

THE SPIRITUAL WISDOM OF

HAFEEZ

Teachings

of

the

Philosopher

of

love

I.T SCHOLARS GROUP LARAKANA

انتساب

میں تیرا نام نہ لوں پھر بھی لوگ پہچانیں

I dedicate this e-book (Poetry of Hafiz) to my close friend. For you cannot possibly know how much you mean to me, nor the influence that you have on my life. Thank you for standing together with me, for laughing with me, crying with me, hurting with me and enduring with me, and understanding me. Your never-ending strength will never be forgotten. I love each of you individually and artistically as the person you are and I do not strive to change you, only to show you, that you too can be a strong, independent and beautiful person which I believe you to be on both the inside and the outside. So take with you this e-book, it's meaning and by all means "Anytime you need a friend...I will be here!!" I love you!!.....

Jhon Ahme Farooqui

05-01-06

فہرست

Biography

Ghazals

Rubaiyat

Wild Deer

Saqhi-Nameh

Biography

Very little credible information is known about Hafiz's life, particularly its early part. Immediately after his death, many stories, some of mythical proportions were woven around his life. The following is an attempt at encapsulating what we know with a fair amount of certainty about Hafiz's life.

Birth

Date:

Sometime between the years 1310-1325 a.d. or 712-727 A.H.

The most probable date is either 1320, or 1325 a.d.

Place:

Shiraz, in South-central Iran

Name

Shamseddin Mohammad

Family

Pen-Name

Hafiz or Hafez (a title given to those who had memorized the Koran by heart. It is claimed that Hafiz had done this in fourteen different ways).

Full Title

Khajeh Shamseddin Mohammad Hafiz-s Shirazi

Other variations of spelling are:

Khwajeh Shams al-Din Muhammad Hafez-e Shirazi,

Or Khwaje Shams ud-Din Mohammed Hafiz-e Shirazi

Father:

Baha-ud-Din

Brothers:

He had two older brothers

Wife:

Hafiz married in his twenties, even though he continued his love for Shakh-e Nabat, as the manifest symbol of her Creator's beauty.

Children:

Hafiz had one child.

Important Events**Teens**

He had memorized the Koran by listening to his father's recitations of it. He also had memorized many of the works of his hero, Saadi, as well as Attar, Rumi and Nizami.

Teens

His father who was a coal merchant died, leaving him and his mother with much debt. Hafiz and his mother went to live with his uncle (also called Saadi). He left day school to work in a drapery shop and later in a bakery.

Age 21**(1341 ad)**

While still working at the bakery, Hafiz delivered bread to a wealthy quarter of town and saw Shakh-e Nabat, a young woman of incredible beauty. Many of his poems are addressed to Shakh-e Nabat.

Age 21

In pursuit of reaching his beloved, Hafiz kept a forty day and night vigil at the tomb of Baba Kuhi. After successfully attaining this, he met Attar and became his disciple.

Early twenties to early thirties

Became a poet of the court of Abu Ishak. Gained much fame and influence in Shiraz. This was the phase of "Spiritual Romanticism" in his poetry.

Age 33

Mubariz Muzaffar captured Shiraz, and among his various deeds, he ousted Hafiz from his position of teacher of Koranic studies at the college. At this time he wrote protest poems.

Age 38

Shah Shuja took his tyrant father as prisoner, and re-instated Hafiz as a teacher at the college. He began his phase of subtle spirituality in his poetry.

Early forties

Falling out of favor with Shah Shuja.

Age 48

Hafiz fled Shiraz for his safety, and went into self-imposed exile in Isfahan. His poems mainly talk of his longing for Shiraz, for Shakh-e Nabat, and for his spiritual Master, Attar (not the famous Farid-uddin Attar of Neishabour - who predates Hafiz by a couple of centuries - but the lesser known Attar of Shiraz).

Age 52

By invitation of Shah Shuja, he ended his exile and returned to Shiraz. He was re-instated to his post at the College.

Age 60

Longing to be united with his Creator, he began a forty day and night vigil by sitting in a circle that he had drawn himself.

Age 60

On the morn of the fortieth day of his vigil, which was also on the fortieth anniversary of meeting his Master Attar, he went to his Master, and upon drinking a cup of wine that Attar gave him, he attained Cosmic Consciousness or God-Realization.

Sixties

In this phase, up to the age of 69 when he died, he composed more than half of his ghazals, and continued to teach his small circle of disciples. His poetry at this time, talk with the authority of a Master who is united with God.

Poetry**Divan-e-Hafiz**

Some 500 ghazals, 42 Rubaiyees, and a few Ghaseedeh's, composed over a period of 50 years. Hafiz only composed when he was divinely inspired, and therefore he averaged only about 10 Ghazals per year. His focus was to write poetry worthy of the Beloved.

Compiler of Divan

Hafiz did not compile his poetry. Mohammad Golandaam, who also wrote a preface to his compilation, completed it in 813 A.H or 1410 a.d, some 21-22 years after Hafiz's death.

Also another person who compiled Hafiz's poetry was one of his young disciples Sayyid Kasim-e Anvar, who collected 569 Ghazals attributed to Hafiz. He died in 1431 a.d. some 42-43 years after Hafiz's death.

Death

Date:

Late 1388 or early 1389 a.d. or 791 A.H. at the age of 69.

Place:

Shiraz

Tomb:

in Musalla Gardens, along the banks of Ruknabad river in Shiraz, which is referred to as Hafezieh.

Controversy:

The orthodox clergy who always opposed Hafiz, refused to allow him to have a Muslim burial. Yet his grass-roots support among the people of Shiraz created an atmosphere of conflict.

The Oracle:

To resolve the controversy, they decided to use Hafiz's poetry, by dividing his ghazals into couplets, and asking a young boy to draw a couplet. It was agreed that however the couplet directed them; they would all consent to follow.

The couplet that was chosen was verse 7 of Ghazal #79, which was a tongue-in-cheek response from Hafiz to the orthodox clergy. It reads:

Neither Hafiz's corps, nor his life negate, with all his misdeeds,
heavens for him wait.

قدم دریغ مدار از جنازه حافظ
که گر چه غرق گناه است می رود به بهشت

To this day, Hafiz's Divan (Poetry) is utilized as an Oracle to give guidance to our questions, and direction to realize our wishes.

After His Death

What others say about Hafiz:

Goethe: In his poetry Hafiz has inscribed undeniable truth indelibly ... Hafiz has no peer!

Emerson: Hafiz defies you to show him or put him in a condition inopportune or ignoble ... He fears nothing. He sees too far; he sees throughout; such is the only man I wish to see or be.

Sir Arthur Conan Doyle: ...You may remember the Old Persian saying, 'There is danger for him who taketh the tiger cub and danger also for whosoever snatches a delusion from a woman.' There is as much sense in Hafiz as in Horace, and as much knowledge of the world.

Edward Fitzgerald: The best musician of Words.

Gertrude Bell: It is as if his mental eye; endowed with wonderful acuteness of vision, had penetrated into those provinces of thought which we of a later age were destined to inhabit.

A. J. Arberry: ... Hafiz is as highly esteemed by his countrymen as Shakespeare by us, and deserves as serious consideration.

References:

References for Hafiz's biographical information are taken from:

- Hafiz - Tongue of the Hidden, *Versions by Paul Smith*
- The Green Sea of Heaven - Fifty Ghazals from Diwan of Hafiz, *Translated by Elizabeth T. Gray, Jr.*
- Odes of Hafiz - Poetical Horoscope, *Translated from the Persian by Abbas Aryanpur Kashani, LL.D.*
- The Hafez Poems of Gertrude Bell, *Introduction by E. Denison Ross*
- Divan-e Khajeh Shamseddin Mohammad Hafiz-e Shirazi, *by Mohammad Ghazvini and Dr. Ghasem Ghani (in Persian)*
- Divan-e Hafiz-e Shirazi, *by Dr. Seyyed Mohammad Reza Jalaly Nayeenii (in Persian)*
- Divan-e Khajeh Shamseddin Mohammad Hafiz-e Shirazi, *compiled by Mohammad Jaafar Mahjoobi (in Persian)*
- Love Poems from God: Twelve Sacred Voices from the East and West, *By: Daniel Ladinsky*
- The Hand of Poetry Five Mystic Poets of Persia, *by: Coleman Barks*

دیوان حافظ

Poetry of Hafiz

غزلیات

Ghazals

الا یا ایها الساقی ادر کاسا و ناولها

O beautiful wine-bearer, bring forth the cup and put it to my lips,

که عشق آسان نمود اول ولی افتاد مشکل‌ها

Path of love seemed easy at first, what came was many hardships.

به بوی نافه ای کاخر صبا زان طره بگشاید

With its perfume, the morning breeze unlocks those beautiful locks,

ز تاب جعد مشکینش چه خون افتاد در دل‌ها

The curl of those dark ringlets, many hearts to shreds strips.

مرا در منزل جانان چه امن عیش چون هر دم

In the house of my Beloved, how can I enjoy the feast,

جرس فریاد می‌دارد که برنندید محمل‌ها

Since the church bells call the call that for pilgrimage equips.

به می سجاده رنگین کن گرت پیر مغان گوید

With wine color your robe, one of the old Magi's best tips

که سالک بی‌خبر نبود ز راه و رسم منزل‌ها

Trust in this traveler's tips, who knows of many paths and trips.

شب تاریک و بیم موج و گردابی چنین هایل

The dark midnight, fearful waves, and the tempestuous whirlpool

کجا دانند حال ما سبکباران ساحل‌ها

How can he know of our state, while ports house his unladen ships.

همہ کارم ز خود کامی بہ بدنامی کشید آخر

I followed my own path of love, and now I am in bad repute

نہان کی ماند آن رازی کز او سازند محفل ها

How can a secret remain veiled, if from every tongue it drips?

حضورِ گرہمی خواہی از او غایب مشو حافظ

If His presence you seek, Hafiz, then why yourself eclipse?

متی ما تلق من تہوی دع الدنیا و اہملہا

Stick to the One you know, let go of imaginary trips.

صلاح کار کجا و من خراب کجا

Where is sensible action, & my insanity whence?

بین تفاوت ره کز کجاست تا به کجا

See the difference, it is from where to whence.

دلم ز صومعه بگرفت و خرقة سالوس

From the church & hypocritical vestments, I take offence

کجاست دیرمغان و شراب ناب کجا

Where is the abode of the Magi, & sweet wine whence?

چه نسبت است به رندی صلاح و تقوا را

For dervishes, piety and sensibility make no sense

سماع وعظ کجا نغمه رباب کجا

Where is sermon and hymn, & the violin's music whence.

ز روی دوست دل دشمنان چه دریابد

Upon seeing our friend, our foes put up their defense

چراغ مرده کجا شمع آفتاب کجا

Where is a dead lantern, & the candle of the sun whence?

چو کحل بینش ما خاک آستان شماس

My eye-liner is the dust of your door and fence

کجا رویم بفرما از این جناب کجا

Where shall I go, tell me, you command me whence?

مبین به سیب زنخدان که چاه در راه است

Take your focus from your chin to the trap on the path hence,

کجا همی روی ای دل بدین شتاب کجا

Where to O heart, in such hurry you go whence?

بشد که یاد خوشش باد روزگار وصال

May his memory of union be happy and intense

خود آن کرشم کجا رفت و آن عتاب کجا

Where are your amorous gestures, & your reproach whence?

قرار و خواب ز حافظ طمع مدار ای دوست

Make not restlessness & insomnia, Hafiz's sentence

قرار چیست صبوری کدام و خواب کجا

What is rest, which is patience, and sleep whence?

اگر آن ترک شیرازی به دست آرد دل ما را

That beautiful Shirazi Turk, took control and my heart stole,

به خال هندویش بخشم سمرقند و بخارا را

I'll give Samarkand & Bukhara, for her Hindu beauty mole.

بده ساقی می باقی که در جنت نخواهی یافت

O wine-bearer bring me wine, such wine not found in Heavens

کنار آب رکن آباد و گلگشت مصلا را

By running brooks, in flowery fields, spend your days and stroll.

فغان کاین لولیان شوخ شیرین کار شهر آشوب

Alas, these sweet gypsy clowns, these agitators of our town

چنان بردند صبر از دل که ترکان خون یغما را

Took the patience of my heart, like looting Turks take their toll.

ز عشق ناتمام ما جمال یار مستغنی است

Such unfinished love as ours, the Beloved has no need,

به آب و رنگ و خال و خط چه حاجت روی زیبا را

For the Perfect Beauty, frills and adornments play no role.

من از آن حسن روزافزون که یوسف داشت دانستم

I came to know Joseph's goodness, that daily would increase

که عشق از پرده عصمت برون آرد زلیخا را

Even the chaste Mistress succumbed to the love she would extol.

اگر دشنام فرمایی و گر نفرین دعا گویم

Whether profane or even cursed, I'll reply only in praise

جواب تلخ می‌زید لب لعل شکرخا را

Sweetness of tongue and the lips, even bitterness would enthrall.

نصیحت گوش کن جانا که از جان دوست‌تر دارند

Heed the advice of the wise, make your most endeared goal,

جوانان سعادت‌مند پند پیر دانا را

The fortunate blessed youth, listen to the old wise soul.

حدیث از مطرب و می گو و راز دهر کمتر جو

Tell tales of song and wine, seek not secrets of the world,

که کس نگشود و نگشاید به حکمت این معما را

None has found and no-one will, knowledge leaves this riddle whole.

غزل گفתי و در سفتی بیا و خوش بخوان حافظ

You composed poems and sang, Hafiz, you spent your days well

که بر نظم تو افشاند فلک عقد ثریا را

Venus wedded to your songs, in the firmaments' inverted bowl.

صبا به لطف بگو آن غزال رعنا را

Kindly tell the tender deer, O morning breeze

که سر به کوه و بیابان تو داده‌ای ما را

I am wandering your desert and the wild countries.

شکر فروش که عمرش دراز باد چرا

Long live the sugar merchant, but why

تفقدی نکند طوطی شکرخا را

Is he unkind to sweet lovers, the honey-bees?

غرور حسنت اجازت مگر نداد ای گل

Tender rose, pride in your goodness forbids

که پرسشی نکتی عندلیب شیدا را

To ask the manic nightingale of his fantasies.

به خلق و لطف توان کرد صید اهل نظر

Only with gentle compassion can you trap the wise.

به بند و دام نگیرند مرغ دانا را

The wise bird from any snare simply flees.

ندانم از چه سبب رنگ آشنایی نیست

I know not why there is no familiarity

سهی قدان سیه چشم ماه سیما را

With the tall, black eye, bright faced beauties.

چو با حبیب نشینی و باده پیمایی

When in company of friends, glass of wine in hand

به یاد دار محبان بادپیما را

Remember old companions who travel upon the breeze.

جز این قدر نتوان گفت در جمال تو عیب

The only criticism that I can have of you;

که وضع مهر و وفا نیست روی زیبا را

For kindness, the beauties charge extortionate fees.

در آسمان نه عجب گر به گفته حافظ

No wonder if in the heavens, as claims Hafiz;

سرود زهره به رقص آورد مسیحا را

Venus' song brings Christ to dancing sprees.

دل می رود ز دستم صاحب دلان خدا را

O plous of the heart, I am lost in a love, so great,

دردا که راز پنهان خواهد شد آشکارا

O pain the hidden secrets will become open debate.

کشتی شکستگانیم ای باد شرطم برخیز

Shipwrecked we just float, O favorable wind arise,

باشد که یازینیم دیدار آشنا را

May we one more time gaze upon that familiar trait.

ده روزه مهر گردون افسانه است و افسون

Passage of time and the stars, are but what we fantasize,

نیکی به جای یاران فرصت شمار یارا

For compassion and kindness, it is never too late.

در حلقه گل و مل خوش خواند دوش بلبل

In the circle of wine and roses, nightingale's song is prize,

هات الصبوح هبوا یا ایها السکارا

With the aroma and the wine your senses satiate.

ای صاحب کرامت شکرانم سلامت

O Thou compassionate one, life giver and the wise,

روزی تفقدی کن درویش بی نوا را

One day bestow thy grace upon this mendicant's state.

آسایش دو گیتی تفسیر این دو حرف است

For peace of this world and the next, understand what I advise,

با دوستان مروت با دشمنان مدارا

Magnanimity the lot of friends, and with foes try to relate.

در کوی نیک نامی ما را گذر ندادند

In the land of repute, our passage they will dispute,

گر تو نمی‌پسندی تغییر کن قضا را

If this will not suit, don't stay mute, and transmute dictates of fate.

آن تلخ وش که صوفی ام الخبائش خواند

When destitute and in need, let your love and passion breed,

اشهی لنا و احلی من قبله العذارا

Life's alchemy, essence and seed, unimagined wealth shall create.

هنگام تنگدستی در عیش کوش و مستی

If unruly with pride, with a candle's zeal your flame will rise,

کاین کیمیای هستی قارون کند گدا را

Beloved turns stone to lava, and molten wax manipulate.

سرکش مشو که چون شمع از غیرت بسوزد

The Grail contains but wine, if only you realize,

دلبر که در کف او موم است سنگ خارا

Then the Kingdom of the world, at your feet prostrate.

آیینہ سکندر جام می است بنگر

The good and wise Magi, forgivers of lives and lies,

تا بر تو عرضه دارد احوال ملک دارا

ساقی بده بشارت رندان پارسا را

Bearer bring good news, drunkards' wine consecrate.

خوبان پارسی گو بخشندگان عمرند

حافظ به خود نیوشید این خرقه می آلود

With this wine stained robe, Hafiz would never disguise,

ای شیخ پاکدامن معذور دار ما را

O untainted pure Master, exempt us from this fate.

ساقی به نور باده برافروز جام ما

O wine-bearer brighten my cup with the wine,

مطرب بگو که کار جهان شد به کام ما

O minstrel say good fortune is now mine.

ما در پیاله عکس رخ یار دیده‌ایم

The face of my Beloved is reflected in my cup,

ای بی‌خبر ز لذت شرب مدام ما

Little you know why with wine, I always myself align.

هرگز نمیرد آن که دلش زنده شد به عشق

Eternal is the one whose heart has awakened to Love,

ثبت است بر جریده عالم دوام ما

This is how Eternal Records my life define.

چندان بود کرشمه و ناز سهی قدان

So proud are the tall beauties of the world,

کاید به جلوه سرو صنوبرخرام ما

Outshines all the others this handsome spruce of mine.

ای باد اگر به گلشن احباب بگذری

O breeze if by chance you pass through friendly gardens,

ز نهار عرضه ده بر جانان پیام ما

From me to my Beloved, please give a sign;

گو نام ما زیاد به عمدا چه می‌بری

Ask why you choose to forget my name?

خود آید آن که یاد نیاری ز نام ما

Will come the one to whom an audience you decline.

مستی به چشم شاهد دل‌بند ما خوش است

Intoxication pleases my Beloved and my Lord,

زان رو سپرده‌اند به مستی زمام ما

To the wine, they would assign, my life's design.

ترسم که صرفه ای نبرد روز بازخواست

What if on Judgment Day, no favor would be gained,

نان حلال شیخ ز آب حرام ما

From eating bread and leaving a forbidden water so fine?

حافظ ز دیده دانه اشکی همی‌فشان

Hafiz, let a tear drop or two leave your eyes,

باشد که مرغ وصل کند قصد دام ما

May we ensnare the Bird of Union, divine.

دریای اخضر فلک و کشتی هلال

The sea of the skies and the gondola of the moon,

هستند غرق نعمت حاجی قوام ما

With the grace of the Master, radiantly shine.

ای فروغ ماه حسن از روی رخشان شما

The bright moon reflects your radiant face,

آب روی خوبی از چاه زرخدان شما

Your snowcapped cheekbones supply water of grace,

عزم دیدار تو دارد جان بر لب آمده

My heavy heart desires an audience with your face,

بازگردد یا برآید چیست فرمان شما

Come forward or must return, your command I will embrace.

کس به دور نرگست طرفی نیست از عافیت

Nobody for good measures girded your fields,

به که نفروشد مستوری به مستان شما

Such trades no one in their right mind would chase.

بخت خواب آلود ما بیدار خواهد شد مگر

Our dormant fate will never awake, unless,

زان که زد بر دیده آبی روی رخشان شما

You wash its face and shout brace, brace!

با صبا همراه بفرست از رخت گلدستهای

Send a bouquet of your face with morning breeze,

بو که بویی بشنویم از خاک بستان شما

Perhaps inhaling your scent, your fields we envision & trace.

عمرتان باد و مراد ای ساقیان بزم جم

May you live fulfilled and long, O wine-bearer of this feast,

گر چه جام ما نشد پر می به دوران شما

Though our cup was never filled from your jug or your vase.

دل خرابی می کند دلدار را آگه کنید

My heart is reckless, please, let Beloved know,

زینهار ای دوستان جان من و جان شما

Beware my friend, my soul your soul replace.

کی دهد دست این غرض یا رب که همدستان شوند

O God, when will my fate and desires hand in hand

ای صبا با ساکنان شهر یزد از ما بگو

O breeze tell us about the inhabitants of city of Yazd

کای سر حق ناشناسان گوی چوگان شما

May the heads of unworthy roll as a ball in your polo race.

گر چه دوریم از بساط قرب همت دور نیست

بنده شاه شمایم و ثناخوان شما

Though we are far from friends, kinship is near

We praise your goodness and majestic mace.

دور دار از خاک و خون دامن چوبر ما بگذری

کاندر این ره کشتم بسیارند قربان شما

Bring me to my Beloved hair, in one place?

Step above the ground, when you decide to pass us by,

On this path lie bloody, the martyrs of human race.

ای شهنشاه بلندختر خدا را همتی

O Majesty, may we be touched by your grace,

تا ببوسم همچو اختر خاک ایوان شما

I kiss and touch the ground that is your base.

می کند حافظ دعایی بشنو آمینی بگو

Hafiz says a prayer, listen, and say amen,

روزی ما باد لعل شکرافشان شما

May your sweet wine daily pour upon my lips and my face.

چو بشنوی سخن اهل دل مگو که خطاست

When you hear the lovers' words, think them not a mistake

سخن شناس نرای جان من خطا این جاست

You don't recognize these words, the error must be your take.

سرم به دنیی و عقبی فرو نمی آید

The here and hereafter cannot tame my spirit and soul

تبارک الله از این فتنها که در سرماست

Praise God for all the intrigue in my mind that is at stake.

در اندرون من خسته دل ندانم کیست

I know not who resides within my heart

که من خموشم و او در فغان و در غوغاست

Though I am silent, he must shake and quake.

دلم ز پرده برون شد کجایی ای مطرب

My heart went through the veil, play a song

بنال هان که از این پرده کار ما به نواست

Hark, my fate, this music I must make.

مرا به کار جهان هرگز التفات نبود

I paid no heed, worldly affairs I forsake

رخ تو در نظر من چنین خوشش آراست

It is for your beauty, beauty of the world I partake.

نخفتم ز خیالی که می‌پزد دل من

My heart is on fire, I am restless and awake

خمار صد شب دارم شرابخانه کجاست

To the tavern to cure my hundred day headache.

چنین که صومعه آلوده شد ز خون دلم

My bleeding heart has left its mark in the temple

گرم به باده بشوید حق به دست شماست

You have every right to wash my body in a wine lake.

از آن به دیر مغانم عزیز می‌دارند

In the abode of the Magi, I am welcome because

که آتشی که نمیرد همیشه در دل ماست

The fire that never dies, in my heart is awake.

چه ساز بود که در پرده می‌زد آن مطرب

What was the song the minstrel played?

که رفت عمر و هنوزم دماغ پر ز هواست

My life is gone, but breathing, I still fake!

ندای عشق تو دیشب در اندرون دادند

Within me last night, the voice of your love did break

فضای سینه حافظ هنوز پر ز صداست

Hafiz's breast still quivers and shakes for your sake.

زلف آشفته و خوی کرده و خندان لب و مست

Disheveled hair, sweaty, smiling, drunken, and

پیرهن چاک و غزل خوان و صراحی در دست

With a torn shirt, singing, the jug in hand

نرگسش عربده جوی و لبش افسوس کنان

Narcissus loudly laments, on his lips, alas, alas!

نیم شب دوش به بالین من آمد بنشست

Last night at midnight, came and sat right by my bed-stand

سر فرا گوش من آورد به آواز حزین

Brought his head next to my ears, with a sad song

گفت ای عاشق دیرینه من خوابت هست

Said, O my old lover, you are still in dreamland

عاشقی را که چنین باده شبگیر دهند

The lover who drinks this nocturnal brew

کافر عشق بود گر نشود باده پرست

Infidel, if not worships the wine's command

برو ای زاهد و بر دردکشان خرده مگیر

Go away O hermit, fault not the drunk

که ندادند جز این تحفه به ما روز الست

Our Divine gift from the day that God made sea and land

آن چه او ریخت به پیمانه ما نوشیدیم

Whatever He poured for us in our cup, we just drank

اگر از خمر بهشت است و گر باده مست

If it was a cheap wine or heavenly brand

خنده جام می و زلف گره گیر نگار

The smile on the cup's face and Beloved's hair strand

ای بسا تو به که چون تو به حافظ بشکست

Break many who may repent, just as Hafiz falsely planned.

خدا چو صورت ابروی دلگشای تو بست

When God designed your features and joined your brows

گشاد کار من اندر کرشمه‌های تو بست

Paved my way, then trapped me with your gestures & bows

مرا و سرو چمن را به خاک راه نشانند

The spruce and I, both rooted to the ground

زمانه تا قصب نرگس قبای تو بست

Fate, like a fine cloth belt, its bind endows.

ز کار ما و دل غنچه صد گره بگشود

United the knots of my doing and of the budding heart

نسیم گل چو دل اندر پی هوای تو بست

The fragrant breeze, when to you it made its vows.

مرا به بند تو دوران چرخ راضی کرد

Fate convinced me to be enslaved to thee

ولی چه سود که سررشته در رضای تو بست

Yet nothing moves unless your will allows.

چونافه بر دل مسکین من گره مفکن

Like an umbilical cord, don't wrap around my heart

که عهد با سر زلف گره گشای تو بست

It is your flowing lock of hair that I espouse.

تو خود وصال دگر بودی ای نسیم وصال

You were the desire of another, O breeze of union,

خطا نگر که دل امید در وفای تو بست

Alas, my heart's hope and fire you douse.

ز دست جور تو گفتم ز شهر خواهم رفت

I said because of your infliction I shall leave my house

به خنده گفت که حافظ برو که پای تو بست

Smilingly said go ahead Hafiz, with chained hooves and paws.

خلوت گزیده را به تماشا چه حاجت است

The hermit has no need to watch the stage

چون کوی دوست هست به صحرا چه حاجت است

Since Beloved is at home, no need for pilgrimage.

جانا به حاجتی که تو را هست با خدا

O soul you have a pact with the Divine,

کاخر دمی بپرس که ما را چه حاجت است

Then ask how should I my life manage?

ای پادشاه حسن خدا را بسوختیم

O King of goodness, I swear that I'm on fire

آخر سؤال کن که گدا را چه حاجت است

Then ask how this beggar should I manage?

اریاب حاجتیم و زبان سؤال نیست

I am the master of demands, yet my tongue is still

در حضرت کریم تمنا چه حاجت است

In your compassion to ask is an outrage.

محتاج قصه نیست گرت قصد خون ماست

No need to plot, if our blood you demand,

چون رخت از آن دوست به یغما چه حاجت است

Our body is yours to take at any age.

جام جهان نمانست ضمیر منیر دوست

Essence of the Beloved is the Holy Grail,

اظهار احتیاج خود آن جا چه حاجت است

In expressing our needs, we need not engage.

آن شد که بار منت ملاح بردمی

I put up with the hardships of the sea

گوهر چو دست داد به دریا چه حاجت است

No need for the sea, once I earned my pearly wage.

ای مدعی برو که مرا با تو کار نیست

No need to deal with fake prophets because

احباب حاضرند به اعدا چه حاجت است

When friends are here, false claims disparage.

ای عاشق گدا چو لب روح بخش یار

O begging lover, when Beloved's life giving lips

می داندت وظیفه تقاضا چه حاجت است

Give their dutiful gifts, begging discourage.

حافظ تو ختم کن که هنر خود عیان شود

Hafiz desist, for art self-radiates

با مدعی نزاع و محاکا چه حاجت است

Needless debate with fake artist and false sage.

برو به کار خود ای واعظ این چه فریادست

Keep to your own affairs, why do you fault me?

مرا فتاد دل از ره تو را چه افتادست

My heart has fallen in love, what has befallen thee?

میان او که خدا آفریده است از هیچ

In the center of he, whom God made from nothing

دقیق‌ایست که هیچ آفریده نگشادست

There is a subtle point that no creature can see.

به کام تا نرساند مرا لبش چون نای

Until His lips fulfill my lips like a reed

نصیحت هم عالم به گوش من بادست

From all the worldly advice I must flee.

گدای کوی تواز هشت خلد مستغنیست

The beggar of your home, of the eight heavens has no need

اسیر عشق تواز هر دو عالم آزادست

The prisoner of your love, from both worlds is thus free.

اگر چه مستی عشقم خراب کرد ولی

Though my drunkenness has brought forth my ruin

اساس هستی من زان خراب آبادست

My essence is flourished by paying that ruinous fee.

دلا منال ز بیداد و جور یار که یار

O heart for the pain and injustice of love do not plead

تو را نصیب همین کرد و این از آن دادست

For this is your lot from the justice of eternity.

برو فسانه مخوان و فسون مدم حافظ

Hafiz don't help magic and fantasy further breed

کز این فسانه و افسون مرا بسی یادست

The world is filled with such, from sea to sea.

اگر چه باده فرح بخش و باد گل بیز است

Though the wine is joyous, and the wind, flowers sorts

به بانگ چنگ مخور می که محتسب تیز است

Harp music and scent of wine, the officer reports.

صراحی ای و حریفی گرت به چنگ افتد

If you face an adversary and a jug of wine

به عقل نوش که ایام فتنه انگیز است

Choose the wine because, fate cheats and extorts.

در آستین مرقع پیاله پنهان کن

Up your ragged, patched sleeves, hide & keep your cup

که همچو چشم صراحی زمانه خون ریز است

Like this flask of wine, fate too bleeds and distorts.

به آب دیده بشویم خرقة‌ها از می

With my teary eyes, I cleanse my robe with wine

که موسم ورع و روزگار پرهیز است

Self-restraint and piety is what everyone exhorts.

مجوی عیش خوش از دور باژگون سپهر

Seek not your joy in the turn of the firmaments

که صاف این سر خم جمله دردی آمیز است

Even my filtered clear red fluid, dregs sports.

سپهر برشده پرویز نیست خون افشان

This earth and sky is no more than a bleeding sieve

که ریزه‌اش سر کسری و تاج پرویز است

That sifts and sorts kingly crowns and courts.

عراق و فارس گرفتی به شعر خوش حافظ

Hafiz, your poems invaded Fars and Iraqi ports

بیا که نوبت بغداد و وقت تبریز است

It is now the turn of Baghdad and Tabrizi forts.

حال دل با تو گفتمم هوس است

I long to open up my heart

خبر دل شنفتمم هوس است

For my heart do my part.

طمع خام بین که قصه فاش

My story was yesterday's news

از رقیبان نهفتمم هوس است

From rivals cannot keep apart.

شب قدری چنین عزیز و شریف

On this holy night stay with me

با تو تا روز خفتمم هوس است

Till the morning, do not depart.

وہ کہ دردانه ای چنین نازک

On a night so dark as this,

در شب تار سفتتمم هوس است

My course, how can I chart?

ای صبا امشبم مدد فرمای

O breath of life, help me tonight

که سحرگم شکفتمم هوس است

That in the morn I make a start.

از برای شرف به نوک مژه

In my love for you, I will

خاک راه تو رفتنم هوس است

My self and ego thwart.

همچو حافظ به رغم مدعیان

Like Hafiz, being love smart;

شعر رندانم گفتم هوس است

I long to master that art.

گل در بر و می در کف و معشوق به کام است

Amidst flowers, wine in hand, my lover I embrace

سلطان جهانم به چنین روز غلام است

King of the world is my slave on such a day in such a place.

گو شمع میارید در این جمع که امشب

Bring no candles to this, our festive feast, tonight

در مجلس ما ماه رخ دوست تمام است

Full moon is pale beside the light of my lover's face.

در مذهب ما باده حلال است ولیکن

Drinking of wine, our creed has sanctified

بی روی تو ای سرو گل اندام حرام است

Yet without you, drinking wine is disgrace.

گو شم هم بر قول نی و نغمه چنگ است

My ears only hear the song of the harp and the reed

چشمم هم بر لعل لب و گردش جام است

My eyes see your ruby lips, and the cup chase.

در مجلس ما عطر میامیز که ما را

Keep perfumes away from our feast tonight

هر لحظه ز گیسوی تو خوش بوی مشام است

The fragrance of your hair, our feast will grace.

از چاشنی قند مگو هیچ و ز شکر

Speak not to me of sweetness of candy and sugar;

زان رو که مرا از لب شیرین تو کام است

Since my lips, sweetness of your lips, did once trace.

تا گنج غمت در دل ویرانه مقیم است

Your treasures are hidden in the ruins of my heart

همواره مرا کوی خرابات مقام است

And my path to the tavern has now become sacred space.

از ننگ چه گویی که مرا نام ز ننگ است

Speak not of disgrace; that's my fame and my base,

وز نام چه پرسی که مرا ننگ ز نام است

And fame and high place, I despise and debase.

میخواره و سرگشته و رندیم و نظرباز

Drunk and disconcerted and demented and deceived,

وان کس که چوما نیست در این شهر کدام است

Show me one who's not, within our town and our race.

با محتسبم عیب مگوید که او نیز

Fault not the pious one, because he, also, like us,

پیوسته چوما در طلب عیش مدام است

Is seeking love and grace, in his own way, at his own pace.

حافظ منشین بی می و معشوق زمانی

Hafiz, wine in hand, always your lover embrace,

کایام گل و یاسمن و عید صیام است

Cause flowers and joy fill this festive time and space.

به کوی میکده هر سالکی که ره دانست

Whoever had found his way to the tavern's block

دری دگر زدن اندیشم تبم دانست

Would have to be insane if on another door knock

زمانه افسر رندی نداد جز به کسی

Fate never crowned any with drunkenness, except

که سرفرازی عالم در این کلمه دانست

The one who considered this the highest luck.

بر آستانه میخانه هر که یافت رهی

Whoever finds his way into the tavern

ز فیض جام می اسرار خانقاه دانست

From the bounty of the wine, temple's secrets unlock.

هر آن که راز دو عالم ز خط ساغر خواند

He who read the secrets of this wine,

رموز جام جم از نقش خاک ره دانست

Found the secrets in the dust upon which we walk.

ورای طاعت دیوانگان ز ما مطلب

Only seek the obedience of the insane

که شیخ مذهب ما عاقلی گنه دانست

In our creed, logic and sanity we mock.

دلہ ز نرگس ساقی امان نخواست بہ جان

My heart asked not for longevity of beauty

چرا کہ شیوہ آن ترک دل سیم دانست

Because sadly this is the way of the clock.

ز جور کوکب طالع سحرگہان چشمم

From the pain of the fading morning star at dawn

چنان گریست کہ ناہید دید و مہ دانست

I cried so much that I saw the moon, though Venus my eyes struck.

حدیث حافظ و ساغر کہ می زند پنہان

Who talks about the story of Hafiz and his cup?

چہ جای محتسب و شجنہ پادشہ دانست

Why would the king know where the policemen flock?

بلندمرتبہ شاہی کہ نہ رواق سپہر

Praise the King who considers the nine heavens

نمونہ ای ز خم طاق بارگہ دانست

A mere crevice in His courtly block.

لعل سیراب به خون تشنه لب یار من است

My eyes drown in tears, yet thirst for but one chance

وز پی دیدن او دادن جان کار من است

I'll give away my whole life, for Beloved, but one glance.

شرم از آن چشم سیه بادش و مژگان دراز

Be ashamed of Beloved's beautiful eyes and long lashes

هر که دل بردن او دید و در انکار من است

If you have seen what I have, and still deny me my trance.

ساروان رخت به دروازه مبر کان سر کو

O traveler, leave these city gates behind and go back

شاهراهیست که منزلگم دلدار من است

Tread the same path, and towards my Beloved you'll advance.

بنده طالع خویشم که در این قحط وفا

With such shortage of love, I submit to my fate

عشق آن لولی سرمست خریدار من است

That drunken gypsy's love is now my circumstance.

طبله عطر گل و زلف عبیر افشانش

The aromatic flowers, the perfume of that hair

فیض یک شمع ز بوی خوش عطار من است

Is only a sample from my Perfumer's fragrance.

باغبان همچو نسیم ز در خویش مران

O gardener, like the breeze, do not drive me away,

کاب گلزار تو از اشک چو گلنار من است

You water your flowers with my tears' assistance.

شریت قند و گلاب از لب یارم فرمود

Ordered me to drink much from my lover's sweet lips

نرگس او که طبیب دل بیمار من است

And healed my sickened heart by taking such joyous stance.

آن که در طرز غزل نکته به حافظ آموخت

The one who taught Hafiz, how his ghazals enhance,

یار شیرین سخن نادره گفتار من است

Is none but my silent friend, with a sweet parlance?

منم که گوشه میخانه خانقاه من است

The corner of the tavern is my altar, where I pray

دعای پیر مغان ورد صبحگاه من است

At dawn, the mantra of the Old Magi, I say.

گرم ترانه چنگ صبح نیست چه باک

Fear not if the harp plays not at sun's morning ascent

نوی من به سحر آه عذرخواه من است

My morning cry of repentance is the music I play.

ز پادشاه و گدا فارغم بحمدالله

Thank God, free from beggars and kings, away, I stay;

گدای خاک در دوست پادشاه من است

Homage, to the beggar at the door of the Beloved, I pay.

غرض ز مسجد و میخانهام وصال شماست

For Thee, in the mosque and the tavern, my time, I spent;

جز این خیال ندارم خدا گواه من است

By God, from this intent, I never ran nor walked astray.

مگر به تیغ اجل خیمه برکنم ورنه

Only, Angel of Death's blade can uproot my tent

رمیدن از در دولت نه رسم و راه من است

Running from love and grace has never been my way.

از آن زمان که بر این آستان نهادم روی

From the time that I made my search for Thee my intent

فراز مسند خورشید تکیه گاه من است

I lean upon the throne on which the sun may lay.

گناه اگر چه نبود اختیار ما حافظ

تو در طریق ادب باش و گو گناه من است

Not your fault was the sins that were put into your clay,

Nonetheless accept them, Hafiz, and good taste display.

آن سیه چرده که شیرینی عالم با اوست

What beauty, sweetness of the world with her lies

چشم میگون لب خندان دل خرم با اوست

Soft eyes, smiling lips, and happy heart with her lies.

گر چه شیرین دهنان پادشهانند ولی

Though sweetness of the tongue, kingship implies,

او سلیمان زمان است که خاتم با اوست

She is Solomon of times, and prophecy with her lies.

روی خوب است و کمال هنر و دامن پاک

Beauty, artistry and innocence are her guise,

لاجرم همت پاکان دو عالم با اوست

And hence, in both worlds, will of the Good, with her lies.

خال مشکین که بدان عارض گندمگون است

Her beauty-mole is that fair face's prize,

سر آن دانه که شد رهزن آدم با اوست

The secrets that seek the wise, with her lies.

دلبرم عزم سفر کرد خدا را یاران

My lover is leaving, God be with her through my cries,

چه کنم با دل مجروح که مرهم با اوست

What to do with broken heart, since my cure with her lies.

با که این نکته توان گفت که آن سنگین دل

With whom can I share that she brought me my demise

کشت ما را و دم عیسی مریم با اوست

I am now crucified, resurrection with her lies.

حافظ از معتقدان است گرامی دارش

Respect Hafiz, his faith no-one denies,

زان که بخشایش بس روح مکرم با اوست

Forgiveness of godly souls with her lies.

دارم امید عاطفتی از جانب دوست

I long for a kind sentiment from the Friend

کردم جنایتی و امیدم به عفو اوست

I've sinned and hope for Her pardon in the end.

دانم که بگذرد ز سر جرم من که او

I know She will overlook my crimes, though she is

گر چه پریش است ولیکن فرشته خوست

Beautiful-faced, on her angelic nature I can depend.

چندان گریستم که هر کس که برگذشت

I cried such that whomever passed me by

در اشک ما چو دید روان گفت کاین چه جوست

Was in awe of the stream of my tears descend.

هیچ است آن دهان و نبینم از او نشان

Naught is that mouth there, of it I see no sign

موی است آن میان و ندانم که آن چه موست

And there is that fair hair, yet knowing transcends.

دارم عجب ز نقش خیالش که چون نرفت

I see her image in my mind and can't wash out

از دیده ام که دم به دمش کار شست و شوست

In spite of all the tears that my eyes spend.

بی گفت و گوی زلف تو دل را همی کشد

With no talk of your hair, my heart is just dead.

با زلف دلکش تو که را روی گفت و گوست

With your enchanting hair, which talk can I defend?

عمریست تا ز زلف تو بویی شنیده‌ام

A life time has passed since I smelled your hair

زان بوی در مشام دل من هنوز بوست

That aroma, in the nose of my heart has since remained.

حافظ بد است حال پریشان تو ولی

Hafiz your perturbed state is bad, yet

بر بوی زلف یار پریشانیت نکوست

Perturbation over Beloved's hair is a good trend.

آن پیک نامور که رسید از دیار دوست

The messenger who arrived from the land of my friend

آورد حرز جان ز خط مشکبار دوست

Brought a charm, fragrant, and in the hand of my friend.

خوش می دهد نشان جلال و جمال یار

Wonderfully displayed her beauty and her glory

خوش می کند حکایت عز و وقار دوست

With the tales of noble and regal stand of my friend.

دل دادمش به مژده و خجالت همی برم

My heart took in the good news, though coy and shy

زین نقد قلب خویش که کردم نثار دوست

My heart readily will serve every command of my friend.

شکر خدا که از مدد بخت کارساز

Thank heavens for the help of smiling fate

بر حسب آرزوست هم کار و بار دوست

Runs smooth every errand of my friend.

سیر سپهر و دور قمر را چه اختیار

The revolving orbs and the firmament have no say

در گردشند بر حسب اختیار دوست

They move at every wish and demand of my friend.

گر باد فتنه هر دو جهان را به هم زند

If the winds of calamity blow in both worlds

ما و چراغ چشم و ره انتظار دوست

My eyes upon the composure, calm & bland of my friend.

کحل الجواهری به من آرای نسیم صبح

Bring me a rare jewel, O gentle morning breeze

زان خاک نیکبخت که شد رهگذار دوست

Since you have blown over the very sand of my friend.

ماییم و آستانه عشق و سر نیاز

We stand in Love's land, while our needs grand

تا خواب خوش که را برد اندر کنار دوست

Sweet dreams never brought a hair strand of my friend.

دشمن به قصد حافظ اگر دم زند چه باک

Hafiz, fear no foes who reprimand my friend

منت خدای را که نیم شرمسار دوست

Thank God, I am not ashamed of me and of my friend.

مرحبا ای پیک مشتاقان بده پیغام دوست

Well done O messenger, bring a message from my friend

تا کنم جان از سر رغبت فدای نام دوست

Willingly I'll give my own life for the sake of my friend.

واله و شیدااست دایم همچو بلبل در قفس

Like a nightingale in cage, being love-sick is my trend

طوطی طبعم ز عشق شکر و بادام دوست

A singing parrot in love with nuts and sweets of my friend.

زلف او دام است و خالش دانه آن دام و من

My trap is her hair, her mole is the seed, and I

بر امید دانه‌ای افتاده‌ام در دام دوست

In search of those seeds have been trapped by my friend.

سر ز مستی برنگیرد تا به صبح روز حشر

Will remain always drunk, until resurrection is nigh

هر که چون من در ازل یک جرعه خورد از جام دوست

Whoever, like me, drank from the cup poured by my friend.

بس نگویم شمای از شرح شوق خود از آنک

I will speak no more of my elation, I trust

دردسر باشد نمودن بیش از این ابرام دوست

Focusing on me diverts me from my friend.

گر دهد دستم کشم در دیده همچون توتیا

I'd use as eye-liner, if I could, the very dust

خاک راهی کان مشرف گردد از اقدام دوست

Upon which, once or twice walked my friend.

میل من سوی وصال و قصد او سوی فراق

I long for union, while my friend away will turn,

ترک کام خود گرفتم تا برآید کام دوست

I give up my desires to fulfill those of my friend.

حافظ اندر درد او می‌سوز و بی‌درمان بساز

In this your incurable fever, Hafiz, calmly burn

زان که درمانی ندارد درد بی‌آرام دوست

None can heal the pain of longing, my friend.

یا رب این شمع دل افروز ز کاشانه کیست

From whose house this joyous light brightens my heart?

جان ما سوخت پیرسید که جانانه کیست

Whose lover has sent my soul this cupid's burning dart?

حالیا خانه برانداز دل و دین من است

This state wrecks my house and my faith

تا در آغوش که می خسبد و همخانه کیست

Whose bosom enfolds her & whose fingers her hair part?

باده لعل لبش کز لب من دور مباد

The nectar of her lips always remains upon my lips

راح روح که و پیمان ده پیمانه کیست

Whose soul will comfort & for whom pour a wine quart?

دولت صحبت آن شمع سعادت پرتو

That candle who radiates riches and joy

باز پیرسید خدا را که به پروانه کیست

Ask God, whose moth flight tonight shall thwart?

می دهد هر کسش افسونی و معلوم نشد

Mesmerizes everyone, while none can know

که دل نازک او مایل افسانه کیست

To whose tale her gentle heart will wake and smart?

یا رب آن شاهوش ماه رخ زهره جبین

O God, that supremely gentle and graceful face

در یکتای که و گوهر یک دانه کیست

Whose rare jewel is tonight and whose irreplaceable art?

گفتم آه از دل دیوان حافظ بی تو

I sighed, O Hafiz, that I'm crazy when apart

زیر لب خنده زنان گفت که دیوان کیست

Smilingly you said who is the mad one from the start?

زاهد ظاهرپرست از حال ما آگاه نیست

Falsely pious, of our state are unaware

در حق ما هر چه گوید جای هیچ اکراه نیست

No offence if their words our hearts tear.

در طریقت هر چه پیش سالک آید خیر اوست

On the path, whatever you meet is for your good

در صراط مستقیم ای دل کسی گمراه نیست

On the straight and the narrow, can't be lost there.

تا چه بازی رخ نماید بیدقی خواهیم راند

Whatever the rook may play, we'll knock it down

عرصه شطرنج رندان را مجال شاه نیست

On the chessboard of lovers, Kings won't dare.

چیست این سقف بلند ساده بسیارنقش

What is this multi-patterned, tall, simple dome?

زین معما هیچ دانا در جهان آگاه نیست

Who is wise to this riddle? Show me where?

این چه استغناست یا رب وین چه قادر حکمت است

Is this your grace, O Lord, powerful, wise?

کاین همه زخم نهان هست و مجال آه نیست

Too many hidden wounds; no time to catch a breath of air.

صاحب دیوان ما گویی نمی داند حساب

It's as if the Judge of our Court is not fair.

کاندر این طغرا نشان حسبه لله نیست

This Royal Seal, sign of God does not bear

هر که خواهد گویا و هر چه خواهد گوبگو

Whoever wishes may come, and whatever, may declare.

کبر و ناز و حاجب و دربان بدین درگاه نیست

No guards, no grandeur, this hall is bare

بر در میخانه رفتن کار یک رنگان بود

Those who enter the tavern, openly share.

خودفروشان را به کوی می فروشان راه نیست

Those who sell themselves, meet the wine-seller's glare

هر چه هست از قامت ناساز بی اندام ماست

Whatever befalls us is the doing of our own affair.

ور نه تشریف تو بر بالای کس کوتاه نیست

Your grace is not rare, and there's no one you'd spare

بنده پیر خراباتم که لطفش دایم است

I serve the Tavern-Master, with his endless love and care.

ور نه لطف شیخ و زاهد گاه هست و گاه نیست

Piety, sometimes is cold, sometimes will flare.

حافظ ار بر صدر ننشیند ز عالی مشربست

Hafiz gracefully declines from taking the head chair

عاشق دردی کش اندریند مال و جاه نیست

Lovers are free from fortune and fame's snare.

روشن از پرتو رویت نظری نیست که نیست

Lit up by the light of your face, there is no soul that is not

منت خاک درت بر بصری نیست که نیست

Longing for the dust of your place, there is no eye that is not.

ناظر روی تو صاحب نظرانند آری

Those who have seen your face, are all-knowing and wise

سر گیسوی تو در هیچ سری نیست که نیست

Secrets of your beauty and grace, there is no head where is not.

اشک غماز من از سرخ برآمد چه عجب

No wonder if my telling tears, red and bloody, rise from my eyes

خجل از کرده خود پرده دری نیست که نیست

Ashamed and repentant of one's own case, there is no one who is not.

تا به دامن ننشیند ز نسیمش گردی

Till His breeze settles His dust upon my lap as my prize

سیل خیز از نظرم رهگذری نیست که نیست

All things, everyone I chase, there is none passing that is not.

تا دم از شام سر زلف تو هر جا نزنند

Till the fragrance of your hair to every inhaler flies

با صبا گفت و شنیدم سحری نیست که نیست

Morning breeze confer, embrace, there is no dawn that is not.

من از این طالع شوریده برنجم ورنی

Puzzling fate, in my fate, my agony and pain lies

بهره مند از سر کویت دگری نیست که نیست

Being showered by your grace, there is no one who is not.

از حیای لب شیرین توای چشمه نوش

From your sweet lips, life's spring will chastely rise

غرق آب و عرق اکنون شکری نیست که نیست

Bathing in such a place, there is no sweetness that is not.

مصلحت نیست که از پرده برون افتد راز

Disclosing such secrets is uncalled for and unwise

ورنه در مجلس رندان خبری نیست که نیست

Else in the feast of the insane and base, there is no gossip that is not.

شیر در بادیه عشق تو روباه شود

Brave lion in love's desert, just like a fox hides and lies

آه از این راه که در وی خطری نیست که نیست

Alas, for on this path, at this pace, there is no hazard that is not.

آب چشمم که بر او منت خاک در توست

Dust of the door of your house, my teary eyes will chastise

زیر صد منت او خاک دری نیست که نیست

Obliged with such favors and such grace, there is no dust that is not.

از وجودم قدری نام و نشان هست که هست

My existence, some name, a little fame, identifies

ورنه از ضعف در آن جا اثری نیست که نیست

Else, there, you can trace, there is no weakness that is not.

غیر از این نکته که حافظ ز تو ناخشنود است

Hafiz is upset with you, with your harshness and your ties

در سرپای وجودت هنری نیست که نیست

Else in you, from toe to face, there is not a thing that is not.

کنون که می‌دمد از بوستان نسیم بهشت

The heavenly breeze comes to this estate,

من و شراب فرح بخش و یار خورسروشت

I sit with the wine and a lovely mate.

گدا چرا نزند لاف سلطنت امروز

Why can't the beggar play the king's role?

که خیم سایه ابر است و بزمگ لب کشت

The sky is the dome, the earth is my state.

چمن حکایت اردیبهشت می‌گوید

The green grass feels like Paradise;

نه عاقل است که نسیم خرید و نقد بهشت

Why would I trade this for the garden gate?

به می عمارت دل کن که این جهان خراب

With bricks of wine build towers of love,

بر آن سراست که از خاک ما بسازد خشت

Being bricks of clay is our final fate.

وفا مجوی ز دشمن که پرتوی ندهد

Seek no kindness of those full of hate,

چو شمع صومعه افروزی از چراغ کنشت

People of the mosque with the church debate.

مکن به نام سیاهی ملامت من مست

Don't badmouth me, don't blacken my name;

که آگه است که تقدیر بر سرش چه نوشت

Only God can, my story narrate.

قدم دریغ مدار از جنازه حافظ

Neither Hafiz's corps, nor his life negate,

که گر چه غرق گناه است می رود به بهشت

With all his misdeeds, heavens for him wait.

عیب رندان مکن ای زاهد پاکیزه سرشت

Let not the pious judge the meek;

که گناه دگران بر تو نخواهند نوشت

Each for his own deeds will speak.

من اگر نیکم و گرد تو برو خود را باش

Whether I'm good or bad, you judge yourself;

هر کسی آن درود عاقبت کار که کشت

You reap what you sow, find what you seek.

همه کس طالب یارند چه هشیار و چه مست

Everyone is seeking love, sober or drunk;

همه جا خانه عشق است چه مسجد چه کنشت

Everywhere a house of love, yet so unique.

سر تسلیم من و خشت در میکده ها

I submit my head on the tavern's bricks,

مدعی گر نکند فهم سخن گو سر و خشت

If you don't understand, just take a peek.

نا امیدم مکن از سابقه لطف ازل

Let me keep my hope of eternal grace,

تو پس پرده چه دانی که که خوب است و که زشت

Behind the veil, who is good, who the freak?

نه من از پرده تقوا به درافتادم و بس

Not only I fell out of virtuous path,

پدرم نیز بهشت ابد از دست بهشت

My father too, treaded that path oblique.

حافظا روز اجل گر به کف آری جامی

Hafiz, on your deathbed, bring the cup to your cheek.

یک سر از کوی خرابات برندت به بهشت

You go from the tavern straight to the heaven's peak.

حسن تو همیشه در فزون باد

May your goodness always increase

رویت هم ساله لاله گون باد

And your smiling face never cease

اندر سر ما خیال عشقت

In our head the thought of your love

هر روز که باد در فزون باد

Every day is on the increase.

هر سرو که در چمن درآید

Every cedar and every spruce

در خدمت قامتت نگون باد

From your height may you hear their pleas

چشمی که نه فتنه تو باشد

The eye not intrigued by thee

چون گوهر اشک غرق خون باد

Its tear drops a bloody disease.

چشم تو ز بهر دلربایی

Your eye for mesmerizing hearts

در کردن سحر ذوفنون باد

Is a magician and master-tease.

هر جا که دلیست در غم تو

Wherever a heart is longing for thee

بی صبر و قرار و بی سکون باد

Impatiently shears its own fleece.

قد همه دلبران عالم

The beauty of all the lovers

پیش الف قدت چونون باد

Beside your swan is ugly geese.

هر دل که ز عشق توست خالی

The heart that is out of love's lease

از حلقه وصل تو برون باد

From the circle of union release.

لعل تو که هست جان حافظ

Hafiz's soul, your ruby lips ease

دور از لب مردمان دون باد

Away from base lips, if you please.

خسروا گوی فلک در خم چوگان تو باد

O Lord, this orb is no more than your bat and ball

ساحت کون و مکان عرصه میدان تو باد

The expanse of universe, your arena and your hall

زلف خاتون ظفر شیفته پرچم توست

The victorious queen is in awe of your lock

دیده فتح ابد عاشق جولان تو باد

Your playing the course, victorious eyes enthrall.

ای که انشا عطار د صفت شوکت توست

Mercury's composition speaks of your grandeur

عقل کل چاکر طغراکش دیوان تو باد

Even the Universal Mind is at your beacon call.

طیره جلوه طوبی قد چون سرو تو شد

The splendor of the trees of Paradise beside yours pale

غیرت خلد برین ساحت بستان تو باد

Based on your majesty, Paradise you install.

نه به تنها حیوانات و نباتات و جماد

Not only animate and inanimate are at your call

هر چه در عالم امر است به فرمان تو باد

Whatever is in this world, at your command are they all.

دیر است که دلداری پیاپی نفرستاد

For a long time my Beloved no message sent

ننوشت سلامی و کلامی نفرستاد

Didn't write a greeting, and no word sent

صد نامه فرستادم و آن شاه سواران

I sent a hundred letters, yet that mounted King

پیکی ندوانید و سلامی نفرستاد

Dispatched no messages, no greeting sent.

سوی من وحشی صفت عقل رمیده

Towards the wild and mind-ridden me

آهروشی کبک خرامی نفرستاد

No tame deer and no fine grouse sent

دانست که خواهد شدنم مرغ دل از دست

Knew that I, my hearts bind, would fly away

و از آن خط چون سلسله دامی نفرستاد

Yet from his vast stores, no trap sent.

فریاد که آن ساقی شکرلب سرمست

Alas that sweet & joyful cup bearer

دانست که مخمورم و جامی نفرستاد

Knew that I was drunk, yet no cup sent.

چندان که زدم لاف کرامات و مقامات

Often I faked my standing in life

هیچم خبر از هیچ مقامی نفرستاد

No news of a place for me was sent.

حافظ به ادب باش که واخواست نباشد

Hafiz be polite, there is no questioning

گر شاه پیامی به غلامی نفرستاد

If the King no message to his subjects sent.

آن که رخسار تو را رنگ گل و نسرين داد

Whoever, to your face, such cheerful colors gave

صبر و آرام تواند به من مسکين داد

Patience and serenity for poor me can also save

وان که گيسوی تو را رسم تطاول آموخت

Whoever trained your hair so arrogantly to behave

هم تواند کرمش داد من غمگين داد

His grace, such injustice for poor me can also waive.

من همان روز ز فرهاد طمع ببريدم

I gave up my desires on the first day when

که عنان دل شيدا به لب شيرين داد

Beloved took my heart's rein and made me her slave.

گنج زر گر نبود کنج قناعت باقيست

If there's no golden treasure, at least satisfied I remain

آن که آن داد به شاهان به گدايان اين داد

He who gave that to the king, made this the lot of the knave.

خوش عروسيست جهان از ره صورت ليکن

This world, just like a bride, in appearance is glorified

هر که پيوست بدو عمر خودش کاوين داد

He who gave his life to this, has only dug his own grave.

بعد از این دست من و دامن سرو و لب جوی

From now on, I spend my time in nature with rivers & trees

خاصه اکنون که صبا مژده فروردین داد

While the breeze, of time of spring, would rant and rave.

در کف غصه دوران دل حافظ خون شد

Hafiz's heart was brave, rode hardships wave after wave

از فراق رخت ای خواجه قوام الدین داد

Though separations deprave, the King as our healer gave.

بنفشه دوش به گل گفت و خوش نشانی داد

Last night, pansy addressed flowers and itself displayed

که تاب من به جهان طره فلانی داد

My swinging in this world, so and so's hair would braid.

دلَم خزانِ اسرار بود و دست قضا

My heart was a treasure chest of secrets, the hands of fate

درش بیست و کلیدش به دلستانی داد

Closed and locked and its key, to my Beloved bade.

شکسته وار به درگاهت آمدم که طبیب

Physician sent the broken me to my Beloved and said

به مومیایی لطف توام نشانی داد

My panacea and cure, only by Your hands are made.

تنش درست و دلش شاد باد و خاطر خوش

May he be healthy, and happy, and in bliss

که دست دادش و یاری ناتوانی داد

That his healing hands upon the needy laid.

برو معالجه خود کن ای نصیحتگو

Take your own advice, O incessant counselor

شراب و شاهد شیرین که را زبانی داد

Sweet lover and wine, whosoever forbade?

گذشت بر من مسکین و با رقیبان گفت

Passed by poor me, and towards my rivals strayed

دریغ حافظ مسکین من چه جانی داد

Said, "my poor Hafiz has given his life, I am afraid."

آن کس که به دست جام دارد

Whoever holds a cup in hand

سلطانی جم مدام دارد

Forever will rule over the land.

آبی که خضر حیات از او یافت

The Water of Life that Elias found

در میکده جو که جام دارد

Seek in the tavern where cups stand.

سر رشته جان به جام بگذار

The essence of soul submit to the cup

کاین رشته از او نظام دارد

Rules of the cup are in command.

ما و می و زاهدان و تقوا

We and the wine, pious and virtue

تا یار سر کدام دارد

Let's see which ones He will demand.

بیرون ز لب تو ساقیا نیست

It is but a word from His lips

در دور کسی که کام دارد

For he who has wished and planned.

نرگس هم شیوه‌های مستی

Narcissus's ways of drunkenness

از چشم خوشت به وام دارد

Were borrowed from His eye's gland.

ذکر رخ و زلف تو دلم را

My heart pictures Your face and hair

وردیست که صبح و شام دارد

This prayer my day and night spanned.

بر سینه ریش دردمندان

It is the painful in the heart

لعلت نمکی تمام دارد

Who Your sweet lips understand.

در چاه ذقن چو حافظ ای جان

حسن تو دو صد غلام دارد

Your features, Your goodness, O soul,

Like Hafiz, two hundred slaves command.

هر آن که جانب اهل خدا نگه دارد

He, who always keeps his trust in the One

خداش در همه حال از بلا نگه دارد

The One keeps all evils from him apart and gone.

حدیث دوست نگویم مگر به حضرت دوست

I will not tell the tale of a friend, save to a friend

که آشنا سخن آشنا نگه دارد

For it is a friend who keeps a friend's word anon.

دلا معاش چنان کن که گر بلغزد پای

O heart make your living so that if you slip

فرشتات به دو دست دعا نگه دارد

The Angels will hold your upraised hands to the sun.

گرت هواست که معشوق نگسلد پیمان

And if you want the Beloved not to break His oath

نگاه دار سر رشته تا نگه دارد

Keep your oath such that the chain won't come undone.

صبا بر آن سر زلف ار دل مرا بینی

And if one day upon that lock you see my heart,

ز روی لطف بگویش که جا نگه دارد

Ask for His mercy, to keep my place, give to none.

چو گفتمش که دلم را نگاه دار چه گفت

When I asked him to keep my heart, replied

ز دست بنده چه خیزد خدا نگه دارد

Ask the Father in Heaven, I am a helpless son.

سر و زر و دل و جانم فدای آن یاری

My health and wealth, heart and soul, I give for Thee

که حق صحبت مهر و وفا نگه دارد

May god keep compassion in my heart, always won.

غبار راه راهگذارت کجاست تا حافظ

Where is the dust of thy path, so Hafiz keep

به یادگار نسیم صبا نگه دارد

In memory of the morning breeze's gentle run.

به آب روشن می عارفی طهارت کرد

With clear wine, a wise one washed his behind

علی الصباح که میخانه را زیارت کرد

Early morning in tavern, who had homage on his mind.

همین که ساغر زرین خور نهان گردید

When the golden cup of sun, descended from the skies

هلال عید به دور قدح اشارت کرد

Curve of the new moon, of the curved cup would remind.

خوشا نماز و نیاز کسی که از سر درد

Happy is the one whose prayers and needs stem from his pain

به آب دیده و خون جگر طهارت کرد

With tears of his eyes and blood of his veins, cleans his behind.

امام خواجه که بودش سر نماز دراز

The head priest leading prayers should be the one

به خون دختر رز خرقه را قصارت کرد

Whose shrinking gown, blood of the daughter of vine defined.

دلم ز حلقه زلفش به جان خرید آشوب

My heart bought upheavals for the locks of that flowing hair

چه سود دید ندانم که این تجارت کرد

I know not that in this trade, what profit it could ever find.

اگر امام جماعت طلب کند امروز

If the head priest asks for me and my kind

خبر دهید که حافظ به می طهارت کرد

Tell him Hafiz, with wine, is baptizing his behind.

صوفی نهاد دام و سر حقہ باز کرد

Dervish laid a trap with slight of hands and trick of the eyes

بنیاد مکر با فلک حقہ باز کرد

With the help of this trickster merry-go-round mystifies.

بازی چرخ بشکندش بیضہ در کلاه

Tricks of his fate will keep the rabbit in his hat

زیرا کہ عرض شعبده با اهل راز کرد

How can you trick those whom to secrets are wise?

ساقی بیا کہ شاهد رعنائی صوفیان

Come hither wine-bearer, the Sufi's beautiful lover

دیگر بہ جلوہ آمد و آغاز ناز کرد

Came with full grace, and evaded their many, many tries.

این مطرب از کجاست کہ ساز عراق ساخت

O minstrel, with what tune was inspired to head for Iraq

و آہنگ بازگشت بہ راہ حجاز کرد

Longingly sang to return to the Arabian Hejaz?

ای دل بیا کہ ما بہ پناہ خدا رویم

Come O heart, let's commend ourselves unto the Lord

زان چہ آستین کوتہ و دست دراز کرد

Keep from rolled up sleeve that outstretched arm belies.

صنعت مکن که هر که محبت نه راست باخت

Undeceived, whoever lost himself in compassion

عشقش به روی دل در معنی فراز کرد

In the Spirit of Love, his soul upward flies.

فردا که پیشگاه حقیقت شود پدید

In the court of the Truth, at the time of our demise

شرمنده ره روی که عمل بر مجاز کرد

Shame on he, who permissible never defies.

ای کبک خوش خرام کجا می روی بایست

Where to now, O proud partridge, halt and pause

غره مشو که گریه زاهد نماز کرد

Your delusions, prayers of the pious cat, never ever identifies.

حافظ مکن ملامت رندان که در ازل

Hafiz, mad Dervishes upon the path, don't criticize

ما را خدا ز زهد ریا بی نیاز کرد

Freedom from false piety for eternity is our prize.

دیدى اى دل كه غم عشق دگر بار چه كرد

O heart, the pain of love burned once again

چون بشد دلبر و با يار وفادار چه كرد

Beloved departed and drove the lover insane.

آه از آن نرگس جادو كه چه بازى انگيخت

O flowers, you played your magic tricks

آه از آن مست كه با مردم هشیار چه كرد

Alas that the drunk the sober shall reign.

اشك من رنگ شفق يافت ز بى مهرى يار

My tears were my friends, since Beloved stayed away

طالع بى شفقت بين كه در اين كار چه كرد

My unkind fate from helping would refrain.

برقى از منزل لیلی بدرخشید سحر

At dawn Beloved's house's bright glow

وہ كه با خرمن مجنون دل افكار چه كرد

The lover's wounded heart would strain and pain.

ساقيا جام می ام ده كه نگارنده غیب

O bearer give me a cup, since the hidden hand that writes

نیست معلوم كه در پرده اسرار چه كرد

Has plans, access to which nobody can gain.

آن که پرنقش زد این دایره مینایی

The artist of firmaments, earth and spheres

کس ندانست که در گردش پرگار چه کرد

Nobody knows what plans it would feign.

فکر عشق آتش غم در دل حافظ زد و سوخت

Burning love, Hafiz's heart would entertain

یار دیرینه ببینید که با یار چه کرد

Beloved from old times this poor lover has slain.

دوستان دختر رز تو به ز مستوری کرد

O friends, repented from drunkenness, daughter of vine

شد سوی محتسب و کار به دستوری کرد

Began enforcing the law, became a preacher of divine.

آمد از پرده به مجلس عرقش پاک کنید

From beyond entered our midst, let her now rest

تا نگویند حریفان که چرا دوری کرد

And protests of others for separation decline.

مژدگانی بده ای دل که دگر مطرب عشق

Bring good news O heart, for the musician of love

راه مستانه زد و چاره خموری کرد

Played in drunkenness, and found a cure for this wine.

نه به هفت آب که رنگش به صد آتش نرود

Neither wash away its color, nor with a hundred fires burn

آن چه با خرق زاهد می انگوری کرد

The stain of that wine which is the mystic's gown's design.

غنچه گلبن وصلم ز نسیمش بشکفت

The flower of union with the breath of life bloomed

مرغ خوشخوان طرب از برگ گل سوری کرد

And the singing bird of joy, to the petal sang a joyous line.

حافظ افتادگی از دست مده زان که حسود

In the face of jealousy, with humbleness yourself refine

عرض و مال و دل و دین در سر مغروری کرد

Honor and wealth, desire, creed, with pride your head align.

سال‌ها دل طلب جام‌جم از ما می‌کرد

وان چه خود داشت ز بیگانہ تمنا می‌کرد

For years my heart was in search of the Grail
What was inside me, it searched for, on the trail

گوهری کز صدف کون و مکان بیرون است

طلب از گمشدگان لب دریا می‌کرد

That pearl that transcends time and place
Sought of divers whom oceans sail

مشکل خویش بر پیرمغان بردم دوش

کو به تایید نظر حل معما می‌کرد

My quest to the Magi my path trace
One glance solved the riddles that I Braille

دیدمش خرم و خندان قدح باده به دست

و اندر آن آینه صد گونه تماشا می‌کرد

Found him wine in hand and happy face
In the mirror of his cup would watch a hundred detail

گفتم این جام جهان بین به تو کی داد حکیم

گفت آن روز که این گنبد مینا می‌کرد

I asked, "when did God give you this Holy Grail?"
Said, "on the day He hammered the world's first nail!"

بی دلی در هم احوال خدا با او بود

او نمی دیدش و از دور خدا را می کرد

Even the unbeliever had the support of God
Though he could not see, God's name would always hail.

این هم شعبده خویش که می کرد این جا

سامری پیش عصا و ید بیضا می کرد

All the tricks of the mind would make God seem like fraud
Yet the Golden Calf beside Moses' rod would just pale.

گفت آن یار کز او گشت سر دار بلند

جرمش این بود که اسرار هویدا می کرد

And the one put on the cross by his race

His crime, secrets of God would unveil

فیض روح القدس از باز مدد فرماید

دیگران هم بکنند آن چه مسیحا می کرد

Anyone who is touched by God's grace

Can do what Christ did, without fail.

گفتمش سلسله زلف بتان از پی چیست

گفت حافظ گلم ای از دل شیدا می کرد

And what of this curly lock that's my jail

Said this is for Hafiz to tell his tale.

در ازل پرتو حسنّت ز تجلی دم زد

The radiance of your goodness manifested in eternity

عشق پیدا شد و آتش به هم عالم زد

Love appeared and set fire to the mountain, earth and sea

جلوه‌ای کرد رخت دید ملک عشق نداشت

Your face radiated, and still saw angels were loveless

عین آتش شد از این غیرت و بر آدم زد

Setting this fire on man, was then your zealous decree

عقل می‌خواست کز آن شعله چراغ افروزد

Mind wanted to turn this fire to its own guiding light

برق غیرت بدرخشید و جهان برهم زد

You set the world in chaos with your ardent, radiant glee

مدعی خواست که آید به تماشاگه راز

False seeker sought to witness the secrets of the world

دست غیب آمد و بر سینم نامحرم زد

Hidden hand came and kept away his undeserving plea

دیگران قرع قسمت هم بر عیش زدند

To others fate brought a lot, filled with pleasure and joy

دل غمدیده ما بود که هم بر غم زد

My sad heart's lot was to be saddened on its knee

جان علوی هوس چاه زنخدان تو داشت

My sublime soul was longing for a glimpse of your face

دست در حلقه آن زلف خم اندر خم زد

My hand running through the locks of your hair lovingly

حافظ آن روز طربنامہ عشق تو نوشت

Hafiz wrote his love poems only on the day that he

که قلم بر سر اسباب دل خرم زد

Let the pen write from the heart that is joyous and free.

نفس باد صبا مشک فشان خواهد شد

Morning breeze, its fragrance will exhale

عالم پیر دگر باره جوان خواهد شد

The old world will once again youthfully sail.

ارغوان جام عقیقی به سمن خواهد داد

Tulip will bring a red cup to the meadows

چشم نرگس به شقایق نگران خواهد شد

Narcissus' eyes from poppy will grow pale.

این تطاول که کشید از غم هجران بلبل

When would nightingale put up with such abuse

تا سراپرده گل نعره زنان خواهد شد

In the chamber of the rose cry and wail.

گر ز مسجد به خرابات شدم خرده مگیر

I traded the temple for the tavern, fault me not

مجلس وعظ دراز است و زمان خواهد شد

Prayer is long and stale, time is frail.

ای دل ارعشرت امروز به فردا فکنی

Leave not joy of the now till the morrow

مایه نقد بقا را که ضمان خواهد شد

Who can vouch that the morrow, the now shall trail?

ماه شعبان من از دست قدح کاین خورشید

Month of Sha'aban put not down the jug of wine

از نظر تا شب عید رمضان خواهد شد

Till the end of Ramadan you'll miss this Holy Grail.

گل عزیز است غنیمت شمردش صحبت

Hold dear all the flowers and commune

که به باغ آمد از این راه و از آن خواهد شد

Came to be and will whither with a breeze or a gale.

مطربا مجلس انس است غزل خوان و سرود

This feast is for friends, O minstrel, play and sing

چند گویی که چنین رفت و چنان خواهد شد

Sing again, it came thus and went thus, to what avail?

حافظ از بهر تو آمد سوی اقلیم وجود

Hafiz, for your sake, entered this tale

قدمی نه به وداعش که روان خواهد شد

Walk with him, say farewell, he'll tear the veil.

یاری اندر کس نمی بینیم یاران را چه شد

I see no friends around, whatever happened to every friend?

دوستی کی آخر آمد دوستداران را چه شد

I see no-one I love, when did come to an end?

آب حیوان تیره گون شد خضر فرخ پی کجاست

Water of life has turned dark, where is glorious Elias?

خون چکید از شاخ گل باد بهاران را چه شد

Flowers are all bleeding, whence the breeze which branches bend?

کس نمی گوید که یاری داشت حق دوستی

Nobody says that a friend has got the right to befriend

حق شناسان را چه حال افتاد یاران را چه شد

What has come of loyalty? Whatever happened to every friend?

لعلی از کان مروت برنیامد سالهاست

For years no gem has been dug from the mine of loyalty

تابش خورشید و سعی باد و باران را چه شد

What happened to sunshine? And what about wind and rain's trend?

شهر یاران بود و خاک مهربانان این دیار

This was the home of the Kings, and the land of the Kind-hearted

مهربانی کی سر آمد شهریاران را چه شد

When did kindness end, and since when Kings pretend?

گوی توفیق و کرامت در میان افکنده‌اند

The ball of compassion and joy is now inside the field

کس به میدان در نمی‌آید سواران را چه شد

Why is it that in this game still no players will attend?

صد هزاران گل شکفت و بانگ مرغی برنخاست

Thousands of flowers are in full bloom, yet not a song

عندلیبان را چه پیش آمد هزاران را چه شد

What happened to nightingales? Where did those thousands descend?

زهره سازی خوش نمی‌سازد مگر عودش بسوخت

Venus is not making music any more, did all her instruments burn?

کس ندارد ذوق مستی میگساران را چه شد

Nobody is in the mood, to whom do the wine-sellers tend?

حافظ اسرار الهی کس نمی‌داند خموش

Hafiz, secrets divine nobody knows, stay silent

از که می‌پرسی که دور روزگاران را چه شد

Whom do you ask, why isn't our turning fate now on the mend?

نه هر که چهره برافروخت دلبری داند

Not every painted face has charm

نه هر که آینه سازد سکندری داند

Not every mirror maker, Alexander can disarm

نه هر که طرف کله کج نهاد و تند نشست

Not everyone upon a throne who puts on a crown

کلاه داری و آیین سروری داند

Knows the ways of ruling over farm and town.

توبندگی چو گدایان به شرط مزد مکن

Like beggars serve not for the alms

که دوست خود روش بنده پروری داند

Master keeps his servants in good form.

غلام همت آن رند عافیت سوزم

I submit to the will of the weal maker,

که در گداصفتی کیمیاگری داند

Alchemist beggar, lead into gold can transform.

وفا و عهد نکو باشد از بیاموزی

Faith and loyalty are good, if you can learn

وگرنه هر که تو بینی ستمگری داند

Else you must weather tyranny's storm.

بباختم دل دیوانه و ندانستم

I was brokenhearted and still unaware;

که آدمی بچهای شیوه پری داند

For children of men, angel is the norm.

هزار نکته باریکتر ز مو این جاست

A point much finer than a strand of hair,

نه هر که سر بتراشد قلندری داند

The unshaven hair is not a Dervish's uniform.

مدار نقطه بینش ز خال توست مرا

All the world revolves around your mole

که قدر گوهر یک دانه جوهری داند

It takes a gem to know a gem, a worm, a worm.

به قد و چهره هر آن کس که شاه خویان شد

Whoever charismatically becomes the king

جهان بگیرد اگر دادگستری داند

Will rule the world if with fairness keep away harm.

ز شعر دلکش حافظ کسی بود آگاه

The poetry of Hafiz can only inform

که لطف طبع و سخن گفتن دری داند

He whose heart and speech is kind and warm.

هر که شد محرم دل در حرم یار بماند

Whoever was intimate with his heart, his love defined

وان که این کار ندانست در انکار بماند

And he who was not, in his doubt was left behind.

اگر از پرده برون شد دل من عیب مکن

If my heart went through the veil, then fault me not

شکر ایزد که نه در پرده پندار بماند

I thank God that it did not remain within the veil of mind.

صوفیان واستدند از گرو می هم رخت

The Sufis took back their gown from the wine

دلق ما بود که در خانه خمار بماند

It was our gown, forever to the tavern was assigned.

محتسب شیخ شد و فسق خود از یاد ببرد

Drunken Dervishes passed by, and it passed by

قصه ماست که در هر سر بازار بماند

Our drunken tales the hands of time defied.

هر می لعل کز آن دست بلورین ستدیم

Each cup that was filled by that lovely hand

آب حسرت شد و در چشم گهربار بماند

Transmuted into tears, our jealous eyes mystified.

جز دل من کز ازل تا به ابد عاشق رفت

My heart from the first, unto this last, is in love

جاودان کس نشنیدیم که در کار بماند

I know of none, who in this love, forever remained blind.

گشت بیمار که چون چشم تو گردد نرگس

I was lovesick. Though your eyes bloomed as flowers,

شیوه تو نشدش حاصل و بیمار بماند

Your loveliness remains veiled, this is unkind.

از صدای سخن عشق ندیدم خوشتر

Found nothing more joyful than the sound of words of love

یادگاری که در این گنبد دوار بماند

In this turning Merry-Go-Round that You rewind.

داشتم دلقی و صد عیب مرا می پوشید

My robe covered at least hundred faults that I could find

خرقه رهن می و مطرب شد و زنار بماند

I pawned my robe to wine, and what remained, my bare hind.

بر جمال تو چنان صورت چین حیران شد

Master painter was helpless in awe of your beauty

که حدیش هم جا در در و دیوار بماند

Everywhere upon the walls is what in awe he had designed.

به تماشاگه زلفش دل حافظ روزی

To view His face, Hafiz, his heart refined

شد که بازآید و جاوید گرفتار بماند

For this to come to pass, always will remain in bind.

بعد از این دست من و دامن آن سرو بلند

From now on, that tall spruce has my command

که به بالای چمان از بن و بیخم برکند

Whose graceful stature uprooted me from the land.

حاجت مطرب و می نیست تو برقع بگشا

I wish not for song and wine, unveil your face

که به رقص آوردم آتش رویت چو سپند

Cause your beauty my passion's fire has fanned.

هیچ رویی نشود آینه حجله بخت

No face can be the mirror of bridal chamber of Fate

مگر آن روی که مالند در آن سم سمند

Except one upon which stallion hooves stand.

گفتم اسرار غمت هر چه بود گو می باش

I spoke of my secrets, said just be with your sorrows

صبر از این بیش ندارم چه کنم تا کی و چند

My patience has run out, do you hear what I demand?

مکش آن آهوی مشکین مرا ای صیاد

O hunter, leave my deer and let it live

شرم از آن چشم سیه دار و مبندهش به کمند

Be ashamed of its eyes, with that rope in your hand.

من خاکی که از این در نتوانم برخاست

My earthly life is feeble, weak, impotent

از کجا بوسه زنم بر لب آن قصر بلند

How can I kiss those lips, majestic, grand?

باز مستان دل از آن گیسوی مشکین حافظ

Hafiz, let your heart be tied by a hair strand

زان که دیوانه همان به که بود اندر بند

Madmen better remain in chain and band.

سال ها دفتر ما در گرو صهبا بود

For years, to the red wine, my heart was bound

رونق میکده از درس و دعای ما بود

The Tavern became alive with my prayer and my sound.

نیکی پیر مغان بین که چو ما بدمستان

See the Old Magi's goodness, with us, the drunks,

هر چه کردیم به چشم کرمش زیبا بود

Saw whatever we did, in everyone beauty had found.

دفتر دانش ما جمله بشوید به می

Wash away all our knowledge with red wine,

که فلک دیدم و در قصد دل دانا بود

Firmaments, themselves, the knowing minds hound.

از بتان آن طلب ار حسن شناسی ای دل

Seek that from idols, O knowing heart,

کاین کسی گفت که در علم نظر بینا بود

Said the one whose insights, his knowledge crowned.

دل چو پرگار به هر سو دورانی می کرد

My heart, like a compass, goes round and round,

و اندر آن دایره سرگشته پابرجا بود

I'm lost in that circle, with foot firmly on the ground.

مطرب از درد محبت عملی می پرداخت

Minstrel did what he did from pain of Love,

که حکیمان جهان را مژه خون بالا بود

Lashes of wise-of-the-world in their bloody tears have drowned.

می شکفتم ز طرب زان که چو گل بر لب جوی

With joy my heart bloomed, like that flower by the stream

بر سرم سایه آن سرو سهی بالا بود

Under the shade of that tall spruce, myself, I found.

پیر گلرنگ من اندر حق ازرق پوشان

My colorful wise Master, in my dealings with the black robes,

رخصت خبث نداد ار نه حکایت ها بود

My meanness checked and bound, else my stories would astound.

قلب اندوده حافظ بر او خرج نشد

Hafiz's cloudy heart in this trade was not spent,

کاین معامل به هم عیب نهان بینا بود

This merchant saw and heard every hidden sight and sound.

یاد باد آن که نهانت نظری با ما بود

Happy days were when your hand was by my side,

رقم مهر تو بر چهره ما پیدا بود

Signs of your love, my features beautified.

یاد باد آن که چو چشمت به عتابم می کشت

Happy days were when your words crucified,

معجز عیسویت در لب شکرخا بود

Then my soul resurrected, upward glide.

یاد باد آن که صبحی زده در مجلس انس

Happy days were when the wine, we glorified,

جز من و یار نبودیم و خدا با ما بود

God was with me while by my side was my bride.

یاد باد آن که رخت شمع طرب می افروخت

Happy days were when your candle was my guide,

وین دل سوخته پروانه ناپروا بود

And my heart, like a moth, your flames would ride.

یاد باد آن که در آن بزمگه خلق و ادب

Happy days were when amidst knowledge and pride

آن که او خنده مستانه زدی صهبا بود

The drunken laughter was dignified.

یاد باد آن که چو یاقوت قدح خنده زدی

Happy days were when we drank from the cup in our stride,

در میان من و لعل تو حکایت‌ها بود

And told tales of the things that we tried.

یاد باد آن که نگارم چو کمر بربستی

Happy days were when Beloved would decide,

در رکابش من نوپیک جهان پیمای بود

On the sun and moon, in service, relied.

یاد باد آن که خرابات نشین بودم و مست

Happy days in the tavern I would abide

و آنچه در مسجد امروز کم است آن جا بود

Saw the things that from the temple would hide.

یاد باد آن که به اصلاح شما می‌شد راست

Happy days were when your signal verified;

نظم هر گوهر ناسفته که حافظ را بود

Made the crooked straight, Hafiz, narrow, wide.

تا ز میخانه و می نام و نشان خواهد بود

As long as wine and tavern are around,

سر ما خاک ره پیر مغان خواهد بود

Before the Master, I bow to the ground.

حلقه پیر مغان از ازلم در گوش است

To the old Master, eternally I am bound,

بر همانیم که بودیم و همان خواهد بود

Have always been, will always be, on this merry-go-round.

بر سر تربت ما چون گذری همت خواه

When you pass by my tomb, ask for grace,

که زیارتگه رندان جهان خواهد بود

It's a shrine where the drunkards abound.

برو ای زاهد خودبین که ز چشم من و تو

The self-serving pious can't see this

راز این پرده نهان است و نهان خواهد بود

That is veiled and with eyes can't be found.

ترک عاشق کش من مست برون رفت امروز

My lovely beloved left our midst on this day,

تا دگر خون که از دیده روان خواهد بود

My tears ceaselessly flow, ceaselessly my chest I pound.

چشمم آن دم که ز شوق تو نهد سر به لحد

And when I go to sleep in my grave,

تا دم صبح قیامت نگران خواهد بود

Until awakening, my concerns soul will hound.

بخت حافظ گراز این گونه مدد خواهد کرد

Hafiz please help, or else fate will astound,

زلف معشوق به دست دگران خواهد بود

Beloved's locks around arms of others may be wound.

خستگان را چو طلب باشد و قوت نبود

Those who are tired may seek your aid

گر تو بیداد کنی شرط مروت نبود

It is unfair if your aid is stayed.

ما جفا از تو ندیدیم و تو خود نپسندی

You never mistreated us. It's not your way.

آن چه در مذهب ارباب طریقت نبود

Any such mischief, you would degrade.

خیره آن دیده که آبش نبرد گریه عشق

Unfortunate the eyes that can't shed tears of love,

تیره آن دل که در او شمع محبت نبود

Unhappy the hearts that candle of love barricade.

دولت از مرغ همایون طلب و سایه او

With the auspicious fly towards the light,

زان که با زاغ و زغن شهپر دولت نبود

Leave behind bats and birds who seek the shade.

گر مدد خواستم از پیر مغان عیب مکن

Wonder not if I sought help in the tavern,

شیخ ما گفت که در صومعه همت نبود

My Master said in the temple they trade.

چون طهارت نبود کعبه و بتخانه یکیست

Without virtue, worship is idolatry,

نبود خیر در آن خانه که عصمت نبود

Goodness won't come, when virtue delayed.

حافظا علم و ادب ورز که در مجلس شاه

Hafiz, through virtue and wisdom wade,

هر که را نیست ادب لایق صحبت نبود

Else hold your tongue and remain afraid.

گفتم غم تو دارم گفتا غمت سر آید
گفتم که ماه من شو گفتا اگر بر آید

said I long for thee

You said your sorrows will end.

Be my moon, rise up for me

Only if it will ascend.

گفتم ز مهرورزان رسم وفا بیاموز
گفتا ز خوبرویان این کار کمتر آید

I said, from lovers learn

How with compassion burn

Beauties, you said in return

Such common tricks transcend.

گفتم که بر خیالت راه نظر ببندم
گفتا که شب رو است او از راه دیگر آید

Your visions, I will oppose

My mind's paths, I will close

You said, this night-farer knows

Another way will descend.

گفتم که بوی زلفت گمراه عالمم کرد
گفتا اگر بدانی هم اوت رهبر آید

With the fragrance of your hair
I'm lost in my world's affair
You said, if you care, you dare
On its guidance can depend.

گفتم خوشا هوایی کز باد صبح خیزد
گفتا خنک نسیمی کز کوی دلبر آید

I said hail to that fresh air
That the morning breeze may share
Cool is that breeze, you declare
With beloved's air may blend.

گفتم که نوش لعلت ما را به آرزو کشت
گفتا تو بندگی کن کو بنده پرور آید

I said, your sweet and red wine
Granted no wishes of mine
You said, in service define
Your life, and your time spend.

گفتم دل رحیمت کی عزم صلح دارد
گفتا مگوی با کس تا وقت آن درآید

I said, when will your kind heart
Thoughts of friendship start?
Said, speak not of this art
Until it's time for that trend.

گفتم زمان عشرت دیدی کہ چون سرآمد
گفتا خموش حافظ کاین غصہ ہم سرآید

I said, happiness and joy
Passing time will destroy.
Said, Hafiz, silence employ
Sorrows too will end my friend.

دست از طلب ندارم تا کام من برآید

Till you grant my wish, I won't give up my demand

یا تن رسد به جانان یا جان ز تن برآید

I will reach the Soul of Souls, or be buried in this land.

بگشای تربتم را بعد از وفات و بنگر

When I am dead and buried, open my grave and see

کز آتش درونم دود از کفن برآید

Smoke rising from my corps, by my inner fire fanned.

بنمای رخ که خلقی واله شوند و حیران

Show Thy face to the people, awe-struck and radiant

بگشای لب که فریاد از مرد و زن برآید

Man and woman will cry out, at Thy smallest command.

جان بر لب است و حسرت در دل که از لبانش

I am tired of this life, jealousy eats away my heart

نگرفته هیچ کامی جان از بدن برآید

Without a kiss from your lips, I end my worldly errand.

از حسرت دهانش آمد به تنگ جانم

In search of those sweet lips, I have spent my whole life

خود کام تنگدستان کی زان دهن برآید

Desires of the deprived, those lips will reprimand.

گویند ذکر خیرش در خیل عشقبازان

In the circles of the Lovers, his goodness they understand,

هر جا که نام حافظ در انجمن برآید

With reverence, Hafiz's name, they pass from hand to hand.

چو آفتاب می از مشرق پیاله برآید

When the golden orb ascends from the east of the cup

ز باغ عارض ساقی هزار لاله برآید

A thousand tulips upon the beloved's cheeks open up

نسیم در سر گل بشکند کلاله سنبل

The morning breeze breaks upon the head of the bouquet

چو از میان چمن بوی آن کلاله برآید

The bouquet of the bouquet will flow amidst the grass and crop.

حکایت شب هجران نه آن حکایت حالیت

The story of the night of separation is not that story

که شمای ز بیانش به صد رساله برآید

Of which a small account many, many books would fill up.

ز گرد خوان نگون فلک طمع نتوان داشت

This poor and impoverished house of Fate can't satiate

که بی ملالت صد غصه یک نواله برآید

Cry out a hundred sorrows and upon a morsel sup.

به سعی خود نتوان برد پی به گوهر مقصود

With brain and brawn cannot search for the essence

خیال باشد کاین کار بی حواله برآید

A mere fantasy, this endeavor too will flop.

گرت چو نوح نبی صبر هست در غم طوفان

If like Noah, you can patiently await the end of storm

بلا بگردد و کام هزارساله برآید

The tides of fortune turn, and your life-long desires prop.

نسیم زلف تو چون بگذرد به تربت حافظ

If the breeze of Your hair at Hafiz's tomb makes a stop

ز خاک کالبدش صد هزار لاله برآید

A hundred thousand tulips will adorn his grave-top.

نفس برآمد و کام از تو بر نمی آید

One more breath, my fate is at stake

فغان که بخت من از خواب در نمی آید

Alas, my good fortune does not wake.

صبا به چشم من انداخت خاکی از کویش

Morning breeze blew Her dust in my eye

که آب زندگیم در نظر نمی آید

I cannot see from the tears and the ache.

قد بلند تو را تا به بر نمی گیرم

I cannot embrace and hug your body, why?

درخت کام و مرادم به بر نمی آید

My most ardent wishes I must break.

مگر به روی دلارای یار ما ورنی

Only with the Beloved, I can be & can try

به هیچ وجه دگر کار بر نمی آید

No other labor can I undertake.

مقیم زلف تو شد دل که خوش سوادی دید

Only from your hair some good news I can pry

وز آن غریب بلاکش خبر نمی آید

Else, from strangers, there's no news I can take.

ز شست صدق گشادم هزار تیر دعا

Ardently, sincerely, a thousand prayers I let fly

ولی چه سود یکی کارگر نمی آید

What use, not even one in my world I can make.

بسم حکایت دل هست با نسیم سحر

Enough sharing my heart with the morning breeze's sigh

ولی به بخت من امشب سحر نمی آید

With my luck tonight, not even the dawn will break.

در این خیال به سر شد زمان عمر و هنوز

I spend my whole life in pursuit till I die

بلای زلف سیاهت به سر نمی آید

Yet misfortunes of your hair I cannot shake.

ز بس که شد دل حافظ رمیده از هم کس

Hafiz & his heart, everyone must forsake

کنون ز حلقه زلفت به در نمی آید

Has hidden himself within your wave & wake.

رسید مژده که آمد بهار و سبزه دمید

Good news, spring is nigh and grass is green

وظیفه گر برسد مصرفش گل است و نبید

Leave the trees and treat flowers like a queen.

صفیر مرغ برآمد بط شراب کجاست

Birds whistle, singing where is loon of the wine?

فغان فتاد به بلبل نقاب گل که کشید

The nightingale cries, who painted this flowery scene?

زمیوه های بهشتی چه ذوق دریابد

Fruits of Paradise are tasteless for the one

هر آن که سیب زرخدان شاهی نگزید

Whom the face of a lover has never seen.

مکن ز غصه شکایت که در طریق طلب

Complain not of the hardships on the path

به راحتی نرسید آن که زحمتی نکشید

Comfort comes from enduring the obscene.

ز روی ساقی مـه وش گلی بچین امروز

Pick a flower from the face of the bearer

که گرد عارض بستان خط بنفشه دمید

Violets encircle the face of the grassy green.

چنان کرشمه ساقی دلم ز دست ببرد

The bearer has stolen my heart in a way

که با کسی دگرم نیست برگ گفت و شنید

That even conversations I now demean.

من این مرقع رنگین چو گل بخواهم سوخت

I will burn my colorful flowery robe, which

که پیر باده فروشش به جرعی نخرید

The Tavern Master with wine could not clean.

بهار می گذرد داد گستره دریا ب

O Fair one, spring is gone, take note I mean

که رفت موسم و حافظ هنوز می نچشید

This wine, Hafiz, has not had a chance to glean.

ابر آذاری برآمد باد نوروزی وزید

Spring winds the March rain clouds feed

وجه می می خواهم و مطرب که می گوید رسید

Excuse for drinking wine, playing the reed.

شاهدان در جلوه و من شرمسار کیسه ام

Lovers are in full glory, poor me ashamed

بار عشق و مفلسی صعب است می باید کشید

Burdened with indigent love, yet I accede.

قحط جود است آبروی خود نمی باید فروخت

Shortage of generosity, yet I keep my integrity

باده و گل از بهای خرقه می باید خرید

Pay with my gown for the wine that I need.

گویا خواهد گشود از دولتم کاری که دوش

Please say you open up the knot that is in my affairs

من همی کردم دعا و صبح صادق می دمید

Last night till time of dawn, I prayed and plead.

بالبی و صد هزاران خنده آمد گل به باغ

The smiling flower, with a thousand laughs bloomed

از کریمی گویا در گوشه ای بوی شنید

As though grace itself had blessed its very seed.

دامنی گر چاک شد در عالم رندی چه باک

If I rend my shirt in my madness, so what?

جامه ای در نیک نامی نیز می باید درید

Even our good name demands that we be freed.

این لطایف کز لب لعل تو من گفتم که گفت

Who speaks these tales that I tell from your lips?

وین تطاول کز سر زلف تو من دیدم که دید

Who sees your beauty's deceit and misdeed?

عدل سلطان گر نپرسد حال مظلومان عشق

If the King seeks not to know of lover's state

گوشه گیران را ز آسایش طمع باید برید

Take heed lovers and give up your rest and greed.

تیر عاشق کش ندانم بر دل حافظ که زد

Cupid's arrow, Hafiz's heart tore and cleaved

این قدر دانم که از شعر ترش خون می چکید

I see his verses, with their wet ink, bleed.

بوی خوش تو هر که زیاد صبا شنید
از یار آشنا سخن آشنا شنید

In the morning breeze, your scent, whoever inhaled
A close friend these familiar words, in his ear hailed;

ای شاه حسن چشم به حال گدا فکن
کاین گوش بس حکایت شاه و گدا شنید

O King of Goodness, glance at this beggar's state
Of beggars and kings this ear heard many tales, quite detailed.

خوش می کنم به باده مشکین مشام جان
کز دلق پوش صومعه بوی ربا شنید

With this aromatic wine, I satisfy my soul's appetite
I've seen robe wearing priests that many deceptions trailed.

سر خدا که عارف سالک به کس نگفت
در حیرتم که باده فروش از کجا شنید

God's secrets that the godly man silently kept
How in the world the wine-seller so clearly unveiled?

یا رب کجاست محرم رازی که یک زمان
دل شرح آن دهد که چه گفت و چه شنید

O God where is the one who knows and sees
To open up the secrets that in my heart are jailed.

ایش سزا نبود دل حق گزار من
کز غمگسار خود سخن ناسزا شنید

It was not fair to punish my godly heart
With abuse, my heart bitterly cried and wailed.

محروم اگر شدم ز سر کوی او چه شد
از گلشن زمانه که بوی وفا شنید

If I was deprived in my longing, say naught
Kindness of fate from this hardship, none bailed.

ساقی بیا که عشق ندا می کند بلند
کان کس که گفت قصه ما هم ز ما شنید

Come bring me wine, my love cries out loud
Heard it from ourselves, whoever our tale detailed.

ما باده زیر خرقه نه امروز می خوریم
صد بار پیر میکده این ماجرا شنید

This is not the first time we covertly drink the wine
Master of the tavern caught us in the act each time we exhaled.

ما می به بانگ چنگ نه امروز می کشیم
بس دور شد که گنبد چرخ این صدا شنید

This is not a first for drinking to the song of the harp
Many turns the Wheel of Fate this familiar turn scaled.

پند حکیم محض صواب است و عین خیر
فرخنده آن کسی که به سمع رضا شنید

Advice of the wise comes from a deep goodness within
Beside the one who understood, even heavenly bliss paled.

حافظ وظیفه تو دعا گفتن است و بس
درند آن مباحث که نشنید یا شنید

Hafiz in duty the ocean of prayer sailed
Regardless of if his prayer was granted or failed.

معاشران گره از زلف یار باز کنید

شبی خوش است بدین قصه‌اش دراز کنید

Friends, unlock the locks of the Beloved's head

On this joyous night, let the story spread.

حضور خلوت انس است و دوستان جمعند

و ان یکاد بخوانید و در فراز کنید

In familiar solitude friends have tread

Close the door after a prayer is read.

ریاب و چنگ به بانگ بلند می‌گویند

که گوش هوش به پیغام اهل راز کنید

Violin and harp loudly sang and said

Listen and let your sense by the Knower be led.

به جان دوست که غم پرده بر شما ندرد

گر اعتماد بر الطاف کارساز کنید

I swear all sadness will have fled

Once you trust in God to give your daily bread.

میان عاشق و معشوق فرق بسیار است

چو یار ناز نماید شما نیاز کنید

The lover and beloved differ as white and red
Need your hunger, when beloved wants to be fed.

نخست موعظه پیر صحبت این حرف است

که از مصاحب ناچنس احتراز کنید

The first words of the wine-master simply said
The unworthy companion strongly dread.

هر آن کسی که در این حلقه نیست زنده به عشق

بر او نمرده به فتوی من نماز کنید

Whoever in this world with love is not wed
Hold his funeral as another living dead.

و گر طلب کند انعامی از شما حافظ

حوالتش به لب یار دلنواز کنید

And if Hafiz for alms towards you has sped
Redirect him towards the Beloved's bed.

الا ای طوطی گویای اسرار
مبادا خالیت شکر ز منقار

O bird of Paradise, your secrets disclose
Cease not the sweetness your tongue outward throws.

سرت سبز و دلت خوش باد جاوید
که خوش نقشی نمودی از خط یار

May you remain vital, your heart content
From the Great Artisan, the beauty you chose.

سخن سر بسته گفتی با حریفان
خدا را زین معما پرده بردار

You spoke in riddles with all thy foes
Unveiling of the secrets, God only knows.

به روی ما زن از ساغر گلایی
که خواب آلوده ایم ای بخت بیدار

From the rosy cup splash and bring me scent
We only went to sleep when fate arose.

چه ره بود این که زد در پرده مطرب
که می رقصند با هم مست و هشیار

How the minstrel played this playful tune
Drunk and sober dance on feet and toes.

از آن افیون که ساقی در می افکند
حریفان را نه سر ماند نه دستار

From intoxication, who is immune?
Both friend and foe lost their repose.

سکندر را نمی بخشند آبی
به زور و زر میسر نیست این کار

No water in sight for Alexander's thirst
Neither power nor gold, can impose.

بیا و حال اهل درد بشنو
به لفظ اندک و معنی بسیار

Listen to the pain of the heart at first
Few words that much meaning enclose.

بت چینی عدوی دین و دلهاست

خداوندا دل و دینم نگه دار

Clay idols, the heart and soul oppose
To all idols my heart and soul may God close.

به مستوران مگو اسرار مستی

حدیث جان مگو با نقش دیوار

To the drunken say not secrets of the wine
Nor to lifeless the tale of soul disclose.

به یمن دولت منصور شاهی

علم شد حافظ اندر نظم اشعار

By the royal decree wrote line after line
To such poetic heights Hafiz ever rose;

خداوندی به جای بندگان کرد

خداوندا ز آفاتش نگه دار

It is not ours but God's will that goes
May God keep him from all harmful blows.

دیگر ز شاخ سرو سہی بلبل صبور

The patient nightingale on a branch atop the tree

گلبنگ زد کہ چشم بد از روی گل بہ دور

For the well being of the rose made its plea.

ای گلشکر آن کہ تویی پادشاہ حسن

Praise your goodness O rose, and your beauty,

با بلبلان بی دل شیدا مکن غرور

Let not your pride make the nightingale flee.

از دست غیبت تو شکایت نمی کنم

I complain not of being apart from thee,

تا نیست غیبتی نبود لذت حضور

In hope of union, I'll be apart for eternity.

گر دیگران بہ عیش و طرب خرمند و شاد

Others delight in pleasure and luxury,

ما را غم نگار بود مایہ سرور

Pain of separation is what delights me.

زاهد اگر بہ حور و قصور است امیدوار

For nymphs and Paradise, some find the rosary,

ما را شرابخانہ قصور است و یار حور

Beloved is my nymph, and tavern my garden's entry.

می خور به بانگ چنگ و مخور غصه و ر کسی

Drink wine to the music of the harp, be worry free

گوید تو را که باده مخور گو هوالغفور

From he who forbids you joy for God's mercy.

حافظ شکایت از غم هجران چه می کنی

Hafiz, separation is not at tragedy,

در هجر وصل باشد و در ظلمت است نور

Union in separation, and light in the darkness you see.

درد عشقی کشیده‌ام که می‌پرس
زهر هجری چشیده‌ام که می‌پرس

Ask not what sorrows for love I endure
Ask not of parting poisons that make me impure.

گشته‌ام در جهان و آخر کار
دلبری برگزیده‌ام که می‌پرس

I have traveled the world and in the end
Ask not what lover I willingly allure.

آن چنان در هوای خاک درش
می‌رود آب دیده‌ام که می‌پرس
Longing for a vision, at her door
Ask not of the tears that I pour.

من به گوش خود از دهانش دوش
سخنانی شنیده‌ام که می‌پرس

With my own ears I heard her last night
Ask not of her words, harsh yet demure.

سوی من لب چه می گزی که مگوی
لب لعلی گزیده ام که می پرس

Bite not your upper lip and speak not
Ask not what sweet lips I may secure.

بی تو در کلبه گدایی خویش
رنج هایی کشیده ام که می پرس

In my mendicant state without you
Ask not of my pain and need for a cure.

همچو حافظ غریب در ره عشق
به مقامی رسیده ام که می پرس

On the path of Love, Hafiz, lost & unsure
Ask not of his standing, high and pure.

دارم از زلف سیاهش گلہ چندان کہ می‌پرس
کہ چنان زاو شدہ ام بی سرو سامان کہ می‌پرس

Of her black hair I complain, O ask me not
Cause of her, lost I remain, O ask me not.

کس بہ امید وفا ترک دل و دین مکناد
کہ چنانم من از این کردہ پشیمان کہ می‌پرس
In the hope of loyalty, nobody leaves his heart & faith
I repent, my deeds disdain, O ask me not.

بہ یکی جرعم کہ آزار کشش در پی نیست
زحمتی می کشم از مردم نادان کہ می‌پرس
A sip of wine never cause misdeed or grief
Ignorant put me through so much pain, O ask me not.

زاهد از ما بہ سلامت بگذر کاین می لعل
دل و دین می برد از دست بدان سان کہ می‌پرس
O pious one, pass me by, 'cause this red wine
Makes your faith vain, drives you insane, ask me not.

گفت وگوها ست در این راه که جان بگدازد
 هر کسی عریده ای این که مبین آن که می‌پرس

On the path of life and soul, stories abound
 One will strain & one will feign, O ask me not.

پارسایی و سلامت هوسم بود ولی
 شیوهای می‌کند آن نرگس فتان که می‌پرس

I longed for health and bliss, but alas
 That seductress holds my rein, O ask me not.

گفتم از گوی فلک صورت حالی پرسم
 گفت آن می‌کشم اندر خم چوگان که می‌پرس

I asked the ball of heavens, what is my role on this plane?
 In the polo game of life I entertain, O ask me not.

گفتمش زلف به خون که شکستی گفتا
 حافظ این قصه دراز است به قرآن که می‌پرس

I asked, with your hair whose blood you drain?
 By God, this story is a long chain, O ask me not.

خوشا شیراز و وضع بی مثالش
خداوندا نگه دار از زوالش

How beautiful is Shiraz's unparalleled state
God save it from harm and the hands of fate.

ز رکن آباد ما صد لوحش الله
که عمر خضر می بخشد زلالش

May God keep its flowing Roknabad river
Its waters with freshness, always equate.

میان جعفرآباد و مصلا
عبیرآمیز می آید شمالش

Between Jafarabad and Mossalla gardens
Northern breeze's scent, forever accelerate.

به شیراز آی و فیض روح قدسی
بجوی از مردم صاحب کمالش

In Shiraz the bounty of heavenly spirit
Amidst its wise people is an inner trait.

که نام قند مصری برد آن جا

که شیرینان ندادند انفعالش

Nobody talks of the Egyptian sugar
It surpasses all, in sweetness is great.

صبا زان لولی شنگول سرمست

چه داری آگهی چون است حالش

O breeze what news of the happy minstrel?
How is his state? How does he relate?

گر آن شیرین پسر خونم بریزد

دلا چون شیر مادر کن حالش

If that sweet boy kills, and sheds my blood
O heart forgive him for his innocent hate.

مکن از خواب بیدارم خدا را

که دارم خلوتی خوش با خیالش

O God let me stay with, this, my dream
I am happy with the vision of my mate.

چرا حافظ چو می ترسیدی از هجر
 نکردی شکر ایام وصالش

Brave separation Hafiz, patiently wait
 Thank God for union, time to consummate.

ببرد از من قرار و طاقت و هوش

بت سنگین دل سیمین بناگوش

Took away my serenity, patience and sense
My heavy hearted, fair faced, divine essence.

نگاری چابکی شنگی کلهدار

ظریفی مہ وشی ترکی قباپوش

How lovely, nimble, handsome and majestic
Delicate, beautiful, and gowned with elegance.

ز تاب آتش سودای عشقش

به سان دیگ دایم می زخم جوش

From the heat of the fire of that love,
Like a boiling pot, express my effervescence.

چوپیراھن شوم آسوده خاطر

گرش همچون قبا گیرم در آغوش

Like a shirt in comfort, hanging loose,
If worn by beloved, and embraced tight and dense.

اگر پوسیده گردد استخوانم

نگردد مهتر از جانم فراموش

Even when my bones decompose and rot
My soul will hold that love in reverence.

دل و دینم دل و دینم ببرده‌ست

بر و دوشش بر و دوشش بر و دوش

My heart and soul put my heart and soul in suspense
Your beauty, your beauty, my only reference.

دوای تو دوای توست حافظ

لب نوشش لب نوشش لب نوش

Your cure is your cure, Hafiz, your defense
Those sweet lips, those sweet lips, my sentence.

بامدادان که ز خلوتگه کاخ ابداع
شمع خاور فکند برهم اطراف شعاع

In the morn from the privacy of the Palace of Creation
The Eastern Candle emanates in every direction;

برکشد آینه از جیب افق چرخ و در آن
بنماید رخ گیتی به هزاران انواع

Produces a clear mirror from the horizon's pocket
In a thousand ways showing the world its own reflection.

در زوایای طربخانه جمشید فلک
ارغنون ساز کند زهره به آهنگ سماع

In the corners of the grand cosmic music hall
The organ plays a tune, and Venus listens with elation.

چنگ در غلغله آید که کجا شد منکر
جام در قهقهه آید که کجا شد مناع

The exalted harp cries, now where is the doubter?
The laughing cup cries, what happened to prohibition?

وضع دوران بنگر ساغر عشرت برگیر
که به هر حالتی این است بهین اوضاع

Look closely at the world, and choose gaiety and joy
Whichever way you look, this is the world's situation.

طره شاهد دنیی هم بند است و فریب
عارفان بر سر این رشته نجویند نزاع

The locks of the sweetheart and Master lock up and deceive
The mystics over this chain seek no confrontation.

عمر خسرو طلب از نفع جهان می خواهی
که وجودیست عطا بخش کریم نفاع

Ask for a majestic life, if this world is what you seek
For He is benevolent and bountiful with compassion.

مظهر لطف ازل روشنی چشم امل
جامع علم و عمل جان جهان شاه شجاع

Light of the hopeful eye, eternal symbol of adoration;
Omniscient, Omnipotent, Soul of the World, King of the Nation.

در وفای عشق تو مشهور خوبانم چو شمع
شب نشین کوی سربازان و رندانم چو شمع

Faithful in your love, my fame has spread, candle-like
At the home of the homeless, I make my bed, candle-like.

روز و شب خوابم نمی آید به چشم غم پرست
بس که در بیماری هجر تو گریانم چو شمع

Day and night, from sorrows, sleep escapes from my eyes
Sick of being apart, my eyes are teary, red, candle-like.

رشته صبرم به مقراض غمت ببریده شد
همچنان در آتش مهر تو سوزانم چو شمع

Scissors of sorrows have cut my patience' string
Flame of your love burns upon my weary head, candle-like.

گر کمیت اشک گلگونم نبودی گرم رو
کی شدی روشن به گیتی راز پنهانم چو شمع

If my bloody tears fail to bring color to my cheeks
How else can my secret tales ever be said, candle-like?

در میان آب و آتش همچنان سرگرم توست
این دل زار نزار اشک بارانم چو شمع

Amidst water & fire, my head is busy with your thoughts
While my heart flooded with tears it needs to shed, candle-like.

در شب هجران مرا پروانه وصلی فرست
ورنه از دردت جهانی را بسوزانم چو شمع

In the night of separation, send butterfly of union
Else from your pain the world I'll burn & shred, candle-like.

بی جمال عالم آرای تو روزم چون شب است
با کمال عشق تو در عین نقصانم چو شمع

Without your beautiful vision, my day is night
With the love I have bred, my flaws I dread, candle-like.

کوه صبرم نرم شد چون موم در دست غمت
تا در آب و آتش عشقت گدازانم چو شمع

My patience is eroding, like a mountain from sorrows' rains
In the ocean of your love, path of fire I tread, candle-like.

همچو صبحم یک نفس باقیست با دیدار تو

چهره بنما دلبرا تا جان برافشانم چو شمع

Like dawn, I blow one breath to see your face
Show yourself O Beloved, else I'll be dead, candle-like.

سرفرازم کن شبی از وصل خود ای نازنین

تا منور گردد از دیدارت ایوانم چو شمع

Honor me one night with your union, my friend
Let your light, light up my house & spread, candle-like.

آتش مهر تو را حافظ عجب در سر گرفت

آتش دل کی به آب دیده بنشانم چو شمع

Fire of your love caught on Hafiz's head
When will my heart's fire, my tears wed, candle-like?

سحر به بوی گلستان دمی شدم در باغ
که تا چو بلبل بی دل کنم علاج دماغ

At dawn, to the garden, to inhale the perfume of the rose
Like the nightingale loudly exhale the cure of my head and nose.

به جلوه گل سوری نگاه می کردم
که بود در شب تیره به روشنی چو چراغ

I was watching the beautiful unfolding of the rose
Like a light, the secrets of the night disclose.

چنان به حسن و جوانی خویشتن مغرور
که داشت از دل بلبل هزار گونه فراغ

Proudly its own youth and beauty would transpose
Its songs, the nightingale to the peaceful rose owes.

گشاده نرگس رعنا ز حسرت آب از چشم
نهاده لاله ز سودا به جان و دل صد داغ

Jealous tear of the narcissus ceaselessly flows
The tulip submits itself to the heart's throws.

زبان کشیده چو تیغی به سرزنش سوسن
 دهان گشاده شقایق چو مردم ایغ

The lily's sharp and reproachful tongue grows,
 The rebellious poppy would loudly oppose.

یکی چو باده پرستان صراحی اندر دست
 یکی چو ساقی مستان به کف گرفته ایغ

One, in worship of the wine, to the jug, goes on tip-toes
 One, the drunk bearer, cup in hand, knows with repose.

نشاط و عیش و جوانی چو گل غنیمت دان
 که حافظا نبود بر رسول غیر بلاغ

The one who knows joy, youthfully glows
 Hafiz's is the message the prophets propose.

مقام امن و می بی غش و رفیق شفیق

گرت مدام میسر شود زهی توفیق

Secure place and sweet wine and tender friend

If only we could keep these three until the end.

جهان و کار جهان جمله هیچ بر هیچ است

هزار بار من این نکته کرده‌ام تحقیق

The world and its affairs are all nothing for naught

A thousand times I have inquired of this trend.

دریغ و درد که تا این زمان ندانستم

که کیمیای سعادت رفیق بود رفیق

Alas that until now I was so unaware

That alchemy of life is to befriend a friend.

به مؤمنی رو و فرصت شمر غنیمت وقت

که در کمینگ عمرند قاطعان طریق

Find a refuge and make the best of times

From the thieves of life, that our time waste and spend.

بیا که توبہ ز لعل نگار و خنده جام
حکایتیست کہ عقلش نمی کند تصدیق

Repenting from the lips of the friend and the smiling cup
Is but a fantasy, a notion reason can't defend.

اگر چه موی میانست به چون منی نرسد
خوش است خاطر از فکر این خیال دقیق

Though I cannot ever touch your beautiful hair
On this vivid hope I can gladly depend.

حلاوتی که تو را در چه زرخدان است
به کنه آن نرسد صد هزار فکر عمیق

The sweet dimple that adorns your chin, in depth,
A million deep thoughts can't possibly transcend.

اگر به رنگ عقیقی شد اشک من چه عجب
که مهر خاتم لعل تو هست همچو عقیق

If my tears turn ruby color, say naught
For the seal of your lips, with ruby blend.

به خنده گفت که حافظ غلام طبع توام
 ببین که تا به چه حدم همی کند تحمیق

Mockingly said, Hafiz, to your every whim I tend
 To what depths of mockery must I stoop and descend?

اگر شراب خوری جرعی فشان بر خاک
از آن گناه که نفعی رسد به غیر چه باک

If you drink wine, let a drop or two spill
A sin that helps another, courageously fulfill.

برو به هر چه تو داری بخور دریغ مخور
که بی دریغ زند روزگار تیغ هلاک

Worry not, drink to the music of the harp
Fate worries not when it is time to kill.

به خاک پای تو ای سرو نازپرور من
که روز واقعه پا وامگیرم از سر خاک

It is for your sake, my darling beloved
That on my last day I take the bitter pill.

چه دوزخی چه بهشتی چه آدمی چه پری
به مذهب هم کفر طریقت است امساک

Whether heading for heaven or hell, angel or man,
Self-denial, in any creed, is ill.

مهندس فلکی راه دیر شش جهتی
چنان ببست که ره نیست زیر دیر مفاک

Designer of the world designed our path
With no way out of the grave, save being still.

فریب دختر رز طرفه می زند ره عقل
مباد تا به قیامت خراب طارم تاک

Daughter of the vine makes the mind creative, divine
May the vine forever adorn every hill and rill.

به راه میکده حافظ خوش از جهان رفتی
دعای اهل دلت باد مونس دل پاک

Towards the tavern, Hafiz went forth with thrill
Prayers of the godly heart, may your heart fill.

هزار دشمنم ار می کنند قصد هلاک
گرم تو دوستی از دشمنان ندارم باک

If a thousand enemies are intent on my demise
With you as my friend, fear won't arise.

مرا امید وصال تو زنده می دارد
و گر نه هر دم از هجر توست بیم هلاک

I'm alive with the hope of union with thee
Every moment I fear death, otherwise.

نفس نفس اگر از باد نشنوم بویش
زمان زمان چو گل از غم کنم گریبان چاک

Breath by breath, your scented breeze I must inhale
Moment by moment, from sorrows exhale my cries.

رود به خواب دو چشم از خیال تو هیئات
بود صبور دل اندر فراق تو حاشاک

Only dreaming of you, go to sleep my two eyes
Patiently longing for thee, my heart to itself lies.

عنان میبچ که گرمی زنی به شمشیرم
 سپر کنم سر و دستت ندارم از فتراک
 تو را چنان که تویی هر نظر کجا بیند

Don't pull away your rein when you cut me with your sword
 My head is my shield, while my hand your saddle-strap ties.
 Where can we see your face just as you are, true and pure?

به قدر دانش خود هر کسی کند ادراک
 به چشم خلق عزیز جهان شود حافظ
 که بر در تو نهد روی مسکنت بر خاک

Each based on his own grasp can realize.
 Indigent Hafiz is the apple of people's eyes
 At your door, prostrated, your vision espies.

به غیر از آن که بشد دین و دانش از دستم
 بیا بگو که ز عشقت چه طرف برستم

All my knowledge and piety I detest
 What have I gained from your love in my breast?

اگر چه خرمن عمرم غم تو داد به باد
 به خاک پای عزیزت که عهد نشکستم

Though the wind of separation blew away my zest
 I kept my vows to Thee, sincere, honest.

چو ذره گر چه حقیرم بین به دولت عشق
 که در هوای رخت چون به مهر پیوستم

As a spec of dust, I may be small at best
 But through love, the sun itself is my nest.

بیار باده که عمریست تا من از سر امن
 به کنج عافیت از بهر عیش ننشستم

Bring forth the wine, let me joyously ingest
 For safety and security, in joy I didn't invest.

اگر ز مردم هشیاری ای نصیحتگو
سخن به خاک میفکن چرا که من مستم

If you are sober, save your advice and protest
Waste not your words on me, the drunken pest.

چگونه سر ز خجالت برآورم بر دوست
که خدمتی به سزا برنیامد از دستم

From shame, can't keep my head above my chest
I was not of worthy service, in my quest.

بسوخت حافظ و آن یار دلنواز نگفت
که مرهمی بفرستم که خاطرش خستم

Beloved didn't say, though life Hafiz molest
Let me send him a cure to put him to rest.

زلف بر باد مده تا ندهی بر بادم

ناز بنیاد مکن تا نکنی بنیادم

Don't let your hair with the wind blow,

Else to the wind, caution I'll throw.

Don't let foundations elegantly grow,

Else my foundation will dissolve and go.

می مخور با هم کس تا نخورم خون جگر

سر مکش تا نکشد سربه فلک فریادم

Choose where you bestow thy grace,

Else I'll wallow in disgrace.

When you are present in every place,

Every place, my protests will face.

زلف را حلقه مکن تا نکنی دربندم

طره را تاب مده تا ندهی بر بادم

The locks of your hair are curled like a chain,

Enslaved to those locks, in chain I remain.

When with your curls you entertain,

Your curls will only drive me insane.

یار بیگانه مشو تا نبری از خویشم
غم اغیار مخور تا نکنی ناشادم

Strangers do not befriend,
Else I might be lost in the trend.
Let not my rivals on you depend,
This makes me sad, and will offend.

رخ برافروز که فارغ کنی از برگ گلم
قد برافراز که از سرو کنی آزادم

Let your face color, your cheeks blush,
Your beauty, the rose bud, aside brush;
Let your stature rise up tall and lush,
And the tallest cedars simply crush.

شمع هر جمع مشو ورنه بسوزی ما را
یاد هر قوم مکن تا نروی از یادم

Don't become every room's candle flame,
Else my flames of jealousy can't tame.
Don't treat every people the same,
So that you may not forget my name.

شهره شهر مشو تا نهم سر در کوه
شور شیرین منما تا نکنی فرهادم

Don't become known to all in this town,
Else I'll find the ocean, myself drown.
Don't keep me distant with your frown,
Else I'll tear to threads my shirt and gown.

رحم کن بر من مسکین و به فریادم رس
تا به خاک در آصف نرسد فریادم

Have mercy upon me and compassion,
Else hear the infamy of my passion.

حافظ از جور تو حاشا که بگرداند روی
من از آن روز که درسد توام آزادم

Hafiz will embrace your oppression,
Was freed since enslaved in this fashion.

فاش می گویم و از گفته خود دلشادم

Openly I admit, with much joy and such glee;

بنده عشقم و از هر دو جهان آزادم

Enslaved to your love, from both worlds I am free.

طایر گلشن قدسم چه دهم شرح فراق

As a bird of Paradise, to parting I did agree

که در این دامگه حادثه چون افتادم

Fell in the trap of life and worldly tragedy.

من ملک بودم و فردوس برین جایم بود

I was an angel, I resided in the heavens;

آدم آورد در این دیر خراب آبادم

Renovation of the world - the mission given to me.

سایه طوبی و دلجویی حور و لب حوض

The nymphs of paradise, the cool ponds and the tree

به هوای سر کوی تو برفت از یادم

In the hope of union, swiftly left my memory.

نیست بر لوح دلم جز الف قامت دوست

On the tablet of my heart, inscribed from a to z

چه کنم حرف دگر یاد نداد استادم

It is all about you, I can't see other than thee.

کوکب بخت مرا هیچ منجم نشناخت

No soothsayer foretold of my exit or entry

یا رب از مادر گیتی به چه طالع زادم

O Lord, this journey, why did you for me decree?

تا شدم حلقه به گوش در میخانه عشق

I am but a slave of the Tavern of Love

هر دم آید غمی از نوبه مبارک بادم

Each moment, a new pain becomes my new remedy.

می خورد خون دلم مردمک دیده سزاست

If my bleeding heart pours out of my tearful eyes

که چرا دل به جگر گوشه مردم دادم

It's just, I deserve; why to others I make my plea?

پاک کن چهره حافظ به سر زلف ز اشک

Wipe away Hafiz's tears with your hands so he can see

ور نه این سیل دمامد ببرد بنیادم

Or else, this flood, brings all of us to our knee.

مرا می‌بینی و هر دم زیادت می‌کنی دردم

تو را می‌بینم و میلم زیادت می‌شود هر دم

You see my state, and still increase my pain

I see your face, the need for union regain.

به سامانم نمی‌پرسی نمی‌دانم چه سر داری

به درمانم نمی‌کوشی نمی‌دانی مگر دردم

For my welfare, you have no care, I complain

Why do you heal me not from the sickness I disdain?

نه راه است این که بگذاری مرا بر خاک و بگریزی

گذاری آر و بازم پرس تا خاک رهت گرم

You bring me down and leave me on the earthly plane;

Return me to my home, by your side let me remain.

ندارم دستت از دامن بجز در خاک و آن دم هم

که بر خاکم روان گردی به گرد دامنت گرم

Only when I'm dust, your mercy can entertain;

Your flowing spirit stirs up dust of the slain.

فرورفت از غم عشقت دمم می دهی تا کی
 دمار از من برآوردی نمی گویی برآوردم

Heartbroken of your love, from breathing I abstain
 My life you destroy, yet my breathing you sustain.

شبی دل را به تاریکی ز زلفت باز می جستم
 رخت می دیدم و جامی هلالی باز می خوردم

In the dark night of the soul, I was growing insane,
 Drinking from the cups that your features contain.

کشیدم در برت ناگاه و شد در تاب گیسویت
 نهادم بر لب لب را و جان و دل فدا کردم

Suddenly in my arms, you appeared, clear, plain;
 With my lips on your lips, my life and soul gain and drain.

تو خوش می باش با حافظ برو گو خصم جان می ده
 چو گرمی از تو می بینم چه باک از خصم دم سردم

Be joyful with Hafiz, with love enemies detain,
 With such potent love, impotent foes self-restrain.

سال ها پیروی مذهب زندان کردم
تا به فتوی خرد حرص به زندان کردم

For years I followed the drunken trail
Until my wisdom put greed in jail.

من به سرمنزل عنقا نه به خود بردم راه
قطع این مرحله با مرغ سلیمان کردم

From my ashes, like Phoenix I rose
With Solomon's bird ended this tale.

سایای بر دل ریشم فکن ای گنج روان
که من این خانه به سودای تو ویران کردم

Aid my wounded heart, infinite treasure
It is in your love, destitute, I wail.

توبه کردم که نبوسم لب ساقی و کنون
می گزم لب که چرا گوش به نادان کردم

Made a vow, never to kiss the cup again;
Fool's advice has no option but to fail.

در خلاف آمد عادت بطلب کام که من
کسب جمعیت از آن زلف پریشان کردم

My own old habits all turned stale,
I got what I asked, His wind in my sail.

نقش مستوری و مستی نه به دست من و توست
آن چه سلطان ازل گفت بکن آن کردم

In my state, my own will was of no avail
I followed my guidance to the detail.

دارم از لطف ازل جنت فردوس طمع
گر چه دریانی میخانه فراوان کردم

I seek eternal bliss in Paradise
Though I am a mere servant of the Grail.

این که پیرانه سرم صحبت یوسف بنواخت
اجر صبريست که در کلبه احزان کردم

The wisdom of my gray head will testify
To years of patience with life's hailstorm and gale.

صبح خیزی و سلامت طلبی چون حافظ
 هر چه کردم همه از دولت قرآن کردم

Like Hafiz, I gained all my good habits
 From the commandments, holy books entail.

گر به دیوان غزل صدرنشینم چه عجب
 سال ها بندگی صاحب دیوان کردم

If I am Master of poetic verse and scale
 Wonder not, for years I served the Master of the veil.

دیشب به سیل اشک ره خواب می زدم

نقشی به یاد خط تو بر آب می زدم

With a flood of tears, to sleep, I found my way

Thinking of you, in vain, I'd long and pray

ابروی یار در نظر و خرقه سوخته

جامی به یاد گوشه محراب می زدم

To the vision of your brow I lost my cloak

I'd drink to the corner of the altar, old and gray.

هر مرغ فکر کز سر شاخ سخن بجست

بازش ز طره تو به مضارب می زدم

Each thought that like a bird flies out as words

The strings of your hair would pluck and play.

روی نگار در نظرم جلوه می نمود

وز دور بوسه بر رخ مهتاب می زدم

Your face, like a vision, in my mind would form and fade

I kiss the face of the moon from far away.

چشمم به روی ساقی و گوشم به قول چنگ
فالی به چشم و گوش در این باب می زدم

My eyes follow the wine-bearer, ears the harp
Perhaps my eyes and ears my fortune would say and sway.

نقش خیال روی تو تا وقت صبحدم
بر کارگاه دیده بی خواب می زدم

Till the morn, I paint the picture of your face
On the canvass of the eyes, while sleepless I lay.

ساقی به صوت این غزلم کاسه می گرفت
می گفتم این سرود و می ناب می زدم

With every song, the bearer would give me a cup
I'd sing a song, then drink without delay.

خوش بود وقت حافظ و فال مراد و کام
بر نام عمر و دولت احباب می زدم

Happy was the time, Hafiz, and good fortune
In the name of long life and lovers every day.

هر چند پیر و خسته دل و ناتوان شدم
هر گم که یاد روی تو کردم جوان شدم

Though I am old and decrepit and weak
My youth returns to me every time your name I speak.

شکر خدا که هر چه طلب کردم از خدا
بر منتهای همت خود کامران شدم

Thank God that whatever my heart ever desired
God gave me that, and more than I ever could seek.

ای گلبن جوان بر دولت بخور که من
در سایه تو بلبل باغ جهان شدم

O young flower, benefit from this bounty
In this garden I sing through a canary's beak.

اول ز تحت و فوق وجودم خبر نبود
در مکتب غم تو چنین نکته دان شدم

In my ignorance I roamed the world at first
In thy longing, I have become wise and meek.

قسمت حوالتم به خرابات می کند
هر چند کاین چنین شدم و آن چنان شدم

Fate directs my path to the tavern, in life
Though many times I stepped from peak to peak.

آن روز بر دلم در معنی گشوده شد
کز ساکنان درگه پیرمغان شدم

I was blessed and inspired on the day
That at the abode of the Magi spent a week.

در شاهراه دولت سرمد به تخت بخت
با جام می به کام دل دوستان شدم

In the bounty of the world, await not your fate
I found the Beloved, when of wine began to reek.

از آن زمان که فتنه چشمت به من رسید
ایمن ز شرفتنم آخر زمان شدم

From the time I was entrapped by thy eyes
I was saved from all traps and paths oblique.

من پیر سال و ماه نیم یار بی وفاست

بر من چو عمر می گذرد پیر از آن شدم

The old me, befriended the unreliable moon
Passage of time is what makes me aged and weak.

دوشم نوید داد عنایت که حافظا

باز آ که من به عفو گناهت ضمان شدم

Last night came good news that said, O Hafiz
I forgive all your errs, even though may be bleak.

خیال نقش تو در کارگاه دیده کشیدم
به صورت تو نگاری ندیدم و نشنیدم

My fantasy of thy vision, my inner sight takes a peek
None like thee could anyone ever draw or speak.

اگر چه در طلبت همعان باد شمالم
به گرد سرو خرامان قامتت نرسیدم

Although in thy pursuit I ride the Northern wind
Left behind in your dust, however I try and seek.

امید در شب زلفت به روز عمر نبستم
طمع به دور دهانت ز کام دل ببریدم

Gave up hope of union, at least in this lifetime
Let go of heart's desires, wanting to kiss thy cheek.

به شوق چشم نوشت چه قطره‌ها که فشاند
ز لعل باده فروشت چه عشوه‌ها که خریدم

For thy life-giving spring, many tears I shed
And to thy wine-bearer, I paid the price at its peak.

ز غمزه بر دل ریشم چه تیرها که گشادی

ز غصه بر سر کویت چه بارها که کشیدم

In thy love, cupid's arrows pierced my heart
Somber, laden on the path, I was the only freak.

ز کوی یار بیار ای نسیم صبح غباری

که بوی خون دل ریش از آن تراب شنیدم

O morning breeze, bring the aroma of His house
For in that aroma, my bleeding heart will reek.

گناه چشم سیاه تو بود و گردن دلخواه

که من چو آهوی وحشی ز آدمی برمیدم

Your sin was to enchant the heart of every man
Now I am the wild doe, from men heading for the creek.

چو غنچه بر سرم از کوی او گذشت نسیمی

که پرده بر دل خونین به بوی او بدریدم

That aromatic breeze coming from His house
My heart rent, and then left a bloody streak.

به خاک پای تو سوگند و نور دیده حافظ

که بی رخ تو فروغ از چراغ دیده ندیدم

Upon whatever you touch and Hafiz's sight, he swears

Without Thy face, all sights remain dark and bleak.

ز دست کوتہ خود زیر بارم

Laden with my ignorant ties

کہ از بالا بلندان شرمسارم

Ashamed of the courageous and wise

مگر زنجیر مویی گیردم دست

May a hidden hand help me rise

و گر نہ سر بہ شیدایی برآرم

Or else madness becomes my prize.

ز چشم من بپرس اوضاع گردون

Of stars and fate ask of my eyes

کہ شب تا روز اختر می شمارم

That watch the havens until sunrise.

بدین شکرانہ می بوسم لب جام

I kiss the cup that me apprise

کہ کرد آگہ ز راز روزگارم

Of the world's turnings and its disguise.

اگر گفتم دعای می فروشان

Praise of wine-sellers' reprise

چہ باشد حق نعمت می گزارم

Praise of God's bounty, why despise.

من از بازوی خود دارم بسی شکر

Grateful for my power and size

که زور مردم آزاری ندارم

Unable to deal in deceit and lies.

سری دارم چو حافظ مست لیکن

Drunk like Hafiz, till my demise,

به لطف آن سری امیدوارم

Hopeful of that angel's enterprise.

گر چه افتاد ز زلفش گرهی در کارم

Like her hair, in my affairs there is a knot

همچنان چشم گشاد از کرمش می دارم

Like my eyes, her grace will open my lot.

به طرب حمل مکن سرخی رویم که چو جام

My redness is not from joy of the wine

خون دل عکس برون می دهد از رخسارم

Like a cup, my cheeks my bleeding heart blot.

پرده مطربم از دست برون خواهد برد

The musicians, all play and sing in tune

آه اگر زان که در این پرده نباشد بارم

If my song is out of tune, I lose my spot.

پاسبان حرم دل شده ام شب هم شب

I am the night watchman of heart every night

تا در این پرده جز اندیشه او نگذارم

Other than of the Beloved, I think not.

منم آن شاعر ساحر که به افسون سخن

I am the magical poet whose magic words

از نی کلک هم قند و شکر می بارم

From the reed draw sugar and fill a pot.

دیده بخت به افسانه او شد در خواب

Her vision puts the eyes of Fate to sleep

کونسیمی ز عنایت که کند بیدارم

O breeze, gracefully save me from dreamy rot.

چون تو را در گذرای یار نمی یارم دید

I cannot find my friend upon the path that I trot

با که گویم که بگوید سخنی با یارم

Whom can I speak a word to, and say what?

دوش می گفت که حافظ هم روی است و ربا

They used to say, Hafiz is false and fake, but

بجز از خاک درش با که بود بازارم

Her doorway is my only spot and plot.

گر دست دهد خاک کف پای نگارم
بر لوح بصر خط غباری بنگارم

If I find the dust under Beloved's feet
Use as eye-liners, draw a line, neat & discreet.

بر بوی کنار تو شدم غرق و امید است
از موج سرشکم که رساند به کنارم

In your scent I have drowned, yet I have hope
Waves of my tears shall float my fleet.

پروانه او گر رسد در طلب جان
چون شمع همان دم به دمی جان بسپارم

Butterfly of my soul, Beloved seeks
Once finds that candle, joyously burns by its heat.

امروز مکش سر ز وفای من و اندیش
زان شب که من از غم به دعا دست برآرم

Think of me today, turn not away
Else tonight in pain, my prayers I repeat.

زلفین سیاه تو به دلداری عشاق

دادند قراری و ببردند قرارم

Beauty of your hair consoles every lover

Yet with their calmness, my calm defeat.

ای باد از آن باده نسیمی به من آور

کان بوی شفا بخش بود دفع خمارم

O breeze, bring me a scent of that wine

One whiff, my drunken state will treat.

گر قلب دلم را نهد دوست عیاری

من نقد روان در دمش از دیده شمارم

If my friend's deceptions don't break my heart

Her every breath my spirit will replete.

دامن مفشان از من خاکی که پس از من

زین در نتواند که برد باد غبارم

Don't try to shed my dust from your clothes

From now on, even the wind, it shall cheat.

حافظ لب لعلش چو مرا جان عزیز است
 عمری بود آن لحظه که جان را به لب آرم

Hafiz, her sweet lips are my soul's seat
 I live for the moment when soul and lips meet.

در نهانخانه عشرت صنمی خوش دارم

In the secret house of joy I idolize my desire

کز سر زلف و رخس نعل در آتش دارم

From your hair and face, my feet are on fire.

عاشق و رندم و میخواره به آواز بلند

I am a dervish, a lover, I drink & sing out aloud

وین همه منصب از آن حور پریش دارم

Angelic Beauty, my name and fame inspire.

گر تو زین دست مرا بی سر و سامان داری

If for this you throw me out on the street

من به آه سحرّت زلف مشوش دارم

With the sigh of morning breeze I rise higher.

گر چنین چهره گشاید خط زنگاری دوست

With a glimpse at Beloved's colorful face

من رخ زرد به خونابه منقش دارم

My melancholic face with a red blush I retire.

گر به کاشانه رندان قدمی خواهی زد

If you walk towards the house of the lovers

نقل شعر شکرین و می بی غش دارم

I greet you with candy, wine and music of lyre.

ناوک غمزه بیار و رسن زلف که من

With your eyes' darts & your hair's rope you come

جنگ‌ها با دل مجروح بلاکش دارم

From my wounded heart, battles, I require.

حافظا چون غم و شادی جهان در گذر است

O Hafiz, happiness & pain both expire

بهتر آن است که من خاطر خود خوش دارم

I'd better for peace of mind, inquire.

مرا عهدیست با جانان که تا جان در بدن دارم
 هواداران کویش را چو جان خوشتن دارم

I have made a sacred oath
 For as long as I have a soul
 His supporters and I both
 As my own soul, I extol

صفای خلوت خاطر از آن شمع چگل جویم
 فروغ چشم و نور دل از آن ماه ختن دارم

The joy of peace of the mind
 In that radiant flower find
 Light of eyes and heart combined
 The moon, so radiant and whole

به کام و آرزوی دل چو دارم خلوتی حاصل
 چه فکر از خبث بدگویان میان انجمن دارم

Tending to desires of the heart
 Privately I make a start
 Let the liar's venom part
 And let friends play their role

مرا در خانه سروی هست کاندر سایه قدش
فراغ از سرو بستانی و شمشاد چمن دارم

There is a spruce in my yard
Casts a shadow that goes onward
In its shadow it's so hard
To miss tress of meadow & knoll

گرم صد لشکر از خویان به قصد دل کمین سازند
بحمد الله و المنه بتی لشکر شکن دارم

If armies of the good and fair
My heart trap and ensnare
Thank God my idol is there
From armies take their toll

سزد کز خاتم لعلش زخم لاف سلیمانی
چو اسم اعظمم باشد چه باک از اهرمن دارم

Because of his ruby seal
Solomon's stories I steal
When with such greatness I deal
I put Satan on parole

الا ای پیر فرزانه مکن عیبم ز میخانه
که من در ترک پیمان دلی پیمان شکن دارم

O my Master, old and wise
My tavern habits don't criticize
To tell the cup my good byes
I break promise, not the bowl

خدا را ای رقیب امشب زمانی دیده بر هم نه
که من با لعل خاموشش نهانی صد سخن دارم

O my rivals, go to sleep
For some time make it deep
With my friend silence I keep
And let my secrets out roll

چو در گلزار اقبالش خرامانم بحمدالله
نه میل لاله و نسرين نه برگ نسترن دارم

In the meadows of his fate
I walk in a graceful state
Tulip and rose can just wait
And the petals seem so droll

به رندی شهره شد حافظ میان همدمان لیکن
 چه غم دارم که در عالم قوام الدین حسن دارم

Amidst friends, Hafiz's fame
 Is to be out of control
 There's no sorrow and no shame
 When the King is his guiding pole

به تیغم گر کشد دستش نگیرم

I won't hold his hands, if they cut me with a sword

وگرتیرم زند منت پذیرم

Gladly accept the arrows that towards me have soared.

کمان ابرویت را گو بزن تیر

The bows of your brows let their arrows fly

که پیش دست و بازویت بمیرم

Dying in your bosom I can gladly afford.

غم گیتی گراز پایم درآرد

The hardships of life may bring me to my knees

بجز ساغر که باشد دستگیرم

The hands of the wine-bearer are the hands of the Lord.

برآی ای آفتاب صبح امید

Please, please rise up, O sunshine of hope

که در دست شب هجران اسیرم

I am trapped in the hands of separation and discord.

به فریادم رس ای پیر خرابات

O wise Tavern Master, help me in my hour of need

به یک جرعه جوانم کن که پیرم

Let the youthful life, in my old age be restored.

به گیسوی تو خوردم دوش سوگند

Upon your locks of hair, last night, I made my vows

که من از پای تو سر بر نگیرم

The floor is my bed, and your lap is my head-board.

بسوز این خرقه تقوا تو حافظ

Hafiz, burn all the masks that you have worn & stored

که گر آتش شوم در وی نگیرم

Fire of heart then can freely come out as your word.

نماز شام غریبان چو گریه آغازم

Mourning the night of the dead, when I begin to wail

به مویه های غریبانه قصه پردازم

With my tearful lamentations, weave many a tale.

به یاد یار و دیار آن چنان بگریم زار

Remembering my home and friends, I cry so much

که از جهان ره و رسم سفر براندازم

That the way of travelling, everyone will assail.

من از دیار حبیبم نه از بلاد غریب

My home is with my friends, not in a strange land

مهمنا به رفیقان خود رسان بازم

O God, back to my friends, show and pave my trail.

خدای را مددی ای رفیق ره تا من

Only with God's grace, my companion on the path

به کوی میکده دیگر علم برافرازم

I shall raise my flag at the Tavern of the Grail.

خرد ز پیری من کی حساب برگیرد

When will ever the youth take advice of the old?

که باز با صنمی طفل عشق می بازم

Once again, young idols, ardently I love and hail.

بجز صبا و شمالم نمی شناسد کس

My sole companion is the breeze & Northern Wind

عزیز من که بجز باد نیست دمسازم

Save the breeze, everyone, in befriending me shall fail.

هوای منزل یار آب زندگانی ماست

The hope of my friend's home is my water of life

صبا پیار نسیمی ز خاک شیرازم

Let the scent of Shiraz upon the breeze set sail.

سرشکم آمد و عیبم بگفت روی به روی

My tears rolled & displayed my faults upon my face

شکایت از که کنم خانگیست غمازم

My slanderer is at home, I complain to what avail?

ز چنگ زهره شنیدم که صبحدم می گفت

I heard Venus at dawn, while drawing open the veil

غلام حافظ خوش لهجہ خوش آوازم

Enslaved to Hafiz's voice and sweet songs in detail.

در خرابات مغان گر گذر افتد بازم

Once again, if I find my way to the tavern of the Magi

حاصل خرقه و سجاده روان در بازم

The goodness of robe and rug I'll gladly myself deny.

حلقه توبه گر امروز چو زهاد زنم

Like the pious, if today I put this wine behind

خازن میکده فردا نکند در بازم

The keeper of the tavern will keep my cup far and dry.

ور چو پروانه دهد دست فراغ بالی

And if moth-like, I spread my wings with ease

جز بدان عارض شمعى نبود پروازم

Into the heart of the flame, I'll gladly fly.

صحبت حور نخواهم که بود عین قصور

Tell me not of Paradise, as long as I have your thought

با خیال تو اگر با دگری پردازم

With you in my heart, with nothing else identify.

سر سودای تو در سینه بماندى پنهان

The secret of my love is well kept within my heart

چشم تردامن اگر فاش نگردى رازم

Is only given away with heart's cry and tearful eye.

مرغ سان از قفس خاک هوایی گشتم

Like a bird I took flight from my cage of dust and clay

به هوایی که مگر صید کند شهبازم

In the hope of becoming prey to eagles flying high.

همچو چنگ ار به کناری ندهی کام دلم

Embrace me like a harp in your bosom, pluck my strings

از لب خویش چونی یک نفسی بنوازم

Else a reed upon your lips, put music to your sigh.

ماجرای دل خون گشته نگویم با کس

I will not tell another the tale of my broken heart;

زان که جز تیغ غمت نیست کسی دمسازم

My love and longing for you, my broken heart will dignify.

گر به هر موی سری بر تن حافظ باشد

No matter how much beauty in Hafiz multiply

همچو زلفت همه را در قدمت اندازم

For your beauty, everything I will decry, and will die.

مژده وصل تو کو کز سر جان برخیزم

In the hope of union, my very life, I'll give up

طایر قدسم و از دام جهان برخیزم

As a bird of Paradise, this worldly trap I will hop.

به ولای تو که گر بنده خویشم خوانی

In the hope of one day, being your worthy servant

از سر خواجگی کون و مکان برخیزم

Mastery of both worlds I'll gladly drop.

یا رب از ابر هدایت برسان بارانی

May the cloud of guidance unload its rain

پیشتر زان که چو گردی ز میان برخیزم

Before I am back to dust, into the air I rise up.

بر سر تربت من با می و مطرب بنشین

Beside my tomb bring minstrels and wine

تا به بویت ز لحد رقص کنان برخیزم

My spirit will then dance to music and scent of the cup.

خیز و بالا بنما ای بت شیرین حرکات

Show me your beauty, O graceful beloved of mine

کز سر جان و جهان دست فشان برخیزم

To my life and the world, with ovation I put a stop.

گر چه پیرم تو شبی تنگ در آغوشم کش

Though I am old, tonight, hold me in your arms

تا سحرگه ز کنار تو جوان برخیزم

In the morn, a youthful one, I'll rise up.

روز مرگم نفسی مهلت دیدار بده

On my deathbed give me a glimpse of your face

تا چو حافظ ز سر جان و جهان برخیزم

So like Hafiz, I too, will reach the top.

دوش سودای رخس گفتم ز سر بیرون کنم
گفت کو زنجیر تا تدبیر این مجنون کنم

Last night I said, "put longing out of your brain."

Replied insane lovers are always put in chain.

قامتش را سرو گفتم سر کشید از من به خشم
دوستان از راست می رنجد نگارم چون کنم

His stature I compared with cypress and cedar
My sweetheart was upset with this image, must refrain.

نکته ناسنجیده گفتم دلبرا معذور دار
عشوه‌ای فرمای تا من طبع را موزون کنم

Thoughtlessly opened my mouth, forgive me O Beloved,
Give me a sign dearest, so I know how thee entertain.

زردرویی می کشم زان طبع نازک بی گناه
ساقیا جامی بده تا چهره را گلگون کنم

Yellow with shame, upsetting my Beloved's tender spirit
Bring forth red wine, and restore the flow in my facial vein.

ای نسیم منزل لیلی خدا را تا به کی
ربع را برهم زنم اطلال را جیچون کنم

O breeze of Beloved's land, how much more?
I'll break up the houses, into the ruins, rivers drain.

من که ره بردم به گنج حسن بی پایان دوست
صد گدای همچو خود را بعد از این قارون کنم

I have now found the endless treasures of the Beloved
A hundred beggars like myself, on this path I can train.

ای مہ صاحب قران از بنده حافظ یاد کن
تا دعای دولت آن حسن روزا فزون کنم

O fortunate moon, remember me, Hafiz
While I pray that thy ever increasing bounty remain.

حاشا که من به موسم گل ترک می کنم

Next spring, giving up wine, I deny

من لاف عقل می زنم این کار کی کنم

Why fool myself? This I'll never try.

مطرب کجاست تا هم محصول زهد و علم

Where is the minstrel, that all piety and mind

در کار چنگ و بریط و آواز نی کنم

With the song of the harp and reed I defy.

از قیل و قال مدرسه حالی دلم گرفت

In the noisy school, O heavy heart, O heavy heart

یک چند نیز خدمت معشوق و می کنم

In the service of wine and love let sometime go by

کی بود در زمانه وفا جام می بیار

Where is the fairness of life, bring me wine

تا من حکایت جم و کاووس کی کنم

I'll tell the tale of many kings who now peacefully lie.

از نامه سیاه نترسم که روز حشر

On Judgment Day, openly I show how I erred

با فیض لطف او صد از این نامه طی کنم

Honest mistakes fear not, His mercy shall multiply.

کو پیک صبح تا گلهای شب فراق

Bring the messenger of dawn, distant midnight cry

با آن خجسته طالع فرخنده پی کنم

With that majestic morning light will dissolve and fly.

این جان عاریت که به حافظ سپرد دوست

This borrowed life, given to Hafiz to live and die

روزی رخسار بینم و تسلیم وی کنم

Will return to its owner, when His face identify.

من ترک عشق شاهد و ساغر نمی‌کنم
صد بار توبه کردم و دیگر نمی‌کنم

Love of the Beloved and this wine, I will not leave behind
Repented a hundred times, but no more myself will bind.

باغ بهشت و سایه طوبی و قصر و حور
با خاک کوی دوست برابر نمی‌کنم

Garden of Eden, Tree of Knowledge, and nymphs of Paradise
Will not compare to the clay of the abode of the undefined.

تلقین و درس اهل نظریک اشارت است
گفتم کنایتی و مکرر نمی‌کنم

The lessons and affirmations of the wise are but one sign
I understood the sign, and need not repeat in my mind.

هرگز نمی‌شود ز سر خود خبر مرا
تا در میان میکده سر بر نمی‌کنم

I am never aware of the secrets and state of my soul
Until myself in the midst of the tavern I find.

ناصر به طعن گفت که رو ترک عشق کن
محتاج جنگ نیست برادر نمی کنم

The worldly wise advised me to leave love behind
I need not fight myself, why make my soul misaligned?

این تقوام تمام که با شاهدان شهر
ناز و کرشم بر سر منبر نمی کنم

Though appraised and judged by the citizens of my town,
I will not sing and dance upon the pulpit to the blind.

حافظ جناب پیرمغان جای دولت است
من ترک خاک بوسی این در نمی کنم

Hafiz the old Masters, the old Magi are wise and kind
Prostrated, with this dust I find myself entwined.

به مژگان سیه کردی هزاران رخنه در دینم
 بیا کز چشم بیمارت هزاران درد برچینم

With your long curled eyelashes
 You brought me a thousand doubts
 When your sleepy eye flashes
 A thousand pains in me come out.

الا ای همنشین دل که یارانت برفت از یاد
 مرا روزی مباد آن دم که بی یاد تو بنشینم

O thou, companion of my heart
 Memories of friends my mind depart
 There is not a day that from the start
 Your memory I do not tout.

جهان پیراست و بی بنیاد از این فرهادکش فریاد
 که کرد افسون و نیرنگش ملول از جان شیرینم

The world is baseless and old
 Lovers shout out and scold
 Magic spells take their hold,
 This is love's sorrowful route.

ز تاب آتش دوری شدم غرق عرق چون گل
 بیارای باد شبگیری نسیمی زان عرق چیتم

Separation puts me on fire
 My circumstances are dire
 May the nightly breeze inspire
 With a whiff of what it's all about.

جهان فانی و باقی فدای شاهد و ساقی
 که سلطانی عالم را طفیل عشق می بینم

This world of space and time
 For Beloved ain't worth a dime
 Ruling the world is a crime
 If Beloved is without.

اگر بر جای من غیری گزیند دوست حاکم اوست
 حرامم باد اگر من جان به جای دوست بگزینم

If in my place, Beloved choose
 Another, then I greatly lose
 My life and soul I'll refuse
 Curses upon myself I spout.

صبح الخیر زد بلبل کجایی ساقیا برخیز
که غوغا می کند در سر خیال خواب دوشینم

At dawn sings the nightingale
O Beloved, yourself unveil
In my head I cry and wail
Of yester night's dreamy bout.

شب رحلت هم از بستر روم در قصر حورالعین
اگر در وقت جان دادن تو باشی شمع بالینم

On my deathbed, when I rise
I'll head straight for Paradise
If only I can keep my eyes
Upon the flame your candle sprouts.

حدیث آرزومندی که در این نام ثبت افتاد
همانا بی غلط باشد که حافظ داد تلقینم

The tale of my desires
That I cry out and shout
Unmistakably inspires
What Hafiz said without doubt.

در خرابات مغان نور خدا می بینم

In the tavern of the Magi I see the bright light of Divine

این عجب بین که چه نوری ز کجا می بینم

O what a light, such a delight, how can it so brightly shine?

جلوه بر من مفروش ای ملک الحاج که تو

Stop showing off to me, O pilgrim of the House of God

خانه می بینی و من خانه خدا می بینم

In that place you see the house, while I see God's grand design.

خواهم از زلف بتان نافه گشایی کردن

Secrets of the divine, for myself I wish to define

فکر دور است همانا که خطا می بینم

This is a mindless design, myself I further misalign.

سوز دل اشک روان آه سحر ناله شب

Painful heart, tearful eyes, sigh of the morn, cry of the night

این همه از نظر لطف شما می بینم

These are the lot of mine, and are favors that Thou assign.

هر دم از روی تو نقشی زنده راه خیال

Each moment my fantasies, my phantasm of Thee refine

با که گویم که در این پرده چه ها می بینم

How could I share my visions? With whom open this heart of mine?

کس ندیده‌ست ز مشک ختن و نافه چین

Fragrance of oriental perfumes do not begin to approach

آن چه من هر سحر از باد صبا می‌بینم

That aromatic breeze, that life-giving morning sign.

دوستان عیب نظربازی حافظ مکنید

Hafiz's poetic and playful words do not malign

که من او را ز محبان شما می‌بینم

Because I consider him an ardent lover of Thine.

غم زمانه که هیچش کران نمی بینم

Hardships and sorrows, for sometime are mine

دواش جز می چون ارغوان نمی بینم

There is no cure, other than red wine.

به ترک خدمت پیر مغان نخواهم گفت

Service of the Old Magi I won't leave,

چرا که مصلحت خود در آن نمی بینم

My own benefit, in this I define.

ز آفتاب قدح ارتفاع عیش بگیر

With light of the jug, ascend joyous heights

چرا که طالع وقت آن چنان نمی بینم

Fate and time may have another design.

نشان اهل خدا عاشقیست با خود دار

Sign of godliness, is only Love

که در مشایخ شهر این نشان نمی بینم

Amidst the pious, I see no such sign.

بدین دو دیده حیران من هزار افسوس

Alas, in spite of my wandering eyes,

که با دو آینه رویش عیان نمی بینم

Two mirrors can't show that face, divine.

قد تو تا بشد از جویبار دیده من

You, tall spruce and pine, by my streaming eyes,

به جای سرو جز آب روان نمی بینم

I see the waters, but not spruce and pine.

در این خمار کسم جرعه ای نمی بخشد

In my drunken state, no-one gives me wine,

ببین که اهل دلی در میان نمی بینم

No-one with the heart, himself would align.

نشان موی میانش که دل در او بستم

Of the thing I loved, do not ask of me,

ز من می پرس که خود در میان نمی بینم

I have become naught, speck of dust so fine.

من و سفینه حافظ که جز در این دریا

Hafiz's boat and I, only in this sea

بضاعت سخن درفشان نمی بینم

Have pearls of words, that brightly shine.

گراز این منزل ویران به سوی خانه روم

If from this ruined house, homeward bound

دگر آن جا که روم عاقل و فرزانه روم

And if I arrive there sane and sound

زین سفر گر به سلامت به وطن باز رسم

And from this journey, safely return

نذر کردم که هم از راه به میخانه روم

I promise to enter the first tavern on my round.

تا بگویم که چه کشفم شد از این سیر و سلوک

I will tell on this path what I found

به در صومعه با بربط و پیمانه روم

To the temple I'll dance, cup in hand, to harp's sound.

آشنایان ره عشق گرم خون بخورند

If those upon the path speak of their heartache

ناکسم گر به شکایت سوی بیگانہ روم

Strangers to the path will not see my face frowned.

بعد از این دست من و زلف چو زنجیر نگار

From now on my hands will only brush Beloved's locks

چند و چند از پی کام دل دیوانہ روم

My insane heart's desires, my senses hound.

گر ببینم خم ابروی چو محرابش باز

If I see the brow of my Beloved's face

سجده شکر کنم و از پی شکرانہ روم

I will prostrate, and constantly kiss the ground.

خرم آن دم کہ چو حافظ بہ تولای وزیر

Happy is the moment that like Hafiz with His help

سرخوش از میکده با دوست بہ کاشانہ روم

We too are happily with Beloved homeward bound.

فتوی پیر مغان دارم و قولیست قدیم
From the Old Magi I have a sacred oath and decree

که حرام است می آن جا که نه یار است ندیم
Forbidden drinking wine, where Beloved will not be

چاک خواهم زدن این دلق ربایی چه کنم
I want to rend my shirt, what else to do with being fake?

روح را صحبت ناجنس عذاب‌یست الیم
Mean words are a torture that souls flee.

تا مگر جرعه فشاند لب جانان بر من
Unless Beloved's lips grant my wish and nurture mine

سال‌ها شد که منم بر در میخانه مقیم
At the gate of the tavern I'll remain a refugee.

مگرش خدمت دیرین من از یاد برفت
Has He forgotten my years of serving Him?

ای نسیم سحری یاد دهش عهد قدیم
O morning breeze, remind Him, I plea.

بعد صد سال اگر بر سر خاکم گذری
Hundred years hence, if by chance you pass my grave

سر برآرد ز گلم رقص کنان عظم رمیم
My decayed skeleton will dance with joy and much glee.

دلبر از ما به صد امید ستد اول دل
Beloved steals my heart with hundred hopes

ظاهرا عهد فرامش نکند خلق کریم
Usually the great deliver on what they agree.

غنچه گو تنگ دل از کار فرو بسته مباش
O bud, don't be upset with your fate and open up

کز دم صبح مدد یابی و انفاس نسیم
Breath of morning breeze will refresh & set you free.

فکر بهبود خود ای دل ز دری دیگر کن
O heart, seek your healing some other way

درد عاشق نشود به به مداوای حکیم
For pain of Love, doctors have no remedy.

گوهر معرفت آموز که با خود ببری
Seek the wisdom that you keep for ever more

که نصیب دگران است نصاب زر و سیم
Let others go for riches, fame and degree.

دام سخت است مگر یار شود لطف خدا
The path is tough, unless are touched by grace

ور نه آدم نبرد صرفه ز شیطان رجیم

From cursed Satan springs no gain for me.

حافظ ار سیم و زرت نیست چه شد شاکر باش

Hafiz, thankfully face your poverty

چه به از دولت لطف سخن و طبع سلیم

Humble heart and sweet tongue is best for thee.

ما زیاران چشم یاری داشتیم
خود غلط بود آن چه ما پنداشتیم

I expected friendship from my friends
How mistaken were my notions of these trends.

تا درخت دوستی برگی دهد
حالیا رفتیم و تخمی کاشتیم

When will the tree of friendship bear fruit?
I have planted seeds of many strains & blends.

گفت و گو آیین درویشی نبود
ور نه با تو ماجراها داشتیم

Dervishes keep away from discourses & discussions
Else my arguments, my talk, only offends.

شیوه چشمت فریب جنگ داشت
| ما غلط کردیم و صلح انگاشتیم

I detected aggression in your piercing eyes
Forgive me and let me make peaceful amends.

گلبن حسنت نه خود شد دلفروز
ما دم همت بر او یگماشتیم

The bud of your goodness remained closed
I became the gardener whom flowers tends.

نکته‌ها رفت و شکایت کس نکرد
جانب حرمت فرونگذاشتیم

Many wrongs were done, yet no-one complained
My silence, deference and respect extends.

گفت خود دادی به ما دل حافظا
ما محصل بر کسی نگماشتیم

Said, this friendship is what Hafiz intends
Not by our order his time, this way he spends.

بیا تا گل برفشانیم و می در ساغر اندازیم
 فلک را سقف بشکافیم و طرحی نو در اندازیم

Rose petals let us scatter
 And fill the cup with red wine
 The firmaments let us shatter
 And come with a new design

اگر غم لشکر انگیزد که خون عاشقان ریزد
 من و ساقی به هم تازیم و بنیادش بر اندازیم

If sorrow's soldiers incite
 To shed lovers' blood tonight
 With beloved I will unite
 And his foundations malign

شراب ارغوانی را گلاب اندر قدح ریزیم
 نسیم عطرگردان را شکر در مجمر اندازیم

Pour the red wine with control
 Like rose-water into the bowl
 While fragrant breeze will roll
 And sweet incense refine

چو در دست است رودی خوش بزن مطرب سرودی خوش
که دست افشان غزل خوانیم و پاکوبان سر اندازیم

With a harp on display
We ask the players to play
While clapping we sing and say
And dancing, our heads decline
صبا خاک وجود ما بدان عالی جناب انداز
بود کان شاه خوبان را نظر بر منظر اندازیم

Blow our dust O gentle breeze
And throw at the Master's knees
The Good King has the keys
While we glance at the sign

یکی از عقل می لافد یکی طامات می بافد
بیا کاین داوری ها را به پیش داور اندازیم

One boasts & brags with his mind
One weaves talks of idle kind
All the judgment that we find
Let the Judge weigh and define

بهشت عدن اگر خواهی بیا با ما به میخانه
که از پای خمت روزی به حوض کوثر اندازیم

If Eden is what you need
To the tavern let us speed
The jug of wine let us heed
And Paradise will be thine

سخندانی و خوشخوانی نمی‌ورزند در شیراز
بیا حافظ که تا خود را به ملکی دیگر اندازیم

Merry songs and fair speech
In Shiraz they do not teach
Another land let us reach
Hafiz, and then we shine

بارها گفتم و بار دگر می‌گویم
که من دلشده این ره نه به خود می‌پویم

I have said many a time, and I'll say it once again
Though I move upon this path, another my path maintain.

در پس آینه طوطی صفتم داشتم‌اند

آن چه استاد ازل گفت بگو می‌گویم

Behind the veil parrot-like, I am trained and entertain
I repeat what the Master has taught me and had me retain.

من اگر خارم و گر گل چمن آرایی هست

که از آن دست که او می‌کشدم می‌رویم

If I am a thorn or rose, adorn the grass, it is vain
To think I can grow without the nurturing hand and rain.

دوستان عیب من بی‌دل حیران مکنید

گوهری دارم و صاحب نظری می‌جویم

O friends, do not think I am heartless and insane
In search of a connoisseur, I am a gem of unique grain.

گرچه با دلق ملمع می‌گلگون عیب است

مکنم عیب کز او رنگ ربا می‌شویم

Though wine with my colorful robe causes many pain
I will not fault the elixir that washes every stain.

خنده و گریه عشاق ز جایی دگر است

می‌سرایم به شب و وقت سحر می‌بویم

The lovers' laughter and cry many layers do contain
At night I compose, and in the morn cry out my gain.

حافظم گفت که خاک در میخانه مبوی

گو مکن عیب که من مشک ختن می‌بویم

Hafiz said, from breathing in dust of the tavern do refrain
Fault me not, this is the way that this aroma I regain.

افسر سلطان گل پیدا شد از طرف چمن

مقدمش یا رب مبارک باد بر سرو و سمن

Officers of King of the flowers the grass adorn
The meadows welcome O God, the newly born.

خوش به جای خویشتن بود این نشست خسروی

تا نشیند هر کسی اکنون به جای خویشتن

What a pleasant gathering was this royal feast
Each one is seated upon his own throne.

خاتم جم را بشارت ده به حسن خاتمت

کاسم اعظم کرد از او کوتاه دست اهرمن

Let your Seal, seal the fate of the Royal Seal
With your name, Satan's hands are cut and torn.

تا ابد معمور باد این خانه کز خاک درش

هر نفس با بوی رحمان می وزد باد یمن

This house is eternally the gateway through which
The winds of compassion are fragrantly blown.

شوکت پور پشنگ و تیغ عالمگیر او

در همه شهنامه‌ها شد داستان انجمن

Glory of the Mighty King, his mythic sword
Book of Kings, and its readers have all sworn.

خنگ چوگانی چرخ رام شد در زیر زین

شهبسوارا چون به میدان آمدی گویی بزن

Tamed the stallion of fate, put under saddle
Mighty Rider played polo, the ball is thrown.

جویبار ملک را آب روان شمشیر توست

تو درخت عدل بنشان بیخ بدخواهان بکن

In this land flowing waters became your sword
Planted seeds of Justice, and evil intent forlorn.

بعد از این نشکفت اگر با نکبت خلق خوشست

خیزد از صحرای ایذج نافه مشک ختن

No wonder, with your goodness, if from now on
From deserts, upon the breeze musk is flown.

گوشه گیران انتظار جلوه خوش می کنند
برشکن طرف کلاه و برقع از رخ برفکن

Hermits patiently await your good vision
Raise your hat, throw aside the mask you've worn.

مشورت با عقل کردم گفت حافظ می بنوش
ساقیا می ده به قول مستشار مؤتمن

Sought counsel of my mind, said, Hafiz, drink!
Listen to my trusted friend; pour me wine until the morn.

ای صبا بر ساقی بزم اتابک عرضه دار
تا از آن جام زرافشان جرعه ای بخشد به من

Gentle breeze bestow this feast with plentiful horn
The bearer, with a cup or two, those like me may scorn.

منم که شهره شهرم به عشق ورزیدن

منم که دیده نیالودم به بد دیدن

I am the infamous lover in this town
My eyes, evil seeds have never sown.

وفا کنیم و ملامت کشیم و خوش باشیم

که در طریقت ما کافرست رنجیدن

Be kind and work hard and live happily
Disbelievers in our creed are hurt and down.

به پیر میکده گفتم که چیست راه نجات

بخواست جام می و گفت عیب پوشیدن

I asked the Master of the tavern to show me salvation
Asked for a cup, said keeping secrets alone.

مراد دل ز تماشای باغ عالم چیست

به دست مردم چشم از رخ تو گل چیدن

Why should my heart watch the gardens of this world?
With my pupils picking the flowers that are shown.

به می پرستی از آن نقش خود زدم بر آب
که تا خراب کنم نقش خود پرستیدن

Revering wine, I washed away my own image
Selfishness cannot be when the self-image is unknown.

به رحمت سر زلف تو وا ثقم و ر نه
کشش چو نبود از آن سو چه سود کوشیدن

It's Your lock of hair that keeps me firm on the ground
Without the pull of love, everything would drown.

عنان به میکده خواهیم تافت زین مجلس
که وعظ بی عملان واجب است نشنیدن

Let us turn away towards the tavern, from hence
Upon the deedless words of preachers one must frown.

ز خط یار پیاموز مهر با رخ خوب
که گرد عارض خیوان خوش است گردیدن

From the Beloved learn to love what is good
Good company happens to be the ultimate crown.

مبوس جز لب ساقی و جام می حافظ

که دست زهدفروشان خطاست بوسیدن

Hafiz kisses only the bearer and the cup
Keep away from the hypocrite wolf in sheepish gown.

ای نور چشم من سخنی هست گوش کن

چون ساغر پر است بنوشان و نوش کن

I have something to say my dear, hear my word
While your jug is full, offer a drink and be a lord

در راه عشق وسوسه اهرمن بسیست

پیش آی و گوش دل به پیام سروش کن

On the path of Love, Devil tempts you a lot
Come, let your heart and soul be in accord.

برگ نوا تبه شد و ساز طرب نماند

ای چنگ ناله برکش و ای دف خروش کن

The song was spoiled, and the string was no more
Tambourine shout out aloud, O harp, cry with your cord.

تسبیح و خرقه لذت مستی نبخشدت

همت در این عمل طلب از می فروش کن

The rosary and gown will not bring you joy
Only the wine-seller, such bargains can afford.

پیران سخن ز تجربه گویند گفتمت

هان ای پسر که پیر شوی پند گوش کن

The wise speak from experience, as I said
You too, my son, by age will be floored.

بر هوشمند سلسله ننهاد دست عشق

خواهی که زلف یار کشی ترک هوش کن

Love did not put its chains upon the mind
Those who sought lovers, intelligence abhorred

با دوستان مضایقه در عمر و مال نیست

صد جان فدای یار نصیحت نبوش کن

Share with your friends your worldly goods and time
Mark my word, for friends put your life at the sword.

ساقی که جامت از می صافی تهی مباد

چشم عنایتی به من دردنوش کن

O wine-bearer, may your cup always be full

With your grace, bring drunken me aboard.

سرمست در قبای زرافشان چو بگذری

یک بوسه نذر حافظ پشمینه پوش کن

Joyous, in golden garments, pass us by

Cast a glance at Hafiz in rags, a kiss, a word.

مزرع سبز فلک دیدم و داس مه نو
یادم از کشته خویش آمد و هنگام درو

The green fields of fate were fully grown
While the new moon's sickle hung in the west.
I remembered the crops I had sown
It was now time for my harvest.

گفتم ای بخت بختیدی و خورشید دمید
گفت با این هم از سابقه نومید مشو

I said O fate, when will you awake?
The sun is up, it is now dawn-break.
Said, you have made many a mistake,
Yet keep hope and faith within your breast.

گر روی پاک و مجرد چو مسیحا به فلک
از چراغ تو به خورشید رسد صد پرتو

If like the Christ, this world you depart
With integrity and with a pure heart,
Your brightness will give a new start
To the sun, even shinning at its crest.

تکیه بر اختر شب دزد مکن کاین عیار

تاج کاووس ببرد و کمر کیخسرو

Don't seek your guidance in the skies

It is deceitful, though it seems wise.

It helped many kings majestically rise

Then brought them down at its own behest.

گوشوار زر و لعل ار چه گران دارد گوش

دور خوبی گذران است نصیحت بشنو

Though many jewels and rings of gold,

Necks and ears of many elegantly hold;

All the good times will one day fold.

With a clear mind listen, and a beating chest.

چشم بد دور ز خال تو که در عرصه حسن

بیدقی راند که برد از مه و خورشید گرو

Don't sell the harvest that you reap

In the market of love, for so cheap;

For the moon, a nickel you keep,

And for the stars a dime at best.

آسمان گو مفروش این عظمت کاندر عشق

خرمن م به جوی خوشه پروین به دو جو

From evil eyes may you be freed;

Fate rode the sun and moon's steed.

آتش زهد و ریا خرمن دین خواهد سوخت

حافظ این خرقه پشمینه بپنداز و برو

Hypocrites ruin their own creed and nest

Hafiz leaves without his dervish's vest.

ای پیک راستان خبر یار ما بگو

Tell me of my friend, my messenger of the Right

احوال گل به بلبل دستان سرا بگو

Tell the nightingale of the flower's condition & plight.

ما محرمان خلوت انسیم غم مخور

In the gathering of lovers, we are trusted, fear not

با یار آشنا سخن آشنا بگو

With trusted friends, speak of friendship's delight.

برهم چو می زد آن سر زلفین مشکبار

My head was agitated such with her fragrant hair

با ما سر چه داشت ز بهر خدا بگو

For God's sake, why the fire in my head thus ignite?

هر کس که گفت خاک در دوست توتیاست

To those who say the dust of friend's home is vile

گو این سخن معاینه در چشم ما بگو

Say, speak of this while examining my eye-sight.

آن کس که منع ما ز خرابات می کند

And to the ones who forbid the tavern and wine

گو در حضور پیر من این ماجرا بگو

Say, in my Master's presence speak not of your spite

گر دیگری بر آن در دولت گذر بود

And if anyone else, in your presence speaks

بعد از ادای خدمت و عرض دعا بگو

Tell them to pause for your prayerful respite.

هر چند ما بدیم تو ما را بدان مگیر

Though I am a sinner, judge me not by my sins

شاهانه ماجرای گناه گدا بگو

You be the King & I, the mendicant, contrite.

بر این فقیر نام آن محتشم بخوان

To this poor man tell the tale of generous ones

با این گدا حکایت آن پادشا بگو

With this beggar speak only of kingly might.

جانها ز دام زلف چو بر خاک می فشانند

I sacrifice my life in the trap of your hair

بر آن غریب ما چه گذشت ای صبا بگو

O morning breeze speak of the stranger in the night.

جان پرور است قصه ارباب معرفت

The tale of the Knower, the Wise, nourishes the soul

رمزی برو بپرس حدیثی بیا بگو

Ask secrets of Him, and with your stories excite.

حافظ گرت بہ مجلس او راہ می دهند

If to His feast, Hafiz, they would invite

می نوش و ترک زرق ز بہر خدا بگو

Drink wine & throw away every deceitful rite.

عیشم مدام است از لعل دلخواه
کارم به کام است الحمد لله

Forever joy is my prize
With the wine of desire
Thankfully God gratifies
What I wish or require

ای بخت سرکش تنگش به برکش
گه جام زرکش گه لعل دلخواه

O unpredictable fate
Embrace me like your mate
Sometimes golden cup and plate
Sometimes wine acquire

ما را به رندی افسانه کردند
پیران جاهل شیخان گمراه

Drunk and insane is my game
It is my name and my fame
Unwise Elders will blame
And the Leaders for hire

از دست زاهد کردیم توبه
و از فعل عابد استغفرالله

From the recluse and devout
Loudly I repent and shout
The works of the pious doubt
"God forbid!" is my choir

جانا چه گویم شرح فراق
چشمی و صد نم جانی و صد آه

O soul what can I say
Of pain of being away?
My eyes tearfully play
And my soul is on fire

کافر مبیناد این غم که دیده‌ست
از قامتت سرو از عارضت ماه

To doubters it will not show
Such pain, who'll ever know?
The spruce will long to grow
Your face the moon inspire

شوق لبّت برد از یاد حافظ

درس شبانه ورد سحرگاه

Longing for your lips

Has Hafiz in its grips

Forget the night-school's tips

And prayers of morning crier

گر تیغ بارد در کوی آن ماه
گردن نهادیم الحکم لله

If arrows fly
Down from the sky
We submit and lie
Looking up, on high

آیین تقوا ما نیز دانیم
لیکن چه چاره با بخت گمراه

Virtue, goodness, piety
We know in variety
Yet it's impropriety
To ask our fate why

ما شیخ و واعظ کمتر شناسیم
یا جام باده یا قصه کوتاه

The elders we knew
Are only a few
Wine is overdue
Else silently sigh

من رند و عاشق در موسم گل

آن گاه تو به استغفرالله

I am the mad lover

In flower fields I hover

Repent & my sins uncover

God forbid I lie

مهر تو عکسی بر ما نیفکند

آینه رویا آه از دلت آه

Your kindness and care

With me did not share

Mirror hid its glare

Now I sigh & cry

الصبر مر و العمر فان

یا لیت شعری حتام القاه

Patiently forbear

The life that is there

I wish to declare

For union I die

حافظ چه نالی گر وصل خواهی
خون بایدت خورد در گاه و بی گاه

Hafiz don't complain
For union try
Put up with the pain
Whenever it comes by

وصال او ز عمر جاودان به

خداوندا مرا آن ده که آن به

Than eternal life, union is better
O God, give me that, which is better.

به شمشیرم زد و با کس نگفتم

که راز دوست از دشمن نهان به

Cut me with a sword, and I said no word,
From foe keeping friend's secret is better.

به داغ بندگی مردن بر این در

به جان او که از ملک جهان به

In this path to die enslaved to the Lord
Than all the world, that Soul is better.

خدا را از طبیب من بپرسید

که آخر کی شود این ناتوان به

Ask healer of my painful discord
Will this invalid ever get better?

گلی کان پایمال سرو ما گشت
 بود خاکش ز خون ارغوان به

In shade of the spruce, the rose that was floored
 Than ruby red blood, its dust is better.

به خلدم دعوت ای زاهد مفرما

که این سیب زرخ زان بوستان به

O pious ones, with heavens I'm bored

Than paradise, this garden is better.

دلا دایم گدای کوی او باش

به حکم آن که دولت جاودان به

O heart, always, in His alley beg and hoard

He, who commands eternity is better.

جوانا سر متاب از پند پیران

که رای پیر از بخت جوان به

O youth, with the advice of the old be in accord

Than youthful luck, old wisdom is better.

شبی می گفت چشم کس ندیده ست

ز مروارید گوشم در جهان به

No eye has seen a gem that soared

That of the pearl of my ear is better.

اگر چه زنده رود آب حیات است
ولی شیراز ما از اصفهان به

Though from "Zنده Rood" elixir of life poured
Than Isfahan, Our Shiraz is better.

سخن اندر دهان دوست شکر
ولیکن گفته حافظ از آن به

Though friend's words sweetness stored
Than those words, Hafiz's is better.

ناگهان پرده برانداخته ای یعنی چه

مست از خانه برون تاخته ای یعنی چه

Suddenly you rent the veil, what does it mean?

Left home, drunk with ale, what does it mean?

زلف در دست صبا گوش به فرمان رقیب

این چنین با هم درساخته ای یعنی چه

Locks in hand, the morning breeze, rivals obey

Serving all others to such detail, what does it mean?

شاه خویشی و منظور گدایان شده ای

قدر این مرتبه شناخته ای یعنی چه

King of the Good, mendicants to you pray,

Made your throne into a jail, what does it mean?

نه سر زلف خود اول توبه دستم دادی

بازم از پای درانداخته ای یعنی چه

At first, in my hands, your locks you lay,

Later on, you make me frail, what does it mean?

سخنت رمز دهان گفت و کمر سر میان
و از میان تیغ به ما آختای یعنی چه

Your loins talk in riddles and your words secrets say;
Cut me in the middle, to what avail? What does it mean?

هر کس از مهره مهر تو به نقشی مشغول
عاقبت با هم کج باختای یعنی چه

You lure us with Love, and like pawns, you play
Each piece you play, you fail, what does it mean?

حافظا در دل تنگت چو فرود آمد یار
خانه از غیر نپرداخته ای یعنی چه

O Hafiz, if your lover into your heart finds her way
Familiar is your trail, and your tale, what does it mean?

از من جدا مشو که توام نور دیده‌ای

Don't separate from me, thou dearer than my eyes

آرام جان و مونس قلب رمیده‌ای

Solace to my soul, calmer of my heart's cries.

از دامن تو دست ندارند عاشقان

Lovers cannot reach the hem of His shirt

پیراهن صبوری ایشان دریده‌ای

Their shirt of patience, with shreds dignifies.

از چشم بخت خویش مبادت گزند از آنک

Let not your fate and lot, mishaps for you devise

در دلبری به غایت خوبی رسیده‌ای

In ravishing the hearts, you win the highest prize.

منعم مکن ز عشق وی ای مفتی زمان

O preacher of creed, you forbid me this love

معذور دارمت که تو او را ندیده‌ای

I forgive your errs, you have not seen the Wise.

آن سرزنش که کرد تو را دوست حافظا

Why would the Beloved, Hafiz criticize

بیش از گلیم خویش مگر پا کشیده‌ای

Exceeding the bound, ardently denies.

سحرگاهان که مخمور شبانه

Early morning, drunk from the night before

گرفتم باده با چنگ و چغانه

Wine in hand, asked the harpist to play more.

نهادم عقل را ره توشه از می

For my mind's journey, sent forth supplies of wine

ز شهر هستیش کردم روانه

From Existence City, sent him to explore.

نگار می فروشم عشوهای داد

Beautiful wine-seller gave me a sip of wine

که ایمن گشتم از مکر زمانه

I was safe from trickster Fate's horror and gore.

ز ساقی کمان ابرو شنیدم

The wine-bearer to me said, with arched brows,

که ای تیر ملامت را نشانه

O target, arrows of reproach on you pour

نبندی زان میان طرفی کمروار

You won't gird your waist with such binding belt

اگر خود را ببینی در میانه

If you see that it is yourself who becomes sore.

برو این دام بر مرغی دگر نه

Go and lay this trap of yours for another bird

که عنقا را بلند است آشیانه

Phoenix, at great heights will fly and soar.

که بندد طرف وصل از حسن شاهی

Yet bind, belt, and trap are from Kingly grace

که با خود عشق بازد جاودانه

To adore itself and show endless amour.

ندیم و مطرب و ساقی هم اوست

Friend and player and bearer are all He

خیال آب و گل در ره بهانه

Water and clay to this path are but the door.

بده کشتی می تا خوش برانیم

Give wine and let our ship happily sail

از این دریای ناپیدا کرانه

Upon this endless ocean without a shore.

وجود ما معمایست حافظ

Hafiz, our existence is a metaphor

که تحقیقش فسون است و فسانه

This dreamy tale we tour and implore.

مخمور جام عشقم ساقی بده شرابی

I am drunk with Love, bearer, bring me some wine

پر کن قدح که بی می مجلس ندارد آبی

This feast without a full jug, will run down and decline.

وصف رخ چو ماهش در پرده راست ناید

Describing that beauty, neither seems right and nor fair,

مطرب بزن نوایی ساقی بده شرابی

Musicians play on, and wine-bearer bring me wine.

شد حلقم قامت من تا بعد از این رقیبت

My stature is now curved, and your rivals from now on

زین در دگر نراند ما را به هیچ بابی

Won't tempt me through this door, with no other will align.

در انتظار رویت ما و امیدواری

In my longings for Thy face, I, and hopeful desires,

در عشوه وصال ما و خیال و خوابی

In hope of union, I, fancy, and dream combine.

مخمور آن دو چشمم آیا کجاست جامی

Intoxicated with those eyes, where do I find my cup?

بیمار آن دو لعلم آخر کم از جوابی

Lovesick with vision of those lips, of answers there's no sign.

حافظ چه می نهی دل تو در خیال خوان

Hafiz, in search of the good, why put your heart on the line?

کی تشنه سیر گردد از لمعه سرابی

How can you quench one's thirst, through a mirage that may shine?

ای که مهجوری عشاق روا می داری

O thou, who considers separation of lovers fair

عاشقان را ز بر خویش جدا می داری

Keep lovers away from your side with your glare

تشنه بادی را هم به زلالی درباب

I am thirsty in my desert, lead me to clear waters

به امیدی که در این ره به خدا می داری

With the hope of God's mercy, this path of yours you forbear.

دل ببردی و بجل کردم ت ای جان لیکن

You stole my heart, dissolved my soul, but

به از این دار نگاهش که مرا می داری

Better than you have treated me, of the others take care.

ساغر ما که حریفان دگر می نوشند

When my foes drink their wine from my cup

ما تحمل نکنیم ار تو روا می داری

I cannot accept it, if fair you declare.

ای مگس حضرت سیمرغ نه جولانگه توست

Listen fly; Phoenix's flight-path is not your air

عرض خود می بری و زحمت ما می داری

You ruin your own name, and us you tire and wear.

تو به تقصیر خود افتادی از این در محروم

Through your own deeds, you are now poor & bare

از که می نالی و فریاد چرا می داری

From complaints & your cries, I beg you, us spare.

حافظ از پادشهان پایه به خدمت طلبند

Even kings, through their service fill their chair

سعی نابرده چه امید عطا می داری

Hope for nothing, if you will not do your share.

روزگار است که ما را نگران می‌داری
مخلصان را نه به وضع دگران می‌داری

For a long time, has left me with concerns
Embraces strangers, yet lovers he spurns.

گوشه چشم رضایی به منت باز نشد
این چنین عزت صاحب نظران می‌داری

Not even upon my state had a glance
In this way, praise of the wise ones he earns.

ساعد آن به که بیوشی تو چو از بهر نگار
دست در خون دل پرهنران می‌داری

Better to keep his arm in his sleeve
Hearts of the gifted artists, his hand churns.

نه گل از دست غمت رست و نه بلبل در باغ
همه را نعره زنان جامه دران می‌داری

Neither rose nor nightingale are spared the pain of love
One rends its garment, other crying, yearns.

ای که در دلق ملمع طلبی نقد حضور
چشم سری عجب از بی خبران می داری

He who seeks obedience in colorful & patched robes
His graceful eye, upon the ignorant turns.

چون تویی نرگس باغ نظر ای چشم و چراغ
سر چرا بر من دلخسته گران می داری

He is the apple of my eyes, light of my soul
When tired me approaches him, he returns.

گوهر جام جم از کان جهانی دگر است
تو تمنا ز گل کوزه گران می داری

Jewels of the Holy Grail come from an unworldly mine
Why then beg for the potters' clay to make these urns?

پدر تجربه ای دل تویی آخر ز چه روی
طمع مهر و وفا زین پسران می داری

O heart, O wise Master, experienced in love
Why then seek love from apprentices & interns?

کیسه سیم و زرت پاک ببايد پرداخت

این طمع‌ها که تواز سیمبران می‌داری

You must pay for this your last pot of gold

Why beg this thief that gold & silver returns?

گر چه رندی و خرابی گنه ماست ولی

عاشقی گفت که تو بنده بر آن می‌داری

Insanity & madness, admittedly are my sins

Lover is enslaved to love, for love burns.

مگذران روز سلامت به ملامت حافظ

چه توقع ز جهان گذران می‌داری

Spend your days free from blame & concerns

Expect naught from temporal world, Hafiz learns.

ای که دایم به خویش مغروری

You, who are so proud of your name

گر تو را عشق نیست معذوری

If you are not in love, then shame!

گرد دیوانگان عشق مگرد

Befriend not lovers, who are insane,

که به عقل عقیل مشهوری

If sane sobriety is your fame.

مستی عشق نیست در سر تو

Your head is sober from the wine of Love

رو که تو مست آب انگوری

Drinking grape juice is your game.

روی زرد است و آه دردآلود

Melancholic face and painful cries,

عاشقان را دوی رنجوری

Make lovers' pain, somewhat tame.

بگذر از نام و ننگ خود حافظ

Hafiz, let go of infamy and name,

ساغر می طلب که مخموری

Seek more wine, your drunkenness inflame.

نوبهار است در آن کوش که خوشدل باشی

In the spring, open your heart to joyous infusions

که بسی گل بدمد باز و تو در گل باشی

Like flowers open up, or stay in muddy collusions.

من نگویم که کنون با که نشین و چه بنوش

I cannot tell you to befriend this, or drink that

که تو خود دانی اگر زیرک و عاقل باشی

Wit and wisdom display your own solutions.

چنگ در پرده همین می دهدت پند ولی

Strings of the harp sing out the same advice

وعظت آن گاه کند سود که قابل باشی

When worthy, you will reach your conclusions.

در چمن هر ورقی دفتر حالی دگر است

Each blade of grass speaks of its life's tale

حیف باشد که ز کار هم غافل باشی

Alas if self-absorbed you're free from inclusions.

نقد عمرت ببرد غصه دنیا به گزاف

Worry not, else you will lose your precious now

گر شب و روز در این قصه مشکل باشی

If stuck in day's and night's revolutions.

گر چه راهیست پر از بیم ز ما تا بر دوست

Though fears are strewn upon the path of Love

رفتن آسان بود ار واقف منزل باشی

Pass easy if free from destination's confusions.

حافظا گر مدد از بخت بلندت باشد

O Hafiz, if fortune upon you smiles

صید آن شاهد مطبوع شمایل باشی

Become prey to that Witness of illusions.

بگرفت کار حسنت چون عشق من کمالی
خوش باش زان که نبود این هر دو را زوالی

The fame of your virtuous deeds
Like my love have reached a peak
Joy is what everyone needs
Neither can fade, nor are weak

در وهم می‌نگنجد کاندرا تصور عقل
آید به هیچ معنی زین خویتر مثالی

Wine, imagination will find
Is outside the realm of mind
No metaphor of any kind
Can transcend wine-speak

شد حظ عمر حاصل گر زان که با تو ما را
هرگز به عمر روزی روزی شود وصالی

My purpose will come about
On the day that I find out
You granted without a doubt
The union that I seek

آن دم که با تو باشم یک سال هست روزی
وان دم که بی تو باشم یک لحظه هست سالی

When with you, I stay
A year is just like a day
And the times you are away
A moment, a year-long streak

چون من خیال رویت جانا به خواب بینم
کز خواب می نبیند چشمم بجز خیالی

A vision of your face
In my dreams I trace
In my wakefulness I chase
My dreams to have a peek

رحم آر بر دل من کز مهر روی خوشت
شد شخص ناتوانم باریک چون هلالی

Your grace on my heart bestow
As your love & kindness grow
My weakness will clearly show
Like a crescent, lean & meek

حافظ مکن شکایت گر وصل دوست خواهی
 زن بیشتر بیايد بر هجرت احتمالی

Hafiz, don't groan & blame

If for union you aim

Not for a day or a week;

Of separation you must reek.

ای دل به کوی عشق گذاری نمی کنی

O heart, the street of Love is no more your promenade

اسباب جمع داری و کاری نمی کنی

You've packed your belongings and just sit in the shade.

چوگان حکم در کف و گویی نمی زنی

Polo stick in your hands, yet you don't play the ball

باز ظفر به دست و شکاری نمی کنی

The Royal hawk on your arm, yet will not hunt or raid.

این خون که موج می زند اندر جگر تو را

Your boiling blood flows through your veins and heart

در کار رنگ و بوی نگاری نمی کنی

Yet you let the vision and image of your Beloved fade.

مشکین از آن نشد دم خلقت که چون صبا

In spite of the fragrant breeze, you let your temperament freeze

بر خاک کوی دوست گذاری نمی کنی

The wind goes to your friend's house, yet behind you've stayed.

ترسم کز این چمن نبری آستین گل

From this garden you don't pick any roses for yourself

کز گلشنش تحمل خاری نمی کنی

Because of the thorns that now you avoid and degrade.

در آستین جان تو صد نافه مدرج است

A hundred perfumes, you've kept stored up your sleeves

وان را فدای طره یاری نمی کنی

Yet not one upon the Beloved's hair you've sprayed.

ساغر لطیف و دلکش و می افکنی به خاک

You've thrown the gentle cup and tender wine away

و اندیشه از بلای خماری نمی کنی

And not think when drunk, what will come to your aid.

حافظ برو که بندگی پادشاه وقت

If slaves of everyone the Wise King has made

گر جمله می کنند تو باری نمی کنی

Hafiz, you won't yield and succumb to this trade.

سحرگه ره روی در سرزمینی

A traveler in a strange land

همی گفت این معما با قرینی

Took a stranger by the hand,

که ای صوفی شراب آن گم شود صاف

You will only see clarity of the wine

که در شیشه برآرد اربعینی

If for forty days you let it stand.

خدا زان خرقه بیزار است صد بار

God keep us from the dervish's cloak

که صد بت باشدش در آستینی

That conceals an idol in every strand.

مروت گر چه نامی بی نشان است

Though virtue needs no recognition

نیازی عرضه کن بر نازنینی

Let helping the needy be your errand.

ثوابت باشد ای دارای خرمن

O you, the owner of the harvest

اگر رحمی کنی بر خوشه چینی

Keep your harvesters from reprimand.

نمی بینم نشاط عیش در کس

Where has all the joy gone?

نه درمان دلی نه درد دینی

Why is the pain of love so bland?

درون ها تیره شد باشد که از غیب

Every chest is gloomy, dark and sad;

چراغی بر کند خلوت نشینی

Let love's flame in hearts be fanned.

گر انگشت سلیمانی نباشد

Without the finger of lovers

چه خاصیت دهد نقش نگینی

For golden rings there's no demand.

اگر چه رسم خویان تندخویست

Though Beloved seems to be so harsh

چه باشد گر بسازد با غمینی

The lover accepts every command.

ره میخانه بنما تا بپرسم

Walk to the tavern and I will ask,

مال خویش را از پیش بینی

Have you seen the end you have planned?

نه حافظ را حضور درس خلوت

Neither Hafiz's heart is in lessons so grand

نه دانشمند را علم یقینی

Nor the teacher can fully understand.

درهم دیرمغان نیست چو من شیدایی

In the land of the Magi, none like me, can be lost

خرقه جایی گرو باده و دفتر جایی

Pawned my gown in a place, in another, my books, I must.

دل که آینه شاه‌یست غباری دارد

My heart, mirror of the King, is all covered with dust,

از خدا می‌طلبم صحبت روشن رایی

I pray for a clear word, light up the path that I must.

کرده‌ام توبه به دست صنم باده فروش

I repent, no more wine, from the beautiful seller;

که دگر می‌نخورم بی رخ بزم آرای

Drinking wine, without that face, is but lust.

نرگس ار لاف زد از شیوه چشم تو مرنج

Narcissus may mock your ways, you keep calm,

نروند اهل نظر از پی نابینایی

Insight, blind-in-the-heart, will not trust.

شرح این قصه مگر شمع برآرد به زبان

None but candle can speak of this tale,

ور نه پروانه ندارد به سخن پروایی

Why, the moth, in this tale, only goes bust.

جوی‌ها بستم از دیده به دامن که مگر

My tears run from my eyes, streaming down,

در کنارم بنشانند سهی بالایی

To grow beauty by my side, this is my cost.

کشتی باده بیاور که مرا بی رخ دوست

Bring me a vessel of wine; without my friend,

گشت هر گوشه چشم از غم دل دریایی

My eyes, flood like the sea, with heart's disgust.

سخن غیر مگوبا من معشوقم پرست

I praise my Beloved, speak to me of no other,

کز وی و جام می‌ام نیست به کس پروایی

For wine and Beloved, I fear none I distrust.

این حدیثم چه خوش آمد که سحرگه می‌گفت

Infidel played the reed beside the gates of the Tavern.

بر در می‌کده ای با دف و نی ترسایی

What a lovely song, played, in my heart, the morning gust.

گر مسلمانی از این است که حافظ دارد

If Godliness comes from what Hafiz has

آه اگر از پی امروز بود فردایی

Alas, if after today, morrow ain't lost.

سلامی چو بوی خوش آشنایی

Salutations to the day of friendship's delight

بدان مردم دیده روشنایی

To the pupils that have seen the light.

درودی چو نور دل پارسایان

Greeting the heart of the righteous, bright,

بدان شمع خلوتگه پارسایی

To the candle of the sanctuary of the right.

نمی‌بینم از همدمان هیچ بر جای

From among my friends, I see none remain

دلم خون شد از غصه ساقی کجایی

Bring wine for my heart, bleeding, contrite.

ز کوی مغان رخ مگردان که آن جا

From the abode of the Magi don't turn away

فروشند مفتاح مشکل گشایی

There, you will find the key to your plight.

عروس جهان گر چه در حد حسن است

Bride of the World, in goodness, extreme

ز حد می برد شیوه بی وفایی

Has taken infidelity to extreme height.

دل خسته من گرش همتی هست

If my tired heart has no more resolve,

نخواهد ز سنگین دلان مومیایی

From heavy hearted will seek no respite.

می صوفی افکن کجا می فروشند

Where do they sell that intoxicating wine

که در تابیم از دست زهد ربایی

So false piety I can leave, and take flight.

رفیقان چنان عهد صحبت شکستند

Unfaithful friends broke their promises

که گویی نبوده‌ست خود آشنایی

As though it was in their own spite.

مرا گر تو بگذاری ای نفس طامع

If you let me, O spirit of avarice

بسی پادشایی کنم در گدایی

In begging clothes I'll rule with kingly might.

بیاموزمت کیمیای سعادت

I'll teach you the alchemy that causes bliss

ز همصحبّت بد جدایی جدایی

From bad friends take flight, take flight.

مکن حافظ از جور دوران شکایت

Hafiz be content with the hardships of fate

چه دانی تو ای بنده کار خدایی

In your night, divine light is out of your sight.

می خواه و گل افشان کن از دهر چه می جوئی
این گفت سحرگم گل بلبل تو چه می گوئی

Drink wine and spread flowers
Of Fate what do you seek?
The rose said in early hours
Nightingale, what do you speak?

مسند به گلستان بر تا شاهد و ساقی را
لب گیری و رخ بوسی می نوشی و گل بویی

In the garden take your seat
Both Beloved & bearer greet
Breath in flowers and wine replete
Lip to lip and cheek to cheek

شمشاد خرامان کن و آهنگ گلستان کن
تا سرو پیاموزد از قد تو دلجوئی

Let flowers strut their stuff
In the garden sing and laugh
And call the spruce's bluff
Let your stature rise and peak

تا غنچه خندانت دولت به که خواهد داد
ای شاخ گل رعنا از بهر که می روی

The Rose bud's smiling face
Whose attention will it grace
Whom do you wish to embrace
O Rose bud, tender & meek?

امروز که بازارت پر جوش خریدار است
دریاب و بنم گنجی از مایه نیکویی

In the marketplace today
Your buyers willingly pay
Be alert and stash away
Riches in your lucky streak

چون شمع نکورویی در رهگذر باد است
طرف هنری ببرند از شمع نکورویی

The candle flame of Goodness
The wind of Fate will caress
Commit and your art bless
With goodness shine and reek

آن طره که هر جعدش صد نافع چین ارزد
خوش بودی اگر بودی بوییش ز خوش خوبی

Each curl of your hair
Is priceless and so rare
Seek joy and joy spare
And gently take a peek

هر مرغ به دستانی در گلشن شاه آمد
بلبل به نواسازی حافظ به غزل گویی

In the garden of the King
Birds use their feather & beak
Nightingales gaily sing
Hafiz, the poetic geek

دیوان حافظ

Poetry of Hafiz

رباعیات

Rubaiyat

۱

جز نقش تو در نظر نیامد ما را
 جز کوی تو رهگذر نیامد ما را
 خواب ارجم خوش آمد هم را در عهدت
 حقا که بـ چشم در نیامد ما را

The only vision I have is your sight
 The only thing I follow is your light.
 Everyone finds his repose in sleep,
 Sleep from my eyes has taken flight.

۲

بر گیر شراب طرب انگیز و بیا
 پنهان ز رقیب سفلـ بستیز و بیا
 مشنو سخن خصم که بنشین و مرو
 بشنو ز من این نکته که برخیز و بیا

Pick up the joy giving wine and come hither.
 Temptations of mean foes decline and come hither.
 Don't listen to the one who says sit down and stay;
 Listen to me, pick up the line and come hither.

۳

گفتم که لب‌ت، گفت لبم آب حیات
 گفتم دهنت، گفت زهی حب نبات
 گفتم سخن تو، گفت حافظ گفتا
 شادی هم لطیفه گویان صلوات

I said, your lips said, your lips we revive;
 I said, your mouth said, sweetness we derive;
 I said your words, he said, Hafiz said;
 May all sweet lips be joyous and alive.

۴

ماهی که قدش به سرو می ماند راست
 آئینه به دست و روی خود می آراست
 دستارچرای پیشکشش کردم گفت
 وصلم طلبی زهی خیالی که تورااست

One, beautiful and full of grace
 Mirror in hand, grooming her face
 My handkerchief I offered, she smiled,
 Is this gift also part of the chase?

۵

من با کمر تو در میان کردم دست
 پنداشتمش که در میان چیزی هست
 پیداست از آن میان چو بر بست کمر
 تا من ز کمر چه طرف خواهم بر بست

I put my arms around your waist,
 A lover's embrace to taste.
 From your resolve it's obvious
 All my efforts will go to waste.

۶

تو بدری و خورشید تو را بنده شده است
 تا بنده تو شده است تا بنده شده است
 زان روی که از شعاع نور رخ تو
 خورشید منیر و ماه تا بنده شده است

You are the moon and the sun is your slave;
 As your slave, it like you must behave.
 It is only your luminosity and light
 That light of sun and moon can save.

۷

هر روز دلم به زیر باری دگر است
 در دیده من ز هجر خاری دگر است
 من جهد همی کنم قضا می گوید
 بیرون ز کفایت تو کاری دگر است

A new challenge everyday
 You keep away and delay;
 When I act to close the gap
 Fate says there is a bigger play.

۸

ماه‌م که رخس روشنی خور بگرفت
 گرد خط او چشم کوثر بگرفت
 دلها هم در چاه زنخدان انداخت
 و آنگه سر چاه را به عنبر بگرفت

My beloved is brighter than the sun,
 Put in the heavens, my only one.
 Placed the hearts upon the earth
 To watch the sun's daily run.

۹

امشب ز غمت میان خون خواهم خفت
 وز بستر عافیت برون خواهم خفت
 باور نکنی خیال خود را بفرست
 تا درنگرد که بی تو چون خواهم خفت

My broken heart's sorrows are deep.
 Painful, disturbed, broken my sleep.
 If you don't believe, send me your thoughts
 And you will see how in sleep I weep.

۱۰

نی قصه آن شمع چگل بتوان گفت
 نی حال دل سوخته دل بتوان گفت
 غم در دل تنگ من از آن است که نیست
 یک دوست که با او غم دل بتوان گفت

Candle's story how can I tell?
 Of the broken heart's living hell?
 My sorrow is in how I can find
 Another who knows these sorrows well.

۱۱

اول به وفا می وصالم درد داد
 چون مست شدم جام جفا را سرد داد
 پر آب دو دیده و پراز آتش دل
 خاک ره او شدم به بادم برداد

First enticed me to take the cup,
 When I got drunk, told me to stop.
 My eyes watery, my heart on fire,
 I became dust and your wind picked me up.

۱۲

نی دولت دنیا به ستم می ارزد
 نی لذت مستی اش الم می ارزد
 نه هفت هزار ساله شادی جهان
 این محنت هفت روزه غم می ارزد

All treasures ain't worth this oppression.
 All pleasures ain't worth one transgression.
 Not even seven thousand years of joy
 Is worth seven days of depression.

۱۳

هر دوست که دم زد ز وفا دشمن شد
 هر پاکروی که بود تر دامن شد
 گویند شب آبستن و این است عجب
 کاو مرد ندید از چه آبستن شد

Every friend who talked of love, became a foe.
 Every eagle shifted its shape to a crow.
 They say the night is pregnant, and I say,
 Who is the father? And how do you know?

۱۴

چون غنچه گل قرابه پرداز شود
 نرگس به هوای می قدح ساز شود
 فارغ دل آن کسی که مانند حباب
 هم در سر میخانه سرانداز شود

Since the flower withers in the dark,
 The bud blooms to leave its mark,
 Happy is the heart, light as a bubble,
 At the tavern is naked, stark.

۱۵

با می به کنار جوی می باید بود
 وز غصه کناره جوی می باید بود
 این مدت عمر ما چو گل ده روز است
 خندان لب و تازه روی می باید بود

Spend time with wine by a stream,
 And let sorrows away stream.
 My life, like a rose, is but few days;
 Youthful and joyous live this dream.

۱۶

این گل ز بر همنفسی می آید
 شادی به دلم از او بسی می آید
 پیوسته از آن روی کنم همد می اش
 کز رنگ وی ام بوی کسی می آید

This rose is from the dust of one like me.
 His joy within the rose, thus I can see.
 My companion and confidant it is, because
 The colorful rose brings the sweet scent of he.

۱۷

از چرخ به هر گونه همی دار امید
وز گردش روزگار می لرز چو بید
گفتی که پس از سیاه رنگی نبود
پس موی سیاه من چرا گشت سفید

With fate you still hope to trade;
Passage of time should make you afraid.
You said no color comes after black,
I said my black hair to white degrade.

۱۸

ایام شباب است شراب اولیتر
با سبز خطان باده ناب اولیتر
عالم هم سر به سر ریاطیست خراب
در جای خراب هم خراب اولیتر

In times of youth, drinking is better.
With the joyful, linking is better.
The world is a mere temporal inn;
With the shipwrecked, sinking is better.

۱۹

خوین جهان صید توان کرد به زر
خوش خوش بر از ایشان بتوان خورد به زر
نرگس که کلمه دار جهان است بین
کاو نیز چگونه سر در آورد به زر

You can buy everyone with gold;
Either in one shot, or slowly are sold.
Even the narcissus, pride of the world,
Sold itself, why, its crown of gold behold.

۲۰

سیلاب گرفت گرد ویرانه عمر
و آغاز پری نهاد پیمان عمر
بیدار شوای خواجه که خوش خوش بکشد
حمل زمانه رخت از خانه عمر

This tired life is the flood of age,
With a full cup began this outrage.
Wake up, and see the carrier of time
Slowly carries you along life's passage.

۲۱

عشق رخ یار بر من زار مگیر
 بر خسته دلان رند خمار مگیر
 صوفی چو تو رسم رهروان می دانی
 بر مردم رند نکته بسیار مگیر

Don't make me fall in love with that face
 Don't let the drunk the wine seller embrace.
 Sufi, you know the pace of this path,
 The lovers and drunks don't disgrace.

۲۲

در سنبش آویختم از روی نیاز
 گفتم من سودازده را کار بساز
 گفتا که لبم بگیر و زلفم بگذار
 در عیش خوش آویز نه در عمر دراز

I needed to hang on to her curly ring,
 Help me please, let my affairs take wing.
 Said, release my hair, instead take my lips,
 Let go of long life, with good times swing.

۲۳

مردی ز کننده در خیبر پرس
 اسرار کرم ز خواجه قنبر پرس
 گر طالب فیض حق به صدقی حافظ
 سر چشم آن ز ساقی کوثر پرس

From warriors learn courage,
 And wisdom from the sage.
 If you truly seek God's grace,
 Ride with the heavenly carriage.

۲۴

چشم تو که سحر بابل است استادش
 یا رب که فسونها برواد از یادش
 آن گوش که حلقه کرد در گوش جمال
 آویزه در ز نظم حافظ بادش

At dawn your eyes from Jupiter learn
 O God, may fantasies of my mind burn.
 The ear adorned with that elegant ring
 Gems of Hafiz's poems may earn.

۲۵

ای دوست دل از جفای دشمن درکش
 با روی نکو شراب روشن درکش
 با اهل هنر گوی گریبان بگشای
 وز ناهلان تمام دامن درکش

O friend, from your foes your heart release,
 In pleasant company drink the good wine with ease.
 Confer with those who know, open your heart
 And from the ignorant fleas flee like the breeze.

۲۶

ماهی که نظیر خود ندارد به جمال
 چون جام زتن برکشد آن مشکین خال
 در سینه دلش ز نازکی بتوان دید
 مانده سنگ خاره در آب زلال

One with such beauty none will make.
 When her garments off we take
 You can see her heart in her fragile breast,
 Like a hard rock in a clear lake.

۲۷

در باغ چو شد باد صبا دایم گل
 برست مشاطه وار پیرایم گل
 از سایه به خورشید اگرت هست امان
 خورشید رخی طلب کن و سایه گل

The morning breeze tended to the rose,
 A maid-in-waiting, as the flower grows.
 If in the sun you have a shady refuge,
 Seek the shade of a rose, and one who glows.

۲۸

لب باز مگیر یک زمان از لب جام
 تا بستانی کام جهان از لب جام
 در جام جهان چو تلخ و شیرین به هم است
 این از لب یار خواه و آن از لب جام

Don't let go of the cup's lips
 Till you receive your worldly tips.
 Bittersweet is the world's cup
 From lover's lips and the cup sips.

۲۹

در آرزوی بوس و کنارت مردم
 وز حسرت لعل آیدارت مردم
 قصه نکنم دراز کوتاه کنم
 بازآ بازآ کز انتظارت مردم

I long for your hug and kiss,
 I want the wine that will bliss.
 Let me cut the story short,
 Please return, cause you I miss.

۳۰

عمری ز پی مراد ضایع دارم
 وز دور فلک چیست که نافع دارم
 با هر که بگفتم که تو را دوست شدم
 شد دشمن من وه که چه طالع دارم

I spent my life chasing my wishes
 What benefits fate furnishes?
 Whomever to I said I loved you,
 Turned to my foe, why my luck ravishes?

۳۱

من حاصل عمر خود ندارم جز غم
 در عشق ز نیک و بد ندارم جز غم
 یک همدم با وفا ندیدم جز درد
 یک مونس نامزد ندارم جز غم

My life has only brought me sorrow;
 Love's good and bad only taught me sorrow.
 My constant companion is only pain,
 My lover has only bought me sorrow.

۳۲

چون باده ز غم چه بایدت جوشیدن
 با لشگر غم چه بایدت کوشیدن
 سبز است لب ساغر از او دور مدار
 می بر لب سبزه خوش بود نوشیدن

When there is wine, no need to cry;
 Army of sorrows, no need to defy.
 Your lips are green, bring forth the wine.
 Drinking at the green, everyone must try.

۳۳

ای شرمزده غنچه مستور از تو
 حیران و خجل نرگس مخمور از تو
 گل با تو برابری کجا یارد کرد
 کاو نور ز مه دارد و مه نور از تو

Beauty of the rose you eclipse,
 Every bud quietly away slips.
 How can the rose compete with you?
 Rose shines in moonlight, moon in your grips.

۳۴

چشمت که فسون و رنگ می بازد از او
 افسوس که تیر جنگ می بارد از او
 بس زود ملول گشتی از هم نفسان
 آه از دل تو که سنگ می بارد از او

Your eyes enrapture, and colors pour,
 Alas, your love's arrows score.
 Too soon you gave up on the lovers,
 Alas, your heart has rocks in store.

۳۵

ای باد حدیث من نهانش می گو
 سر دل من به صد زبانش می گو
 می گونم بد انسان که ملالش گیرد
 می گو سخنی و در میانش می گو

O breeze, my story quietly share,
 My heart's secrets, to whoever you care.
 Tell not to upset or bring sorrow,
 Share them with a heart that's aware.

۳۶

ای سایه سنبلیت سمن پرورده
 یاقوت لب در عدن پرورده
 همچون لب خود مدام جان می پرور
 زان راح که روحیست به تن پرورده

Every flower its beauty bestows,
 Your lips the dearest gems dispose.
 May your lips nurture our souls
 With the wine that every spirit knows.

۳۷

گفتی که تو را شوم مدار اندیش
 دل خوش کن و بر صبر گمار اندیش
 کو صبر و چه دل، کانچه دلش می خوانند
 یک قطره خون است و هزار اندیش

Let not your thoughts constantly be fought,
 Let thoughts in patience and joy be caught.
 What patience? Cause what they call the heart
 Is a drop of blood, and a thousand thought.

۳۸

آن جام طرب شکار بر دستم نه
 وان ساغر چون نگار بر دستم نه
 آن می که چو زنجیر پیچد بر خود
 دیوانه شدم بیار بر دستم نه

Bring me the cup that preys on joy;
 Bring me a lover who is shy and coy.
 The wine that twists and turns like a chain
 Bring me to enslave and destroy.

۳۹

با شاهد شوخ شنگ و با بربط و نی
 کنجی و فراغتی و یک شیش می
 چون گرم شود ز باده ما را رگ و پی
 منت نبریم یک جواز حاتم طی

With good company and harp and reed
 In a corner, jug of wine and time to heed,
 The warmth of wine runs through my veins,
 Why should I succumb to my greed?

۴۰

قسام بهشت و دوزخ آن عقده گشای
 ما را نگذارد که درآییم ز پای
 تا کی بود این گرگ ربایی بنمای
 سرینج دشمن افکن ای شیر خدای

O divider of heaven and hell bring relief,
 Don't let us give in to our grief.
 How long upon our lives you prey?
 Why don't you hunt our lives' thief?

۴۱

ای کاش که بخت سازگاری کردی
 با جور زمانه یاریاری کردی
 از دست جوانی ام چو بر بود عنان
 پیری چو رکاب پایداری کردی

I wish that fate would cease this carnage,
 And to the lovers give their due wage.
 In times of youth the rein in my hands,
 Now on the saddle, I ride in old age.

۴۲

گر همچو من افتاده این دام شوی
 ای بس که خراب باده و جام شوی
 ما عاشق و رند و مست و عالم سوزیم
 با ما منشین اگر نه بدنام شوی

If like me, you too fall in this trap,
 Hold the wine and cup upon your lap.
 We are the lovers, burning our tracks,
 Join us, if you can put up with the crap.

دیوان حافظ

Poetry of Hafiz

ساقی نامہ

Saghi-Nameh

ساقی نامہ

Saghi-Nameh

بیا ساقی آن می کہ حال آورد

O Bearer, bring the wine that brings joy

کرامت فزاید کمال آورد

To increase generosity, & let perfection buoy

بے من ده کہ بس بی دل افتاده‌ام

Give me some, for I have lost my heart

وز این هر دو بی حاصل افتاده‌ام

Both traits from me have kept apart

بیا ساقی آن می کہ عکسش ز جام

Bring the wine whose reflection in the cup

بے کیخسرو و جم فرستد پیام

Signals to all the kings whose times are up

بده تا بگویم بے آواز نی

Give me wine, and with the reed-flute I will sing

کہ جمشید کی بود و کاووس کی

When was Jamshid, and when Kavoos was king

بیا ساقی آن کیمیای فتوح

Bring me the elixir whose grace and alchemy

کہ با گنج قارون دهد عمر نوح

Bestows treasures, from bonds of time sets free

بده تا به رویت گشایند باز

Give me so they'll open the doors once again

در کامرانی و عمر دراز

Of long life and the bliss that will remain

بده ساقی آن می کز او جام جم

Bearer give the wine that the Holy Grail

زند لاف بینایی اندر عدم

Will make claims of sight in the Void and thus fail

به من ده که گردم به تایید جام

Give me so that I, with the help of the Grail

چو جم آگه از سر عالم تمام

All secrets, like Jamshid, themselves avail

دم از سیر این دیر دیرینه زن

Speak of the tale of the wheel of fate

صلایی به شاهان پیشین زن

proclaim to the kings and heroes of late

همان منزل است این جهان خراب

This broken world is in the same state

کہ دیدہ ست ایوان افراسیاب

As seen by Afrasiab, the mighty, the great

کجا رای پیران لشکرکشش

Whence his mobilizing army generals

کجا شیده آن ترک خنجرکشش

Whence cunning heroes' war cries and calls

نہ تنہا شد ایوان و قصرش بہ باد

Not only his palace has gone to the dust

کہ کس دخم نیزش ندارد بہ یاد

Even his tomb is destroyed and long lost

ہمان مرحلہ ست این بیابان دور

This barren desert is in the same stage

کہ گم شد دراو لشکر سلم و تور

As the armies of Salm & Toor were lost in its rage

بدہ ساقی آن می کہ عکسش ز جام

Bring the wine whose reflection in the cup

بہ کیخسرو و جم فرستد پیام

Signals to all the kings whose times are up

چہ خوش گفت جمشید با تاج و گنج

Well said Jamshid, the old majestic king

کہ یک جو نیرزد سرای سپنج

Worthless is this transient stage and ring

بیا ساقی آن آتش تابناک

Come Bearer, that fire, radiant, bright

کہ زردشت می جویدش زیر خاک

Zarathushtra, beneath the earth, seeks so right

بے من ده کہ در کیش رندان مست

Give me wine, in the creed of the drunk

چہ آتش پرست و چہ دنیا پرست

Whether fire-worshipper or worldly monk

بیا ساقی آن بکر مستور مست

Come Bearer, that wholesome drunk

کہ اندر خرابات دارد نشست

Who is forever in the tavern sunk

بے من ده کہ بدنام خواهم شدن

Give me, ill repute bring to my name

خراب می و جام خواهم شدن

The cup and the wine I shall only blame

بیا ساقی آن آب اندیشہ سوز

Bring Bearer, the water that burns the mind

کہ گر شیر نوشد شود بیشه سوز

If lion drinks, forest will burn and grind

بده تا روم بر فلک شیر گیر

Courageous, I'll go hunting lions of fate

بہ ہم بر زخم دام این گرگ پیر

Mess up this old wolf's trap and bait

بیا ساقی آن می کہ حور بهشت

Bring Bearer, that high heavenly wine

عبیر ملایک در آن می سرشت

That angels with their scent would entwine

بده تا بخوری در آتش کنم

Give me wine, I'll burn it like sweet incense

مشام خرد تا ابد خوش کنم

Its wise aroma I will sense now and hence

بده ساقی آن می کہ شاهی دهد

Bearer, give me the wine that makes kings

بہ پاکی او دل گواهی دهد

Witnessing its virtues, my heart sings

می ام ده مگر گردم از عیب پاک

Give me wine to wash away all my flaws

بر آرم بہ عشرت سری زین مفاک

Joyous rise above this rut's deadly claws

چو شد باغ روحانیان مسکنم

When the spiritual garden is my abode

در اینجا چرا تختہ بند تنم

Why have me bound to a board on this road

شرابم ده و روی دولت ببین

Give me wine and then see the Ruler's face

خرابم کن و گنج حکمت ببین

Ruin me & see treasures of wisdom and grace

من آنم کہ چون جام گیرم بہ دست

And when I hold the cup in my hand

ببینم در آن آینہ ہر چہ هست

In the mirror everything I understand

بہ مستی دم پادشاہی زنم

In my drunken state, kingship proclaim

دم خسروی در گدایی زنم

A monarch, when I am drunken and lame

بہ مستی توان در اسرار سفت

Drunken, pearls of wisdom unveil

کہ در بیخودی راز نتوان نہفت

In hiding secrets, the selfless fail

کہ حافظ چو مستانہ سازد سرود

Hafiz, drunken, songs will compose

ز چرخش دھد زھرہ آواز رود

From its melody Venus' song flows

مغنی کجایی بہ گلبانگ رود

O singer, with the sound of the stream

بہ یاد آور آن خسروانی سرود

Of that majestic song muse and dream

کہ تا وجد را کارسازی کنم

Till I make my work joy and ecstasy

بہ رقص آیم و خرقہ بازی کنم

I will dance and play with robe of piety

بہ اقبال دارای دیہیم و تخت

Given a crown and throne by his fate

بہین میوہ خسروانی درخت

The fruit of the kingly tree of this estate

خدیو زمین پادشاہ زمان

Ruler of the land, and Lord of the time

مہ برج دولت شہ کامران

The grand and fortunate King of the clime

کہ تمکین اورنگ شاہی از اوست

He is the greatness vested in the Throne

تن آسایش مرغ و ماہی از اوست

comfort of bird and fish from Him alone

فروغ دل و دیدہ مقلان

For the blessed, he is light of the eyes

ولی نعمت جان صاحب‌دلان

Yet he is the gift of the soul of the wise

الا ای ہمای ہمایون نظر

Behold, O, auspicious bird

خجستہ سروش مبارک خبر

The happy inspiration to be heard

فلک را گھر در صدف چون تو نیست

The world has no pearls in its shells like Thee

فریدون و جم را خلف چون تو نیست

Fereydoon and Jamshid had no heirs like Thee

بہ جای سکندر بمان سالہا

Instead of Alexander, be here many a year

بہ دانادلی کشف کن حالها

Know thy heart and discover joy is near

سرفتنم دارد دگر روزگار

But seditious fate many plans may devise

من و مستی و فتنہ چشم یار

Me and my drunkenness troubled by Beloved's eyes

یکی تیغ داند زدن روز کار

One, for his work, may pick up the sword

یکی را قلمزن کند روزگار

Another's business only deals with the word

مغنی بزن آن نوآیین سرود

O Player, play the song of the new creed

بگو با حریفان بہ آواز رود

To music of the stream tell to my rival breed

مرا با عدو عاقبت فرصت است

Finally with my enemy I have a chance

کہ از آسمان مژده نصرت است

At victory, in the skies I can glance

مغنی نوای طرب ساز کن

O Player, play something pleasing to the ear

بہ قول و غزل قصہ آغاز کن

With a song and a Gahzal begin a story, dear

کہ بار غم بر زمین دوخت پای

My sorrows have tied me to the ground

بہ ضرب اصولم برآور ز جای

Raise me with my principles that are sound

مغنی نوایی بہ گلبانگ رود

O singer, with the sound of the stream

بگویی و بزن خسروانی سرود

Play and sing that majestic song I dream

روان بزرگان ز خود شاد کن

Make the great souls happy with you

ز پرویز و از باربد یاد کن

Parviz and Barbad remember too

مغنی از آن پرده نقشی بیار

O Player, paint a picture of the veil

ببین تا چه گفت از درون پرده دار

Listen, inside, they tell a tale

چنان برکش آواز خنیاگری

Sing a minstrel's song, such

کہ ناهید چنگی بہ رقص آوری

That Venus' harp dances with her touch

رہی زن کہ صوفی بہ حالت رود

Play so the Sufi goes into a trance

بہ مستی وصلش حوالہ رود

Drunken, in Union, leaves his stance

مغنی دف و چنگ را سازدہ

O Player, tambourine and harp play

بہ آیین خوش نغمہ آواز دہ

With a lovely tune, sing and sway

فریب جہان قصہ روشن است

Deceptions of the world make a vivid tale

بین تا چہ زاید شب آبستن است

The night is pregnant, what will it entail

مغنی ملولم دوتایی بزن

O Player, I'm sad, play one or two

بہ یکتایی او کہ تایی بزن

In his Oneness, as long as you can, play too

ہمی بینم از دور گردون شگفت

I am astounded by the revolving fate

ندانم کہ را خاک خواهد گرفت

I don't know who will next degenerate

دگر رند مغ آتشی میزند

And if the Magi set one on fire

ندانم چراغ کہ بر می کند

Don't know whose light will then expire

در این خوفشان عرصہ رستخیز

In this bloody resurrection field

تو خون صراحی و ساغر بریز

Let the cup and jug their blood yield

بہ مستان نوید سرودی فرست

To the drunk, of a good song, give a sign

بہ یاران رفتہ درودی فرست

To friends bygone, a salutation divine

ديوان حافظ

Poetry of Hafiz

آهوي وحشي

Wild Deer

Wild Deer

آهوی وحشی

الا ای آهوی وحشی کجایی

Where are you O Wild Deer?

آشنایی مرا با توست چندین

I have known you for a while, here.

دو تنها و دو سرگردان دو بیکس

Both loners, both lost, both forsaken

پس دد و دامت کمین از پیش و از

The wild beast, for ambush, have all waken

بیا تا حال یکدیگر بدانیم

Let us inquire of each other's state

مراد هم بجویم ار توانیم

If we can, each other's wishes consummate

این دشت مشوش که می بینم که

I can see this chaotic field

چراگاهی ندارد خرم و خوش

Joy and peace sometimes won't yield

که خواهد شد بگوید ای رفیقان

O friends, tell me who braves the danger

رفیق بیکسان یار غریبان

To befriend the forsaken, behold the stranger

مگر خضر مبارک پی درآید

Unless blessed Elias may come one day

گشاید زیمن همتش کاری

And with his good office open the way

مگر وقت وفا پروردن آمد

It is time to cultivate love

که فالم لا تذرنی فرداً آمد

Individually decreed from above

هست یاد از پیر دانا چنینم

Thus I remember the wise old man

فراموشم نشد، هرگز همانا

Forgetting such a one, I never can

سرزمینی که روزی رهروی در

That one day, a seeker in a land

به لطفش گفت رندی رهنشینی

A wise one helped him understand

که ای سالک چه در انبان داری

Seeker, what do you keep in your bag

دامی بنه گر دانه داری بیا

Set up a trap, if bait you drag

جوابش داد گفتا دام دارم

In reply said I keep a snare

شکارم ولی سیمرخ می باید

But for the phoenix I shall dare

بگفتا چون به دست آری نشانش

Asked how will you find its sign

که از ما بی نشان است آشیانش

We can't help you with your design

سرو روان شد کاروانی چو آن

Like the spruce become so wise

چو شاخ سرو می کن دیده بانی

Rise to the heights, open your eyes

دست مده جام می و پای گل از

Don't lose sight of the rose and wine

ولی غافل مباش از دهر سرمست

But beware of your fate's design

لب سر چشمای و طرف جویی

At the fountainhead, by the riverside

با خود گفت و گویی نم اشکی و

Shed some tears, in your heart confide

نیاز من چه وزن آرد بدین ساز

This instrument won't tune to my needs

پرداز که خورشید غنی شد کیسه

The generous sun, our wants exceeds

به یاد رفتگان و دوستداران

In memory of friends bygone

موافق گرد با ابر بهاران

With spring showers hide the golden sun

بیرحم زد تیغ جدایی چنان

With such cruelty cleaved with a sword

که گویی خود نبوده‌ست آشنایی

As if with friendship was in full discord

پیش چونالان آمدت آب روان

When flows forth the crying river

مدد بخشش از آب دیده خویش

With your own tears help it deliver

نکرد آن همدم دیرین مدارا

My old companion was so unkind

مسلمانان خدا را مسلمانان

O Pious Men, keep God in mind

مگر خضر مبارک پی تواند

Unless blessed Elias may come one day

رساند که این تنها بدان تنها

Help one loner to another make way

تو گوهر بین و از خر مهره بگذر

Look at the gem and let go of the stone

ز طرزی کان نگردد شهره بگذر

Do it in a way that keeps you unknown

من ماهی کلک آرم به تحریر چو

As my hand moves the pen to write

تو از نون والقلم می پرس تفسیر

Ask the main writer to shed His light

درهم سرشتم روان را با خرد

I entwined mind and soul indeed

وز آن تخمی که حاصل بود کشتم

Then planted the resulting seed

فرحبخشی در این ترکیب پیدااست

In this marriage the outcome is joy

که نغز شعر و مغز جان اجزاست

Beauty and soulfulness employ

بیا وزنکست این طیب امید

With hope's fragrant perfume

معطر ساز جاوید مشام جان

Let eternal soul rapture assume

که این نافع ز چین جیب حور است

This perfume comes from angel's sides

است نه آن آهو که از مردم نفور

Not from the doe whom men derides

رفیقان قدر یکدیگر بدانید

Friends, to friends' worth be smart

چو معلوم است شرح از بر مخوانید

When obvious, don't read it by heart

نصیحت گو همین است مقالات

This is the end of tales of advice

که سنگ انداز هجران در کمین است

Lie in ambush, fate's cunning and vice.

